

www.konferenciaonline.org.ua

Міжнародна наукова інтернет-конференція

**"Інформаційне суспільство:
технологічні, економічні та
технічні аспекти становлення"
(випуск 24)**

15 листопада 2017 р.

Тернопіль – 2017

Міжнародна наукова інтернет-конференція "Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення (випуск 24)" / Збірник тез доповідей: випуск 24 (м. Тернопіль, 15 листопада 2017 р.). – Тернопіль. – 2017. – 96 с.

УДК 001 (063)
ББК 72я431

ISSN 2522-932X

Збірник тез доповідей підготовлено за матеріалами Міжнародної наукової інтернет-конференції (випуск 24) від 15 листопада 2017 р.

Збірник матеріалів науково-практичної інтернет-конференції включаються до наукометричної бази даних "РІНЦ/RSCI".

Тексти матеріалів конференції подаються в авторській редакції. Відповідальність за точність, достовірність і зміст поданих матеріалів несуть автори.

Наша адреса: Оргкомітет МНІК "Конференція онлайн"
а/с 1079, м. Тернопіль 46010
тел. моб. 068 366 0 525
e-mail: inetkonf@gmail.com

URL Інтернет-конференції: <http://www.konferenciaonline.org.ua/>

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

Секція 1. Інформаційні системи і технології

Бабич Є.Ю.

*Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький
Кафедра кібербезпеки та програмного забезпечення, студентка*

СПОСОБИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ВІЙН У СВІТОВІЙ ЕКОНОМІЦІ

Економіка, політика, інформаційна незалежність, звичайно, забезпечують стабільність в державі. Ці чинники розвивають свободу й розвиток особистості й суспільства в цілому та забезпечують їх життєздатність. Прогресивний розвиток новітніх технологій в комунікативній та інформаційній сферах спонукають приділити пильну увагу можливостям впливу на людську свідомість. Саме тому в межах подій ведення інформаційно-психологічних операцій для досягнення деяких політичних та економічних дій над противником у національному просторі досягло колосального прогресу.

Застосування інформаційно-психологічних прийомів у світі здобули інтенсивного розвитку. Задля відстоювання особистих інтересів, збереження власних ресурсів чи здобуття додаткових можливостей у боротьбі з протилежною стороною поширення потрібної інформації стало відомим козирем. Тепер історію людства можна розглядати через призму інформаційно-психологічних війн (далі ІПВ). ІПВ масово використовують для поширення стратегічно-виправданої для когось інформації, маніпуляції, глобалізації проблеми, впливу на підсвідомість та психіку людства.

ІПВ - ресурсоекономний спосіб відстоювання особистих інтересів шляхом насильницького викривлення інформаційного простору з метою перерозподілу ролей, місця і функцій суб'єктів інформаційного простору задля досягнення своєї мети. ІПВ здійснюється у вигляді спеціальних інформаційно-психологічних операцій із застосуванням інформаційної зброї. Наприклад, перед війною або певною політичною подією керівництво держави через ЗМІ прагне нав'язати населенню патріотичні погляди і переконання, сформувати вигідні для за свого спрямування ідеї та настрої. Під інформаційно-психологічною зброєю слід розуміти сукупність спеціальних засобів і технологій, застосовуваних для насильницького викривлення інформаційно-психологічного простору супротивника, і спрямованих на ураження індивідуальної і масової свідомості. Принципово головною мішенню інформаційно-психологічної війни виступає людський розум.

Інформаційно-психологічну зброю може бути спрямовано на придушення, знищення, дезорієнтацію, дезорганізацію, дезаптацію, дезінформацію, об'єкта впливу, вона спроможна порушити психічне здоров'я, спонукати до спонтанних, немотивованих, агресивних (автоагресивних чи антисоціальних) дій, спричинити тимчасові чи незворотні зміни та самознищення, підкорити свідомість особистості і скерувати її.

Телебачення — це потужне знаряддя, за допомогою якого можна вільно маніпулювати масами. Такі маніпуляції були продемонстровані під час останньої передвиборчої кампанії на посаду президента. У західних регіонах місцеві телеканали оспівували свого кандидата, у східних — його опонента. Ця телегра трохи не призвела до трагедії: жорстокого кровопролиття і розколу нації. Політикам вистачило мудрості своєчасно припинити цей показовий процес. І тоді в телеефірі лунали високі гасла про рівність, братерство і щастя всіх земляків, а як тільки справи владнались і настала черга розділяти посади, заслужені важкою працею політики кудись зникли.

Інформаційно-психологічні війни широко використовуються у всьому світі. ЗМІ та інші ланки впливу психологічно впливають на людину та дезорієнтують її розуміння на зручний комусь лад. Безпрограшний варіант ПІВ є дуже популярним в нашому цифровому сьогоденні. Тому що шляхом інформаційного поширення можна досягти колосального перевороту у свідомості кожної людини.

Література:

1. Расторгуев С. П. Информационная война./С.П. Расторгуев. - Г.Радио и связь, 1998. С – 314.
2. Лисенко В Застосування інформаційно-психологічних прийомів задля відстоювання інтересів держави. // Information security – 2012. – с. 18-22.

*Берладін В.К., студент групи КІ-15
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький
Кафедра кібербезпеки та програмного забезпечення, студент*

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Останнім часом інформаційні технології розвиваються дуже швидкими темпами. За даними, викладених в доповіді ООН Global Broadband Progress від 18.09.2017, кількість користувачів інтернету в світі складає 3,58 мільярда осіб (загальне населення планети 7,6 млрд). Разом з цим більшість користувачів завантажує в мережу велику кількість своєї

інформації, наприклад банки та інші інформаційні системи. Тому питання захисту інформації у сучасному світі постає дуже гостро, незважаючи на все хакерські атаки проводяться чи не щодня.

Під безпекою розуміється захист системи від випадкового або навмисного втручання в нормальний процес функціонування, від спроби розкрадання (несанкціонованого отримання) інформації, модифікації чи фізичного руйнування компонентів. Іншими словами, це здатність протидіяти різноманітним примушувальним діям. Під загрозою безпеки інформації розуміють події або дії, які можуть привести до викривлення, несанкціонованого використання або навіть для руйнування інформаційних ресурсів керованої системи, а також програмних і апаратних засобів. Людину, що намагається порушити роботу інформаційної системи або отримати несанкціонований доступ до інформації, як правило, називають хакером, а іноді «Комп'ютерним піратом» (хакером). Захист від цыленаправлених загроз - це своєрідне змагання оборони та нападу: хто знає більше, передбачає дії іншої сторони, той і перемагає. Сьогодні можна стверджувати, що народжується нова сучасна технологія - технологія захисту інформації в комп'ютерних інформаційних системах і в мережах передачі даних. Реалізація цієї технології вимагає збільшення витрат і сил. Однак все це дозволяє уникнути значно більших втрат та збитків, які можуть виникнути при реальній загрозі для ІС та користувачів. Види загроз безпеки інформації. Пасивні загрози спрямовані здебільшого на несанкціоноване використання інформаційних ресурсів, не пливаючи функціонування. Наприклад, несанкціонований доступ до база даних, прослуховування каналів зв'язку та ін. Активні загрози стають порушенням нормального функціонування ІС шляхом цільового впливу на її компоненти. До активних загроз відносяться: виведення з ладу комп'ютера або його операційної системи, руйнування ПО комп'ютерів, порушення роботи ліній зв'язку та інше. Умисні загрози підрозділяються на внутрішні (що виникають всередині організації) та зовнішні. Внутрішні загрози найчастіше визначаються соціальною напруженістю та моральним кліматом. Зовнішні загрози можуть визначатися зловмисними діями конкурентів, економічними умовами та іншими причинами (наприклад, стихійними явищами). За даними деяких джерел, широке розвповсюдження отримав промисловий шпіонаж - це такі дії, що наносять збитки власнику комерційної таємниці, незаконні збори, присвоєння та передача відомостей, що складають комерційну таємницю, особою, яка не є уповноваженою власником таємниці. До основних загроз безпеки інформації та нормального

функціонування ІС відносяться: витік конфіденційної інформації, компрометування інформації, несанкціоноване використання інформаційних ресурсів; помилкове використання інформаційних ресурсів; несанкціонований обмін інформацією між користувачами, незаконне використання привілеїв. Витік конфіденційної інформації - це неконтрольований вихід конфіденційної інформації за межі ІС або кола осіб, яким вона була довірена. Цей витік інформації може бути наслідком: розголошення конфіденційної інформації, виходу інформації за різними, головним чином технічними каналами несанкціонованого доступу до конфіденційної інформації різними способами. Несанкціонований доступ - це протизаконне умисне вживання конфіденційної інформації особи, яка не має прав доступу до захищених даних. Найбільш поширені приклади несанкціонованого доступу до інформації є: перехват електронних сигналів, примусове електромагнітне випромінювання (підсвітка) ліній зв'язку з метою отримання "паразитної" модуляції носіїв, застосування підслуховувальних пристроїв (закладок), дистанційне фотографування, перехват акустичних сигналів та відновлення тексту принтера, читання залишкової інформації з пам'яті системи після виконання запитів, копіювання носіїв інформації з дотриманням заходів захисту, маскуванню за зареєстрованого користувача, маскуванню за запитами системи, використання програмних пасток, незаконне підключення до обладнання та лінії зв'язку спеціально розроблених механічних засобів, що забезпечують доступ до інформації, розшифровка спеціальними програмами зашифрованої інформації, інформаційні інфекції. Ці шляхи несанкціонованого доступу вимагають досить великих технічних знань та відповідних програм або програмних розробок зі сторони злодія. Шкідливі програми класифікуються таким чином: логічні бомби, як витікає з назви, використовуються для викривлення або знищення інформації, рідше за їх допомогою відбуваються крадіжки або фальсифікація. Логічні бомби зазвичай використовують з недоволеними працівниками, що збираються звільнитися з даної організації, але це можуть бути і консультанти, робітники з певними політичними переконаннями та інше. Реальний приклад логічної бомби: програміст, передбачає своє звільнення, вносить в програму розрахунку заробітної плати певні зміни, які починають діяти, коли його дані зникнуть з набору даних про персонал фірми. Троянський кінь - програма, що виконується в додаток до основної, тобто проектні та документовані дії, додаткові дії які не описані в документації. Аналогія з давньогрецьким троянським конем виправдана. Вірус - програма, яка може заражати інші програми шляхом включення в них модифікованої копії, що

володіє можливістю подальшого використання розмноження. Вважається, що вірус характеризується двома основними особливостями: здатність до саморозмноження, здатність до втручання в обчислювальний процес (До отримання можливості управління). Приховування інформації методом криптографічного перетворення. Воно полягає в перетворенні її складових частин (цифр, букв, складів, слів) до неявного вигляду за допомогою спеціальних алгоритмів і кодів ключів. Незахищене конфіденційне інформаційне повідомлення зашифровується і тим самим перетворюється в шифрограму, тобто в закритий текст або графічне зображення документа. Для ознайомлення з шифрограми застосовується зворотний процес: декодування (дешифрування). Використання криптографії є одним з поширених методів, що значно підвищують безпеку передачі даних зберігаються у віддалених пристроях пам'яті, а також при обміні інформацією між віддаленими користувачами і об'єктами. Програмні методи захисту — це сукупність алгоритмів і програм, які забезпечують розмежування доступу та виключення несанкціонованого використання інформації. Сутність методів захисних перетворень полягає в тому, що інформація, яка зберігається в системі та передається каналами зв'язку, подається в деякому коді, що виключає можливість її безпосереднього використання. Організаційні заходи із захисту інформації містять сукупність дій з підбору та перевірки персоналу, який бере участь у підготовці й експлуатації програм та інформації, чітке регламентування процесу розробки та функціонування інформаційної системи. Лише комплексне використання різних заходів може забезпечити надійний захист інформації, тому що кожний метод або захід має слабкі та сильні сторони.

Отже можна відзначити факт, статистика показує, що у всіх країнах збитки від зловмисних дій в інформаційному просторі безперервно зростають. Причому основні причини збитків пов'язані не стільки з недостатністю коштів безпеки як таких, скільки з відсутністю взаємозв'язку між ними, тобто з нереалізованістю системного підходу. Тому необхідно випереджаючими темпами удосконалювати засоби захисту, використовувати більш захищені способи передачі та прийому інформації.

Література:

1. Мельников В.М. Захист інформації в комп'ютерних системах: фінанси і статистика, 1997.
2. http://stud.com.ua/43315/informatika/zahist_informatsiyi_nesanktsionovanogo_dostupu.

Гризодуб Т.В.
Відокремлений структурний підрозділ Слов'янський коледж
Національного авіаційного університету,
м. Слов'янськ
Викладач ЦК «Інформатики та програмування»

ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИКИ В КОЛЕДЖІ

Використання нових інформаційних технологій при вивченні математики дає можливість поєднати високі обчислювальні можливості в процесі дослідження різноманітної функціональної залежності, з перевагою графічного представлення інформації, розвитком геометричної індукції, евристичною діяльністю, врахування індивідуальних здібностей і можливостей студентів. Комп'ютери створюють нову технічну основу для створення програмованого навчання, організації індивідуальних і групових форм навчальної діяльності на заняттях, своєчасного контролю успішності студентів і надання їм своєчасної допомоги. Також з'являється можливість створення сприятливих умов для розвитку студентів, що мають математичні здібності, і тих, хто цікавиться математикою, безпосередньо на уроках математики. За допомогою комп'ютера на заняттях можна з одного боку вирішувати задачі безпосередньо пов'язані з програмою і використовуючи при їх розв'язанні тільки стандартні методи розв'язання (такі задачі віддзеркалюють обов'язковий рівень знань студентів), проте відкривається можливість розв'язання нестандартних задач і використання нетрадиційних методів (такі задачі роблять уроки цікавими для математично обдарованих учнів), в звичайних класах зазвичай комбінують ці дії.

На Україні і в світі вже створено і використовується велика кількість різних математичних комп'ютерних програм. Зокрема програма GRAN1, GRAN2 створена М.И. Жалдаком і Ю.В. Горошко, призначена для комп'ютерної підтримки курсів алгебри, математичного аналізу, теорії вірогідності і математичної статистики, фізики. Основне призначення програми – графічний аналіз функцій.

У.В. Дровозюк розробила методику вивчення елементів теорії меж числових послідовностей в курсі математики в класах з поглибленим вивченням математики і з використанням комп'ютера [1].

Л.С. Нуракова розробила систему модулів комп'ютерної підтримки навчання математики у коледжі двох типів: 1) програмні засоби, які підтримують репродуктивні види діяльності студентів; 2) інструментальні програмні засоби продуктивної діяльності студентів [1].

Взагалі комп'ютер можна застосовувати при вивченні багатьох тем. В курсі алгебри і початку аналізу в 10 – 11 класах ЕОМ необхідна в процесі повторення і розширення відомостей про функції, зокрема при введенні понять зростаючої і спадаючої, парної і непарної, періодичної функцій. А також при вивченні способів побудови складних функцій за допомогою геометричних перетворень [2].

Існують великі можливості для використання нових інформаційних технологій при вивченні геометричного матеріалу. Алгоритми базових перетворень засвоюються студентами значно краще, якщо виконані студентами всі кроки перетворень в кольорі відобразяться на моніторі комп'ютера. Це відноситься як до побудови просторових фігур, так і їх різноманітних перерізів. Персональний комп'ютер може допомогти студентам математизувати ситуації в геометричних задачах практичного змісту, в лабораторних роботах на обчислення і вимірювання геометричних величин.

Використовуючи комп'ютер на уроках математики не слід надавати увагу тільки програмуванню розв'язання задач, або перетворювати заняття з математики у заняття з математичного програмування. Окрім цього, комп'ютерне навчання дає можливість значно збільшити об'єм оброблюваної інформації, оскільки вона подається в більш узагальненому і систематизованому вигляді. Таким чином уміле використання обчислювальної техніки в наведених вище випадках не тільки звільняє викладача від частини роботи та змінює його роль в навчальному процесі, але і виховує самостійність і організованість студентів. При цьому паралельно йде вивчення математики і удосконалення вмінь з інформатики, також студенти розуміють, що інформатика – має безпосередній зв'язок з життям, тобто відкривається її прикладний аспект [2].

Отже, нові інформаційні технології навчання в їх конкретному і практичному застосуванні сприяють не тільки формуванню нового виду навчальної діяльності студентів, але і закріпленню придбаних навиків роботи на комп'ютері. В процес навчання математиці вводиться принципово нове навчально-демонстраційне допоміжного устаткування, що надає студентам наступні можливості:

- візуалізувати на екрані дисплея різноманітні закономірності з подальшим вивченням їх властивостей;
- конструювати за допомогою ПК різноманітні геометричні і графічні зображення;
- ефективно створювати математичні моделі процесів і явищ, що вивчаються;

- проводити обчислювальний експеримент з ціллю дослідження і уточнення отриманої математичної моделі.

Література:

1. Концепція програми інформатизації загальноосвітніх навчальних закладів, комп'ютеризації // Освіта України. – 2000. – № 33.
2. Ершов А.П. Компьютеризация школы и математическое образование // Информатика и образование . – 2001. – № 5-6.
3. Дудка О. Система перевірки знань учнів з використанням комп'ютера // Информатика. – 2001. – №10.

Левченко А.І., магістрант

*Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси
Кафедра програмного забезпечення автоматизованих систем*

ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ МНОЖИНИ БАЗИСНИХ ЛОГІЧНИХ ФУНКЦІЙ ДЛЯ КРИПТО- ШИФРУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Проблема захисту інформації при її передачі між абонентами знаходиться у фокусі уваги дослідників та практиків протягом усієї історії людства. На цей час винайдено велику кількість груп методів захисту секретних повідомлень, що дозволяють досягнути в тій чи іншій мірі ефекту приховування змісту повідомлень від стороннього доступу. Однією із таких груп є криптографічні методи захисту інформації на основі логічних функцій. Вони можуть забезпечити виконання умов збереження конфіденційності й цілісності даних, що передаються у відкритих мережах, а також анонімність об'єкта щодо його причетності до дій, що здійснюються у інформаційній системі. У [1] наведено результати дослідження такої технології, що побудована на основі трирозрядних логічних функцій. Проте дане дослідження обмежується розглядом лише конкретного типу логічних функцій, залишаючи поза увагою функції з вищою розрядністю. Їхнє застосування має призвести до значного збільшення кількості логічних функцій, обробка яких потребує великих затрат ресурсів і, відповідно, ставить під сумнів практичну ефективність таких технологій. У зв'язку з цим актуальною задачею є дослідження властивостей модифікацій зазначених методів на основі функцій вищих порядків.

Процес крипто-шифрування на основі логічних функцій складається з послідовних стадій такого змісту: визначення множини елементарних функцій на основі проведення обчислювального експерименту; визначення групи елементарних функцій для подальших досліджень; синтез

елементарних функцій і синтез криптографічних операцій. При високій розрядності синтезується дуже велика кількість логічних функцій, якість яких в контексті крипто-шифрувальних технологій не є однаковою. Відповідно, групи логічних функцій, сформовані на основі їхньої множини, матимуть різну ефективність. Тому, виходячи з міркувань практичної реалізації даної технології крипто-шифрування, необхідно виконати мінімізацію кількості отриманих груп.

Задачі мінімізації груп елементарних логічних функцій можна вирішити кількома способами, загальний зміст яких полягає у наступному:

1. Формування максимально можливої множини елементарних функцій з подальшим формуванням криптографічних операцій на основі цих функцій.

2. Формування максимально можливої множини груп з подальшим відбором найбільш перспективних для застосованої технології крипто-шифрування.

3. Формування перспективної множини елементарних логічних функцій для формування груп з оптимальними крипто-шифрувальними властивостями.

Перший спосіб формування логічних операцій є досить затратним з точки зору використовуваних ресурсів, оскільки формується уся множина елементарних логічних функцій, більша частина яких є не придатними до використання у крипто-шифрувальному методі, тому, що мають низьку криптостійкість.

Другий спосіб усуває основний недолік попереднього, оскільки передбачає формування груп лише на основі перспективних для використання логічних функцій. У якості критерію відбору таких функцій доцільно використовувати умову лавинного ефекту [2]. У [3] подаються результати досліджень із використанням цього способу для випадку трирозрядних елементарних логічних функцій. Очевидною є перевага даного підходу відносно першого при крипто-шифруванні на основі низько-розрядних елементарних логічних функцій.

Однак, зазначені переваги будуть втрачені при підвищенні розрядності базисних логічних функцій, яке є неминучим у процесі розвитку даного класу крипто-шифрувальних методів. Тому пропонується оптимізувати процес формування набору актуальних базисних елементарних логічних функцій, синтезуючи лише ті з них, які відповідають умові лавинного ефекту. Такий підхід дозволяє підвищити обчислювальну ефективність процесу крипто-шифрування, по-перше, за рахунок прийняття рішення щодо ефективності сформованої логічної функції ще на середині етапу її формування і, по-друге, за рахунок різкого зменшення обсягу отриманої множини актуальних базисних функцій. Ще

один резерв підвищення продуктивності запропонованого метода вбачається у застосуванні технології паралельної обробки даних.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що впровадження у криптошифрувальні технології оптимізованого методу формування базисних елементарних логічних функцій дозволить зняти перешкоди до підвищення їхньої розрядності та сприятиме більш широкому застосуванню таких технологій у практиці підвищення стійкості інформаційних систем широкого спектра призначення.

Література:

1. Бабенко В.Г. Визначення множини трирозрядних елементарних операцій криптографічного перетворення / В.Г. Бабенко, С.В. Рудницький, Р.П. Мельник // Теоретичний і науково-практичний журнал інженерної академії України «Вісник інженерної академії України». – К.: «Інтерсервіс», 2012. – No 3-4. – С. 77–79.
2. Рудницький В.М. Аналіз дворозрядних операцій криптографічного кодування по критерію строгого лавинного ефекту / В.М. Рудницький, Л.А. Шувалова, О.Б. Нестеренко // Наукові праці [Чорноморського національного університету імені Петра Могили]. Серія : Комп'ютерні технології : наук. журн. / Чорном. нац. ун-т ім. Петра Могили. – Миколаїв: [б. в.], 2016. – С. 74-77.
3. Мельник Р.П. Застосування операцій розширеного матричного криптографічного перетворення для захисту інформації // Системи обробки інформації – Х.: ХУПС ім. І. Кожедуба, 2012. – No 9 (107). – С. 163–168.

Майба І.В.

*Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів
Кафедра інформаційних систем та мереж, студент*

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ПРОГНОЗУВАННЯ

Історично склалося так, що попит слідував певним шаблонам в залежності від періоду часу, і тому були розроблені статистичні підходи для визначення цих шаблонів, які складали основу прогнозування продажів. Основним припущенням статистичних підходів є те, що майбутній попит буде відповідати історичній моделі попиту [1]. Використовувані методи можуть бути або ендогенними, які використовують лише історичні продажі як вхідні дані, так і екзогенні, які використовують більше змінних, ніж лише дані про історичні продажі. Тенденція у корпоративному світі полягає в тому, що чим більше компанія зростає, тим більше грошей інвестують у методи прогнозування, особливо серед виробничих компаній. Існує також декілька досліджень, які стверджують, що чим більшими компанії виростають, тим складніші методи, які вони використовують [2].

Методи оцінювання.

У ситуаціях, коли великі зміни є нормальними, методи оцінювання є надійними для використання, оскільки історичні дані не є актуальними через зміни обставин [3]. Опитування про практику прогнозування в Мексиці показує, що там найчастіше використовуються саме методи оцінювання [4], одне з можливих пояснень цього підтверджують думки Макридакіса та інших, мовляв в умовах нестабільності частіше використовуються саме методи оцінювання [3]. Людське оцінювання може донести внутрішню інформацію про компанію, а також досвід керівників щодо майбутніх продаж, на відміну від кількісних методів. Методи прогнозування за допомогою оцінювання в основному використовуються компаніями, які намагаються покращити точність свого прогнозування [5]. Недоліками, які можна побачити у використанні методів оцінювання, є часто необ'єктивні та обмежені думки, які супроводжуються власними рішеннями керівників. Точність прогнозування в середньому нижче, коли використовуються лише методи оцінювання замість статистичних, через упередження та певні обмеження [3].

Наївний метод є методом оцінювання, який ґрунтується на історичних даних і продажах, які отримуються з мінімальними зусиллями. Найліпшою здогадкою щодо майбутніх продажів, згідно з цим методом, є сьогоднішні продажі [3]. За допомогою цього методу компанія та її керівники виробляють прогноз для майбутніх продажів шляхом інтерпретації історичних продажів та майбутнього бізнес-клімату.

Метод, який називається членство у виконавчій владі, – це метод, за допомогою якого керівники різних відділів компанії разом визначають, які числа повинен містити прогноз. Метод досить нескладний і є одним з найпоширеніших методів у бізнесі. Ці цифри визначаються думками про майбутнє різних керівників [6]. Ризик прогнозу очевидний через те, що керівники компанії не хочуть, щоб майбутнє компанії виглядало погано, і тому вони можуть переоцінити майбутні продажі. Керівники, використовуючи цей метод, мають великий вплив незалежно від того, мають вони відповідні знання чи ні. Інший ризик полягає в тому, що менеджери та керівники не можуть відокремити свої особисті чи політичні інтереси від того, що найкраще для прогнозу компанії, що часто стає не вигідним для компанії [3].

Методи підрахунку.

Методи підрахунку – це методи, за допомогою яких користувач запитує клієнтів, конкурентів та інших людей про їхні відчуття щодо товару, таким чином отримуючи корисні дані, які збільшують точність прогнозування компанії [7]. Опитування може бути засноване на первинних даних, які збирає сама компанія, або вторинних даних, які вже було зібрано кимось іншим. Опитування для збирання первинних даних може бути досить дорогим, і отримані результати можуть мати різний

ступінь важливості для майбутніх прогнозів компанії. Вторинні дані збираються кимось іншим, але все ще вважаються корисними для компанії. Зазвичай використовуваними вторинними даними можуть бути дані про економічний клімат та одночасні показники різного типу, як безробіття та податкові ставки, а також економічні показники, як середній робочий тиждень та споживчі витрати, зібрані громадськими організаціями [6].

Одним із прикладів цих методів підрахунку є опитування наміру купівлі, де компанія запитує своїх потенційних клієнтів, чи мають вони намір придбати їх товар, чи ні. Опитування наміру купівлі часто використовується серед компаній, але існує багато речей, які слід враховувати в постановці опитування, перш ніж використовувати його як базу для прогнозування. Як і у всіх інших опитуваннях, респонденти можуть бути по-різному упередженими. Дуже важливо, кого ви запитуєте, як запитуєте і чи взагалі респондента це цікавить [7]. Для такої моделі існує декілька помилок. Користувач повинен це мати на увазі і не цілком базувати свій прогноз на опитуванні, а скоріше використовувати його разом із альтернативним методом, щоб досягти більшої точності [6].

Часові ряди.

Методи часових рядів використовуються та розробляються для ідентифікації моделей історичних даних, які повторюються з часом [1]. Ці методи базуються на припущенні, що минулі дані мають невизначені, але стабільні причинні зв'язки, і вони, як правило, не відповідають запитанням, як і чому продажі коливаються [8]. Моделі, що розглядаються в будь-якому методі часових послідовностей, можуть бути розбиті на рівневі, трендові, сезонні тощо [6].

Середнє рухоме – це метод, який використовується для згладжування історичних даних для аналізу тенденції моделей. Це робиться за допомогою історичних даних для обчислення середнього значення, щоб згладити тенденцію до обраної кількості періодів часу. Зі змінними рухомими старі історичні дані залишаються незрозумілими, і в рівняння вносяться лише продажі останніх періодів при спробі прогнозувати продажі наступного періоду [6]. Проблема зі змінними середніми – це вибір того, скільки періодів використовуватись як база для прогнозу. Якщо вибрати більше періодів, то реакція методу буде меншою в зміні попиту. З іншого боку, чим менше вибраних періодів, тим більше він буде виглядати як наївний метод, згаданий вище.

Метод рухомого середнього схожий на метод експоненціального згладжування, але останній має дещо інші характеристики. Коротко кажучи, прогноз на наступний період є функцією продажів останнього періоду та прогнозу останнього періоду з ваговим коефіцієнтом (α) залежним від рівня змін та випадковості даних. Цей ваговий коефіцієнт

має бути більшим, коли зміни часті, так що експоненціальне згладжування може швидко адаптуватися. Чим більшими є випадкові дані, тим коефіцієнт зважування повинен бути меншим, так щоб цей метод міг згладити шум [6]. Методика передбачає відсутність основної тенденції в моделі, оскільки враховується випадковість [3].

Причинні методи.

Причинні методи призначені для визнання історичних моделей, які існують між попитом та різними пояснювальними змінними [1]. Ці методи використовують дані від провідних індикаторів, щоб прогнозувати майбутні продажі. Основна турбота цих моделей полягає в тому, які змінні вибрати та як вони відповідають моделі [8].

Регресійний аналіз, на відміну від часових рядів, дає інформацію про те, як зовнішні чинники пов'язані з коливаннями попиту. Тому їх часто називають пояснювальними моделями [3]. Розуміння моделі дуже важливе, якщо його використовувати повною мірою. За допомогою цього методу користувач може знайти співвідношення між різними змінами, що важливо, якщо прогнози повинні бути точними. Модель формує лінію між різними даними та допомагає користувачеві визначати майбутній попит. При використанні регресійного аналізу існує кілька секторів застосування, по-перше, моделі можуть пояснити, як змінні пов'язані і як вони коливаються, по-друге, вони можуть допомогти компаніям робити прогнози. Існує три різних типи регресійних моделей залежно від того, скільки змінних модель має, їх називають простими, множинними та економетричними. Існує, однак, недолік регресійного аналізу; він вимагає великої кількості надійних, історичних та поточних даних [6].

Новіші методи.

Через зростаючу важливість ефективних прогнозів методи для отримання точності постійно підлягають розробці. Чим складнішим стає ділове середовище, тим більший попит на метод, який може розрахувати ці тенденції та сезонність.

Нейронні мережі – це досить новий метод прогнозування продажів. Він працює так само, як і людський мозок, і тому він може самостійно оновлюватися, коли додаються нові дані. Модель працює як інструмент перетворення, де ви вставляєте свої дані, і система потім перетворює ці нелінійні дані і робить їх лінійними, щоб вихід із системи став зрозумілим [7]. Часто підкреслюваним недоліком нейронних мереж є те, що метод не дозволяє зрозуміти, як саме він насправді працює. Відносини між різними змінними в моделі дуже важко зрозуміти, і тому модель розглядається як "чорний ящик" рішення проблеми прогнозування. Переваги нейронної мережі полягають у тому, що вона легко адаптується до нерегулярностей та той факт, що вона майже повністю автоматична [3].

Експертні системи – це високо структуровані системи, засновані на тому, як експерти в межах області прогнозують майбутнє. Ці системи покладаються на інтерв'ю, книги та опитування, зроблені експертами, і тому є досить дорогими та трудомісткими [7].

Висновок.

Підсумовуючи аналіз вище перелічених методів, можна стверджувати, що жоден з них не є ідеальним, а тому для отримання найточніших прогнозів найкраще застосовувати їх комплексно.

Література:

1. Moon, M. A., & Mentzer, J. T. (1999). Improving Salesforce Forecasting. The Journal of Business Forecasting , p. 7-12.
2. Winklhofer, H., Diamantopoulos, A., & Witt, S. F. (1996). Forecasting Practice: A Review of the Empirical Literature and an Agenda for Future Research. International Journal of Forecasting, 12 , p. 193-221.
3. Makridakis, S., Wheelwright, S. C., & Hyndman, R. J. (1998). Forecasting Methods and Applications 3rd ed. New York, New York: John Wiley & Sons, Inc.
4. Duran, J. A., & Flores, B. E. (1998). Interfaces 28: Nov-Dec , p. 56-62.
5. McCarthy, T. M., Davis, D. F., Golicic, S. L., & Mentzer, J. T. (2006). The Evolution of Sales Forecasting Management: A 20-Year Longitudinal Study of Forecasting Practices. Journal of Forecasting, 25 , p. 303-324.
6. Mentzer, J. T., & Moon, M. A. (2005). Sales Forecasting Management: A Demand Management Approach. Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc.
7. Armstrong, J. S. (2003). Principles of Forecasting - A Handbook for Researchers and Practitioners. Norwell, Massachusetts: Kluwer Academic Publishers.
8. Wacker, J. G., & Lummus, R. R. (2002). Sales Forecasting for Strategic Resource Planning. International Journal of Operations & Production Management, 22 , p. 1014-1031.

*Санталова Г.О., кандидат хімічних наук, доцент
Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ
Кафедра хімії та охорони праці, доцент
Шматко В.А., студент 1-го курсу
Донбаська державна машинобудівна академія, м. Краматорськ
Факультет інтегрованих технологій і обладнання, студент*

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Замовлення суспільства на підготовку фахівців, що орієнтуються в потужному потоці інформації, що швидко адаптуються в динамічній структурі сучасного виробництва, творчо застосовують отримані знання у практиці вузівського навчання, виконується в основному двома шляхами:

– розвитком дистанційного навчання, в основі якого лежить самостійна діяльність студентів;

– скороченням частки готової інформації, що одержується студентами від викладачів, і зростанням обсягу їх самостійної роботи.

Сьогодні в управлінні самостійною роботою студентів усе більшу роль відіграють інформаційно-комунікаційні технології, про це свідчать наукові розробки останніх років. Зокрема, досліджено питання організації самостійної освітньої діяльності на основі технологій дистанційного навчання, запропоновано методики самоосвіти студентів і контролю їх знань на основі інформаційних і комп'ютерних технологій, освітніх ресурсів мережі Інтернету, методу мережевого планування [1, 2].

У вітчизняних освітніх закладах мережеві технології дистанційного навчання реалізуються за допомогою спеціалізованих локальних інструментальних інформаційних систем (платформ дистанційного навчання), орієнтованих на надання певного набору освітніх послуг через Інтернет. Сьогодні серед найбільше часто використовуваних платформ можна відзначити наступні: Moodle, e-learning Server, Blackboard, Webct Campus Edition, Webct Vista, IBM Lotus LearningSpace, Webtutor, Sakai, Доцент, Прометей, Орокс і т.д. Загальним для цих платформ є те, що вони відповідають загальноприйнятим у світі вимогам і стандартам організації дистанційного навчання, тобто вони є доступними, персоніфікованими, модульними за структурою, простими у використанні, інтерактивними, відповідають вимогам комп'ютерної безпеки [3].

Moodle – це досконала і поширена в Україні і в світі система для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного призначення. Система Moodle [4] містить у собі засоби для розробки дистанційних курсів, дозволяє створити повний курс методичного забезпечення навчальної дисципліни (курси лекцій, електронну бібліотеку, тестові й контрольні завдання), а також глосарії, анкети, семінари, форуми. У системі Moodle є можливість використовувати текстові й інтерактивні ресурси різних форматів, що підвищує рівень ілюстративності програмного матеріалу. Система забезпечує зручні інструменти для взаємодії студент-викладач. Безкоштовний доступ до Moodle здійснюється через Інтернет, що дозволяє студентам працювати з навчальним матеріалом у бажаному темпі, у будь-якому місці й у будь-який час.

Популярність Moodle викликана сьогодні не тільки тим, що ця система – безкоштовний програмний продукт, але і її широкими освітніми можливостями. Система Moodle побудована у відповідності зі стандартами інформаційних навчальних систем, тому забезпечує можливість взаємодії з іншими електронними системами, підтримує можливість багаторазового використання компонентів системи, має вбудовані методи для забезпечення індивідуалізованого навчання, дає можливість працювати із системою з різних місць (локально й

дистанційно, з навчального класу, з робочого місця або з дому), доступна для роботи людям різного освітнього рівня, різних можливостей.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій студентами в самостійній навчальній діяльності сприяє [5]:

- формуванню інформаційної культури, що розуміється як сукупність знань, умінь і навичок роботи з інформаційною технікою;
- розвитку творчого мислення у сфері інформаційної діяльності при пошуку, передачі й одержанні інформації;
- виробленню вміння розробляти на базі отриманих знань нові підходи, необхідні для оптимального використання інформаційних ресурсів.

Можливості електронних дистанційних елементів, зокрема, системи Moodle, а також особливості їх застосування дозволяють визначити шляхи оптимізації й раціоналізації навчального процесу, удосконалення методів і засобів надання інформації, моніторингу, діагностики різних видів самостійної діяльності. Цілеспрямоване керування самостійною роботою студентів при вивченні навчальних дисциплін на основі електронних курсів – одна з неодмінних умов реалізації якісного вищої професійної освіти.

Література:

1. Изотова В.Ф. Применение дистанционных образовательных технологий в заочном обучении / В.Ф. Изотова // Вестник Саратовской государственной юридической академии. – 2016. – № 1. – С. 255-259.
2. Кравченко Г.В. Использование дистанционной среды MOODLE в образовательном процессе студентов дневной формы обучения / Г.В. Кравченко // Известия Алтайского государственного университета. – 2013. – Т. 1. – № 2. – С. 23-25.
3. Мухаметзянова Ф.Ш., Камалева А.Р., Грузкова С.Б., Хадиуллина Р.Р. Организация взаимодействия субъектов образовательного процесса при использовании платформ дистанционного обучения / Ф.Ш. Мухаметзянова, А.Р. Камалева, С.Б. Грузкова, Р.Р. Хадиуллина // Открытое образование. – 2016. – Т. 20. – № 3. – С. 36-42.
4. Коваленко Н.А., Супиченко Г.Н., Болвако А.К., Радион Е.В. Основные направления и перспективы использования информационных технологий при изучении аналитической химии / Коваленко Н.А., Супиченко Г.Н., Болвако А.К., Радион Е.В. // Труды БГТУ. Серия 8: Учебно-методическая работа. – 2015. – № 8. – С. 133-136. MyTestX Moodle.
5. Семенова Н.Б. Принципы организации самостоятельной работы студентов вуза на основе ИКТ / Н.Б. Семенова // Вестник Бурятского государственного университета. – 2014. – № 1. – С. 75-78.

Секція 2. Економічні науки

*Баландіна І.С., доцент, кандидат економічних наук
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М.Бекетова
кафедра «Туризму і готельного господарства»
Антипова А.М., студент
факультету «Менеджмент»,
гр.МГРС2016-2*

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Потенціал Одеси з її великою кількістю рекреаційних ресурсів та історико-культурних пам'яток на 2017 рік використовується так само неефективно як і 5-7 років назад. Потік туристів, доходи й зайнятість у туріндустрії не відповідають потенціалу, що пояснюється відсутністю дотепер системної організованої роботи з формування конкурентоздатної туристичної індустрії й туристичного кластера в Одесі.

Станом на 2007 рік, туризм в Україні мав стійкий і динамічний ріст, і обіцяв бути таким ще протягом 7-8 років. Так в 2006 році Україну відвідали 21,7 млн. іноземців, в тому числі 18,9 млн. туристів, що на 7% або 1,3 млн. осіб більше, ніж у 2005 році [1]. Прогноз був на потенційно високий темп розвитку в 12-15% в рік до 2010 року і як наслідок подвоєння турпотоків [1].

Прогнози були точні, але от далі стан сфери туризму набагато погіршився. Але, вже в 2014-2015 ринок туризму впав на 40%, що було пов'язано з територіальними негараздами, економічними проблемами і політичною невизначеністю і як наслідок, все це призвело туристичну галузь України в плачевний стан [2].

У 2016 р. також спостерігалось поліпшення, яке відобразилося в 20% зростанні. Це сталося завдяки Єгипту і Туреччині, які рятували свою туристичну галузь і знизили ціни для залучення українських туристів.

Відповідно до маркетингових досліджень ринку туристичних послуг, проведеним Всесвітньою організацією туристичних послуг, головною причиною занепаду українського туризму – це нехтування міжнародним досвідом розвитку туризму, відсутність послідовної державної політики в галузі та неефективна діяльність влади у сфері туризму.

Природно, що не останнє місце серед великої кількості проблем які викликають занепад сфери займає конфлікт на Сході країни, але при всьому при цьому держава досі не чинить необхідної підтримки для розвитку внутрішнього туризму України. Так, наприклад, Ізраїль вже багато років знаходиться в стані війни, але при цьому економіка і туризм в країні розвивається не без підтримки держави.

За прогнозами експертів в найближче десятиліття туризм стане одним з джерелом нових робочих місць у багатьох регіонах світу, припускаючи приріст в 5%, що прирівнюється до 2 млн. нових робочих місць. Так на підставі проведених досліджень ВТО, про зростання туристичного потоку і витратах туристів, можна зробити висновок, що дана сфера до 2020 р. зможе забезпечити економічне зростання своїй країні на рівні з телекомунікаційної індустрією і сектором ІТ [2].

Потік туристів в Україну з 2010 р. значно знизився, що призвело до негативного значення змін в порівнянні з Європою. В цей час в Європі потік туристів тільки збільшувався з кожним роком. Варто зазначити що вже в 2016 році кількість туристів в Україні почала зростати в порівнянні з 2015 роком [2].

Варто відзначити, що прибуття від міжнародного туризму в Україні представлені в таблиці 1 зменшувалися також як і потік туристів, але в 2016 році обсяг приїжджають виріс, а прибуття тільки зменшилися в порівнянні з 2015 р.

Україна – не просто одна з найкрасивіших країн світу, а одна з найдешевших за вартістю проживання для іноземців. І не тільки Чехія і Угорщина можуть похвалитися джерелами з термальною водою: а й Одеса. А на березі Чорного моря, в Одеській області, можна поліпшити стан серцево-судинної системи та обміну речовин за допомогою мінвод з 14 розроблених джерел і відкритих вод лиманів в селі Затока, Куяльник, селищі Сергіївка.

У порівнянні з виїзними турами, ціна відпочинку в Україні в гривневому еквіваленті практично не змінилася, але кількість відпочиваючих збільшилася. При цьому не можна стверджувати, що українці з відпочинку за кордоном переорієнтувалися на відпочинок в своїй країні. Тому що вони звикли відпочивати там, де є сервіс, і де вони звикли отримувати максимум задоволення. На жаль, Україні потрібно ще багато чого зробити, щоб туристу було комфортніше відпочивати, ніж за кордоном.

Звертаючи увагу на ряд представлених проблем, які існують в Україні і не сприятливо впливають на туристичну сферу, необхідно знайти

регіон, який володіє великим потенціалом і можливостями для активного розвитку даної сфери та інвестицій для активізації та залучення турпотоків. Таким регіоном є - Одеський, а зокрема місто Одеса.

Об'єктивно м. Одеса має всі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього та іноземного туризму: особливості географічного розміщення, сприятливий клімат, найбільший морський порт України, розвинену промисловість, курортно-рекреаційний комплекс, транспортну, фінансову та соціально-культурну інфраструктуру. За своїм туристичним потенціалом місто Одеса посідає одне з провідних місць в Україні.

2014 рік був достатньо непростим для сфери туризму міста та всієї країни.

У 2014 році було витрачено багато зусиль на переорієнтацію діяльності, оскільки структура в'їзних туристичних потоків до м. Одеси істотно змінилася. У 2014-2015 роках переважно акцент ставився на внутрішній туризм. Вживалися заходи для створення сприятливої, безпечної обстановки в місті. Величезна увага також приділялася синергії зусиль міської влади, туристичного бізнесу та громадськості. Як результат, туристичний сезон 2015 року був досить успішним в порівнянні з попереднім роком.

У 2015 році м. Одесу з діловими, туристичними та службовими цілями відвідали 1,5 млн. туристів, що в 1,3 рази більше, ніж у 2012 році [3].

За даними SWOT-аналізу туристичної галузі були визначені можливості й обмеження, переваги й недоліки при формуванні концепції розвитку туризму в м. Одеса.

Так найсильніші переваги (сильні сторони) та можливості – це: значний природно-екологічний, історико-культурний і рекреаційний потенціал та наявність суспільних і комерційних організацій, які можуть сприяти розвитку туризму. Виходячи з цього можливістю для розвитку є: рост ринку турпослуг, при ефективному використанні наявних турсресурсів й інфраструктури та залучення іноземних й українських інвесторів для фінансування розвитку туристичної інфраструктури. Також перебуваючи в 21 столітті велика надія покладена на активний розвиток ринку послуг завдяки освоєнню перспективних технологій.

Говорячи про недоліки (слабкі сторони) це – відсутність галузевої статистики, що забезпечує інформаційну й управлінську підтримку розвитку туризму, нестача професійно підготовлених кадрів в індустрії туризму, невідповідність ціни та якості послуг. Головним чином загрози, що впливають на розвиток туризму в м. Одеса безпосередньо виходять із

зовнішнього середовища, а це значить що є загрозою для сфери туризму всієї країни: складна політична та економічна ситуація в і як наслідок зниження рівня потоку іноземних туристів. Ризик зниження туристичного потоку при погіршенні криміногенної обстановки в місцях дислокації туристичних об'єктів.

Так, зробивши порівняння сильних сторін й можливостей для туризму в м. Одеса, а також матеріали представлені по турпотоках в Україні, можна виділити основні види туристичних послуг, які можуть стати напрямками росту туріндустрії саме в Одесі.

У першу чергу варто сказати про активний розвиток ділового туризму. Його поширення може сприяти відкриттю нових виставкових площ, будівництву сучасних і комфортабельних готельних комплексів (2*, 3*, 4*), поліпшенню якості доріг, транспортних засобів, зв'язку й інфраструктури.

Без сумнівів, стабільний потенціал розвитку має рекреаційний туризм. Вигідне географічне положення для потенційних споживачів дозволяє розширювати й поліпшувати можливості рекреаційного туризму. Наявність значного історико-культурного потенціалу в сполученні зі зростаючим інтересом до історії й культурної спадщини дозволяють розвивати історико-культурний туризм. Утримання в належному стані історико-культурних об'єктів, залучення приватного капіталу для створення відповідної інфраструктури, проведення фестивалів, ярмарок, фольклорних заходів дозволять підвищити привабливість історико-культурного туризму.

Також з роками зростає потенціал подієвого туризму. Хоча цей вид туризму є масовим, він, в основному, носить неорганізований характер й у меншій мірі має потребу в сервісі й інфраструктурі високої якості (готелі, кафе й ресторани, засоби зв'язку й транспортні послуги) [3].

Порівнюючи слабкі сторони туристичної галузі й можливості, наявні на ринку туристичних послуг в м. Одеса, варто сказати, що існуюча система управління, законодавча база, кадровий, інвестиційний потенціал й інфраструктура туристичної галузі не дозволяють повною мірою реалізувати можливості міста, їй важко розраховувати на активний розвиток туризму. Все це також ускладнюється складним політичним та економічним становищем країни, яке впливає на всі її регіони. Зниження купівельної спроможності, збільшення безробіття, небезпечне криміногенне положення у всіх містах, що знижує потік іноземних туристів в нашу країну.

Тому для реалізації наявних можливостей в м. Одеса та країні в цілому владі потрібно створити необхідні умови для розвитку туризму, а саме:

- основу для ефективних комунікацій господарюючих суб'єктів, суспільства й органів влади у сфері туризму;
- умови для взаємин з іншими регіонами країни і світу в туристичній сфері;
- забезпечення цільового фінансування й підтримки міською владою найбільш пріоритетних напрямків розвитку внутрішньоукраїнського та в'їзного туризму;
- прийняття технологічних стандартів обслуговування туристів для ключових туристичних об'єктів у місті;
- розширення спектру пропозиції на ринку послуг розміщення (зокрема сімейних готелів, готелів 2* і т.д.);
- розвиток інфраструктурних схем (транспорту, зв'язку, комунікацій і т.д.);
- стимулювання розвитку ефективного конкурентного середовища в туристичній галузі;
- розробка програмного навчання й підготовка кадрів для туризму й супутніх галузей [4].

На даний момент у місті можливе розміщення туристів у номерному фонді – 239 готелів та інших місць тимчасового проживання із загальним обсягом 14576 ліжко-місць. Загальна кількість об'єктів тимчасового проживання за період 2012-2015 років зросла в 1,5 рази або на 79 готелів, кількість ліжко-місць – у 1,7 рази або на 5766 ліжко-місць [4].

Зросла кількість різних заходів (фестивалі, виставки, конференції, прес-тури та інші), які сприяли залученню додаткового потоку туристів до м. Одеси у 2015 році. Так, у 2015 році було проведено близько 200 різних фестивалів, конференцій та виставок, що в 2 рази більше, ніж у 2014 році.

Тому вивчення міжнародного досвіду управління в сфері туризму - одна з можливостей для виходу України з кризи. Також варто робити акцент не тільки на зарубіжного відвідувача, але і приділяти велику увагу землякам-туристам. В обох випадках є необхідність змінити ринок і підвищити якість туристичних послуг до рівня міжнародних вимог. Для України розвиток сфери туризму - стратегічно важливий аспект як для економічної, так і для соціально-політичної ситуації.

Література:

1. Про затвердження Державної програми розвитку туризму на 2002-2010 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квіт. 2002 р. № 583 // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 18. – С. 143-154.
2. Отчет ВТО. Туризм Основні моменти. Видання 2017 року. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2017.pdf.
3. Програми розвитку туризму в м. Одесі на 2016-2020 роки. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/79914/>.
4. Одеська область: Територіальна організація і структура господарства / За ред. Топчієва О.Г. - Одеса: Маяк, 1991.-312 с.

Баландіна І.С., доцент, кандидат економічних наук
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М.Бекетова
кафедра «Туризму і готельного господарства»
Занько Є.А., студент групи МГРС2016-1
факультету «Менеджмент»,
Рябоконт А.С., студент групи групи МГРС2016-2
факультету «Менеджмент»

СПЕЦЕФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОНКУРЕНТНОЇ СТРАТЕГІЇ В ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ

На сьогоднішній день готельна індустрія є тією галуззю, де рівень конкуренції в ряді країн досить високий. Постійно відкриваються нові підприємства, які надають послуги: харчування, туристично-екскурсійного обслуговування і розміщення.

Для того, щоб підприємство функціонувало в складних економічних умовах, необхідно розробити послідовну відповідно до обставин конкурентоспроможну стратегію.

Хороша стратегія – це план дій, який дає відповідь на запитання, яким чином витримати конкуренцію у відповідному ринковому просторі. Для того, щоб створити цю стратегію керівник підприємства чи організації перш за все повинен зрозуміти, що собою представляє те ринкове середовище і яке місце займає в ньому він.

Уміння бачити перспективу підприємства з урахуванням різноманітних факторів його внутрішнього і зовнішнього середовищ є

однією з найголовніших умов управління ним. Адже будь-якому суб'єкту господарювання доводиться діяти у досить динамічному конкурентному середовищі. Тому підприємство повинно мати мобільний та ефективний набір видів діяльності, асортимент продукції, форм і методів поведінки, які вигідно позиціонували його в конкурентному середовищі, завдяки якому воно б досягало близьких і віддалених цілей. Як правило, цей набір формується на основі концепції розвитку підприємства і називається його стратегією.

Уперше термін «стратегія» запозичив у військових і використав у економіці для визначення одного із видів керівництва будь-яким комерційним підприємством А.Чендлер-молодший у 1962 році. Власне з того часу розпочався етап стратегічного планування на підприємствах в умовах ринкової економіки [1].

Такі науковці як Г. Мінцберг, М.-Е. Портер та І. Ансофф пропонують розглядати стратегію як: план – майбутній результат, орієнтир, напрям розвитку; принцип (модель) корпоративної поведінки; позицію – реальне місце, статус на конкурентному ринку; перспективу – уявлення про майбутнє фірми, підприємства; прийом – особливий манерв у конкурентній боротьбі [2].

Стратегія підприємства - це систематичний план його потенційної поведінки в умовах неповноти інформації про майбутній розвиток середовища та підприємництва, що включає формування місії, довгострокових цілей, а також шляхів і правил прийняття рішень для найбільш ефективного використання стратегічних ресурсів, сильних сторін і можливостей, усунення слабких сторін та захист від загроз зовнішнього середовища задля майбутньої прибутковості. Отже, необхідність розробки підприємствами стратегії викликана, нестабільністю ринкового середовища, неповнотою інформації про його майбутній стан і вплив на підприємство [3].

Стратегія підприємства має кілька рівнів декомпонування, кожному з яких відповідає стратегія певного рангу, тобто, стратегія підприємства має ієрархічну будову (рис. 1).

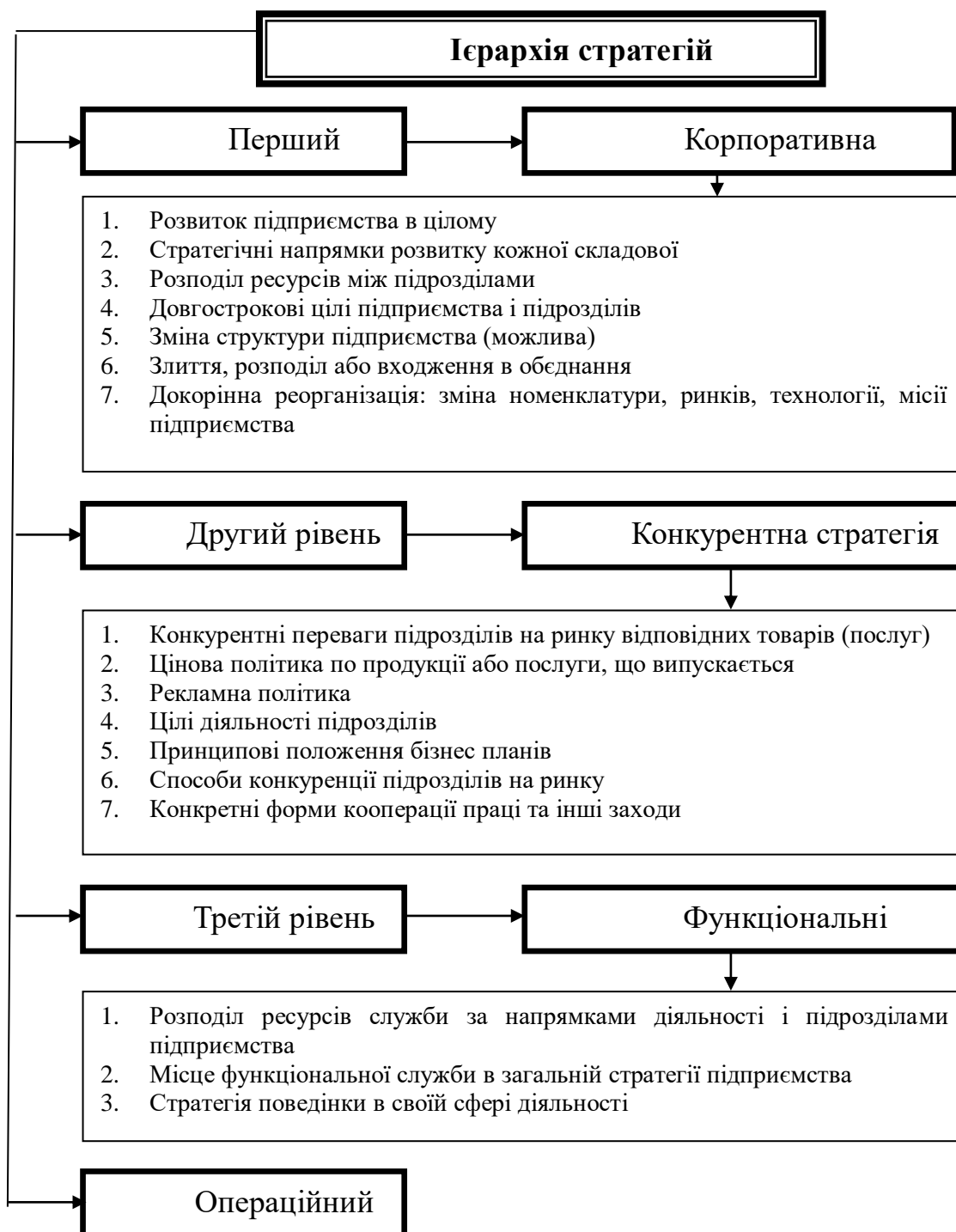

Рис.1. Ієрархія стратегій підприємства

Вибір конкурентної стратегії здійснюється в декілька етапів. Перш за все виявляються конкурентні переваги підприємства. Для оцінки можливостей успішного виходу підприємства на ринок зіставляються дані аналізу зовнішнього та внутрішнього середовища і на їх основі проводиться порівняння характеристик даного підприємства з характеристиками конкурентів, а також з очікуваннями споживачів та партнерів. Підприємство визначає сильні та слабкі сторони, що допомагає

йому виділити ті напрямки, в яких воно може досягти успіху; оцінює можливості та погрози потенційних ринків, що допомагає визначити фактори, які є необхідними для успіху на ринку. Порівняння потенційно успішних напрямків та важливих для успіху факторів дає підприємству уявлення про власні конкурентні переваги та робить можливим розробку стратегій. Далі розробляється базова конкурентна стратегія - довгостроковий план підприємства, він не повинен бути розписаним детально, тому що вона може бути спростована якимись не передбаченими подіями у зовнішньому середовищі. Тому базова довгострокова стратегія не є чимось, що визначається раз і назавжди та ніколи не змінюється. Вона повинна регулярно коректуватися та уточнюватися в залежності від змін, що трапляються на ринку, та результатів діяльності підприємства [4].

Література:

1. Геєць В. М. Економіка України : стратегія і політика довгострокового розвитку / В. М. Геєць / Інститут економічного прогнозування НАН України. — К. : Фенікс, 2003. — 1008 с.
2. Лесник А. Л. Практика маркетинга в гостиничном и ресторанном би знесе / Лесник А. Л., Чернышев А. В. — М. : Товарищ, 2000. — 286 с.
3. Семенов И. Маркетинг и стратегия организации / И. Семенов // Маркетинг. — 2004. — № 2. — С.112 — 125.
4. Лифиц И. М. Теория и практика оценки конкурентоспособности товаров и услуг / Лифиц И. М. — М. : Юрайт-М, 2001. — 224 с.

Булах І.І.

*Відокремлений структурний підрозділ
Агротехнічний коледж Уманського національного
університету садівництва, м. Умань
економічне відділення, викладач*

Шиманська О.В.

*Відокремлений структурний підрозділ
Агротехнічний коледж Уманського національного
університету садівництва, м. Умань
економічне відділення, викладач*

РОЛЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток, перспективи й соціально-економічна стабільність держави в першу чергу залежать від стану сформованої національної безпеки та економічної незалежності економіки держави від інших країн. Забезпечення економічної безпеки являє собою цілеспрямовану, постійно здійснювану діяльність (господарську, нормотворчу, аналітичну, оперативну-розшукову

тощо) всіх суб'єктів економічної безпеки щодо захисту їх життєво важливих інтересів, збереження і розвитку процесів економічного зростання. [1].

Тому сьогодні з метою забезпечення ефективного управління економічною безпекою підприємства професійна компетентність бухгалтера повинна включати знання правил формування інформації в бухгалтерському обліку і звітності, володіння сучасними навиками ведення бухгалтерського обліку, підготовки і аудиту бухгалтерської звітності. Тільки грамотне ведення бухгалтерського обліку допоможе передбачити і уникнути багатьох проблем фінансового та управлінського характеру, що виникають в процесі господарської діяльності підприємства.

Запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності в національну систему обліку надало господарюючим суб'єктам більше самостійності в організації бухгалтерського обліку. Облікова робота стає більш творчою і спрямованою саме на організацію та удосконалення обліку.

Комп'ютеризація бухгалтерського обліку та створення автоматизованих робочих місць бухгалтерів забезпечує своєчасне надходження повної та достовірної інформації про господарську діяльність та майновий стан підприємства як до головного бухгалтера, так і до керівництва підприємства. Однак поступово використання автоматизованих інформаційних систем бухгалтерського обліку веде до необхідності вирішення серйозної проблеми – забезпечення безпеки облікової інформації. Безпечність інформації це, насамперед, захист її від витоку, зміни (модифікації) або втрати[2].

Для того, щоб створити належну систему захисту облікової інформації в умовах її автоматизованої обробки, необхідно чітко визначити законодавчі документи і дотримуватись правил, які будуть регламентувати правила обробки і передачі інформації конфіденційного характеру, а також встановити міри відповідальності за порушення цих правил.

Організаційні заходи забезпечення захисту інформації повинні передбачати використання організаційно-технічних засобів комп'ютерної техніки, засобів телекомунікації.

Надійно захистити бізнес від внутрішніх і зовнішніх загроз можна тільки на основі формування ефективної системи забезпечення інформаційної безпеки. Проте, створити абсолютно нездоланну систему захисту інформації в принципі неможливо, тому необхідно забезпечити прийнятний рівень безпеки, виходячи з можливих втрат від порушення конфіденційності інформації та фінансових витрат на впровадження системи захисту. Людський фактор завжди був і залишається одним із найважливіших ризиків будь-якого бізнесу, оскільки більшість інцидентів відбуваються саме з вини співробітників.

Тому виникає потреба у підготовці фахівців із забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання, які б могли попередити загрози та виклики бізнесу. Професійна підготовка бухгалтерів повинна бути спрямована на формування в них вміль і навичок працювати з інформацією в умовах

запровадження обліково-аналітичних технологій, забезпечувати високий рівень захисту інформації, що надасть можливість приймати ефективні управлінські рішення.

Література:

1. Гнилицька Л.В. Концептуалізація управлінського обліку як інформаційної основи економічної безпеки підприємства / Л.В. Гнилицька // Фінанси, облік і аудит. - 2013. – Вип. 2 (22). – С.185-192.
2. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2009 – 2017 роки : закон України від 09.01.2007 № 537-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/537-16>.
3. Аудит інформаційної безпеки : сайт колегії детективів і фахівців бізнесу [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ukr.detective-ua.com/audit-informacionnoj-bezopasnosti/>.

Дейна А.Ю., аспірант

*Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця
Кафедра бізнес-статистики та економічної кібернетики,
старший викладач*

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ СПОЖИВАННЯ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Енергетична незалежність – одна з головних складових економічної політики України. Втрата об'єктів паливно-енергетичного комплексу внаслідок анексії Криму і військових дій на Сході країни, а також руйнування нафтогазової інфраструктури в Донецькій і Луганській областях – нові додаткові фактори, що значною мірою послабили рівень енергетичної незалежності країни [1]. Через неоптимальну структуру паливно-енергетичного балансу Україна змушена імпортувати енергоресурси для задоволення потреб виробництва та населення.

За даними Державної служби статистики України [2] основний акцент робиться на видобуток таких ресурсів, як енергетичне вугілля, електроенергія, однак аналіз структури енергоспоживання свідчить про необхідність підвищення видобутку природного газу, оскільки в структурі споживання саме природний газ має найбільшу частку (табл. 1). Споживання газу у 2016 р. становило 32,36 млрд. м³, видобуток - всього 19,99 млрд. м³.

Структура споживання енергоресурсів у 2014 та 2016 рр.

ПЕР	Вугілля і торф	Сира нафта і нафтопродукти	Природний газ	Електроенергія	Інше	Всього
d_{2014}	32,4%	11,7%	34,8%	10,1%	11,0%	100,0%
d_{2016}	31,8%	11,9%	34,3%	11,2%	10,8%	100,0%
$(d_{2016} - d_{2014})^2$	0,000036	0,000004	0,000025	0,000121	0,000004	0,000190
$(d_{2016} + d_{2014})^2$	0,412164	0,055696	0,477481	0,045369	0,047524	1,038234

Джерело [2, 3]

У 2016 р. загальний обсяг реалізації підприємствами й організаціями палива населенню становив 19,1 млн.т у.п., що майже на 6% менше, ніж у попередньому році. У структурі реалізованого палива населенню суттєвих змін не відбулось, традиційно найбільше використання припало на природний газ (69%), бензин моторний (13%) та газойлі (9%).

У 2014 р. після зміни влади Україна взяла новий курс на досягнення енергонезалежності. Одним з головних завдань було зменшення частки газу у споживанні та заміна його іншими видами палива. З метою визначення структурних змін в споживанні енергоресурсів розрахований інтегральний коефіцієнт Рябцева (табл. 1), при цьому для порівняння обрано 2016 р. та 2014 р.

$$K_{\text{Рябцев}} = \sqrt{\frac{\sum (d_{2016} - d_{2014})^2}{\sum (d_{2016} + d_{2014})^2}} = \sqrt{\frac{0,00019}{1,038234}} = 0,014 \text{ (1,4\%)}$$

Виходячи з шкали оцінки суттєвості відмінностей структур, можна зробити висновок, що в 2016 р. в порівнянні з 2014 р. відбулися незначні відмінності в структурі споживання енергоресурсів. Однак слід зазначити, що позитивні зрушення є: частка споживання природного газу знизилася на 0,5 в.п., при цьому частка коксу та напівкоксу збільшилася на 1,1 в.п., що свідчить про правильну орієнтованість енергетичної політики країни.

Таким чином, поступове зменшення газу є позитивним кроком у енергетичній незалежності України, проте подальше скорочення споживання ресурсу має відбуватися з урахуванням технологічної перебудови економіки, надаючи пріоритет стимулюванню розвитку високотехнологічного виробництва на противагу сприянню розвитку енергоємних галузей.

Література:

1. Енергетична галузь України. Підсумки 2016 року – Центр Разумкова, 2017. – 164 с.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Статистический Ежегодник мировой энергетики 2017 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://yearbook.enerdata.ru>
4. Бараннік В.О. «Аналіз паливно-енергетичного балансу країни з точки зору енергетичної незалежності». // Стратегічна панорама. - № 3. – 2004. – с. 13-18.

*Жук І.І., кандидат економічних наук
Кафедра фінансів і кредиту,
Василинчук Т.В., студентка 5 курсу,
спец. фінанси, банківська справа та страхування
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці*

ПЕРСПЕКТИВИ ЗРОСТАННЯ НАДХОДЖЕНЬ ДО ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

В умовах сучасної складної економічної ситуації в Україні постає важливе питання про формування та використання головного фінансового ресурсу країни - бюджету. Бюджет є фінансовим планом акумулювання, розподілу та ефективного використання ресурсів, для забезпечення виконання функцій, які покладені на органи державної та місцевої влади.

Проблематиці питань бюджету присвячено праці як вітчизняних так і зарубіжних вчених. Різноманітні аспекти бюджету та бюджетної системи досліджувались такими вченими як В.Гєєць, В.Опарін, О.Василик, О.Кириленко, О.Федосов, М.Кучеренко, Р.Семенець, С.Юрій, Ю.Пасічник, Д.Стігліц, К.Браун, та ін. Однак в даній сфері є ще багато не вирішених проблем, зокрема в частині наповнення дохідної частини бюджетів усіх рівнів.

Сутність бюджету, його економічну природу відображають певні економічні відносини. Учасниками цих відносин є держава, суб'єкти господарювання всіх форм власності та населення:

- держава - має потребу у фінансових ресурсах для виконання своїх функцій;
- суб'єкти господарювання всіх форм власності та напрямів діяльності, які постачають грошові ресурси державі, і можуть отримувати їх від неї залежно від місця і ролі в системі економічних відносин;
- населення - може бути як платником податків, так і отримувачем грошових коштів [7, с. 278].

Згідно Бюджетного Кодексу України доходами державного бюджету є податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України, включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ [1].

Основою всіх бюджетних надходжень є податкові надходження. Вони виступають головним джерелом наповнення дохідної частини відповідних бюджетів. При цьому, податки залишаються важливим регулятором економічних процесів як на державному так і на місцевих рівнях. Відповідно, і державні, і місцеві органи влади здійснюють заходи, перш за все з нарощування обсягів податкових надходжень [8].

Динаміка, склад та структура надходжень до Державного бюджету України відображена в табл.1.

Таблиця 1

Склад та структура надходжень до Державного бюджету України

Роки Стаття надходжень	2014		2015		2016		2017 план	
	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%	млрд. грн.	%
Податкові надходження	280,18	78,5	409,42	76,9	501,34	82,4	588,03	83,3
Неподаткові надходження	68,36	19,2	120,01	22,5	92,14	15,2	101,6	14,4
Доходи від операцій з капіталом	0,89	0,2	0,17	0,03	10,92	1,8	12,89	1,83
Офіційні трансферти	7,5	2,1	3,14	0,57	3,73	0,6	3,75	0,47
Всього	356,92	100	532,74	100	608,13	100	706,27	100

Розроблено на основі [3, 4, 5, 6]

Істотним приростом надходжень у 2015-2017 рр. бюджет завдячує девальвації гривні, інфляції, а також підвищенням комунальних тарифів. У 2015 році гривня девальвувала до 25 грн. за 1 дол. США, а інфляція сягнула показника 43,3%, в 2016 році до 26,9 грн за 1 долар, тоді як інфляція 12,4%, а у 2017 році за попередніми прогнозами на кінець року передбачається 27,2 гривні за 1 долар та інфляція – 12,2%.

Загальний обсяг надходжень зріс у 2016 році на 251,2 млрд. грн., або в 1,8 рази в порівнянні з 2014 роком., а податкові надходження зокрема зросли на 221,16 млрд. грн., неподаткові надходження на 23,78 млрд. грн.. Значний ріст надходжень за цими статтями як бачимо із таблиці прогнозується і в 2017 році.

У 2017 році заплановано податкових надходжень у розмірі 588,03

млрд. грн., що на 86,7 млрд. грн. більше, ніж у 2016 році та в 1,4 та 2,1 разу більше, ніж у 2015 та у 2014 роках, відповідно.

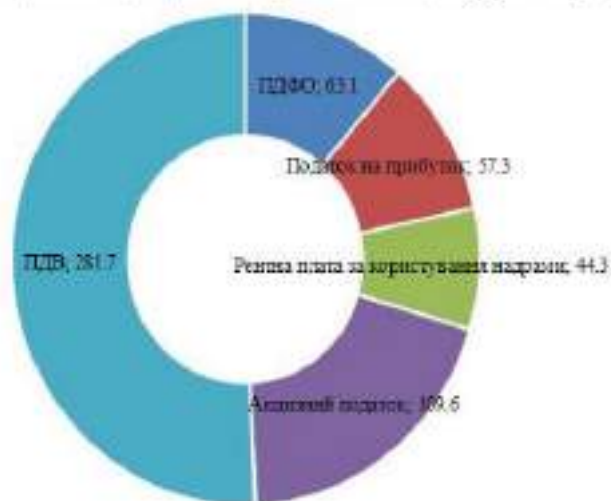
Дохідна частина бюджету 2016 року зросла на 75,4 млрд. грн. проти 2015 року, а виконання плану 2017 року збільшить дохідну частину на 173,5 млрд. гривень. Державним бюджетом України на 2017 рік передбачено, що доля податкових надходжень в структурі надходжень має сягнути 83,3%, збільшившись на 6,4% в порівнянні з 2015 роком та на 0,9% з 2016 роком. Саме податкові надходження формують найбільшу частку у надходженнях до бюджету, яка протягом аналізованого періоду склала близько 80% всіх надходжень до ДБУ.

Неподаткові надходження до ДБУ у структурі доходів займають за обсягом друге місце, і сягають 15 – 20% всіх надходжень. Доходи від операцій з капіталом та офіційні трансферти займають найменш вагому частку у структурі надходжень до ДБУ – 2%.

Тож очевидним джерелом надходжень до ДБУ є податкові надходження, а ключовим завданням податкових органів є посилена боротьба з приховуванням прибутків та мінімізацією податкових зобов'язань недобросовісними платниками податків.

Великі сподівання уряд покладає на податкові надходження, зокрема непрямі податки – ПДВ (39,9% сукупних доходів), акцизні збори – 15,5% та на доходи від приватизацій, продажу конфіскованого майна. Проте в даному випадку податки виконуватимуть не зовсім стимулюючу функцію, а тільки фіскальну, що не сприятиме активізації економічної діяльності, інвестиційної привабливості та відповідно призведе до зменшення ВВП.

Рис. 1. Податкові надходження державного бюджету у 2017 р., млрд. грн.

Джерело: складено за даними Міністерства фінансів України, Рахункової палати України

Одним із показників зростання податкових надходжень є:

1) Легалізація тіншових виплат зарплат, через які істотно знижуються

надходження податку на доходи фізичних осіб та ЄСВ. Резерв надходжень від легалізації тіньових зарплат складає 16,2 млрд. грн. Лише у Черкасах фонд нелегальної заробітної плати сягнув 3,1 млрд. грн.;

2) Суттєві надходження можна отримати від повернення проблемних кредитів банкам України. Експерти оцінюють надходження від податку на прибуток в розмірі 41,4 млрд. грн.[2];

3) Варто звернути увагу на запровадження виваженої бюджетної політики щодо чіткого розмежування податків між державними та місцевими бюджетами;

4) Зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування і забезпечення його фінансової незалежності за рахунок встановлення стабільних нормативів відрахувань від загальнодержавних податків залежно від економічного розвитку регіонів;

5) Доцільно здійснити перегляд податкових ставок, та встановити їх на максимально ефективному рівні задля збільшення податкових надходжень.

З метою запобігання дестабілізації податкової системи і спрямованості податкової політики на захист інтересів держави, необхідно підвищити контрольну функцію державних органів щодо фінансових потоків.

В Україні ставка податку на прибуток вже є однією з найнижчих порівняно з країнами ЄС, тому її подальше зниження не є доцільним. Зниження фіскального тиску на прибуток не приведе ні до збільшення інвестицій, ні до розширення поточної діяльності. Досвід європейських країн у період фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр. свідчить, що зниження ставки податку на прибуток та впровадження єдиної ставки прибуткового податку було ефективним, поки інтенсивно зростали надходження прямих іноземних інвестицій. Коли надходження призупинилися, то виявилось, що країни з найнижчими податковими ставками більше за інших постраждали від кризи. Це пов'язано з тим, що зниження ставки податку на прибуток не сприяло відповідному збільшенню залучення інвестицій до країни, а більша частка додаткового прибутку використовувалася на інші потреби, зокрема, на дивіденди [7].

Таким чином, серед основних джерел наповнення дохідної частини державного бюджету України є податкові надходження. Відповідно, функціонування діючої системи оподаткування в Україні повинно забезпечувати максимально необхідну кількість податкових надходжень до відповідних бюджетів. Податкове реформування є запорукою зростання бюджетних ресурсів. Також слід зазначити, що доходи бюджету України за останній рік показали тенденцію щодо зростання, що свідчить про більш ефективну роботу державних фіскальних органів.

Отже, оцінюючи економічну ситуацію в Україні можемо сказати, що

основними завданнями при реалізації бюджету та відповідно перспективних надходжень повинні стати боротьба з потенційною девальвацією гривні, інфляцією, несприятливим інвестиційним кліматом, нестабільністю банківської системи тощо.

Література:

1. Бюджетний Кодекс України від 08.09.2016 №1509-VIII - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
2. Голишевська Л. В., Андрущак А. А. Роль фіскальної та регулюючої функції податків в економіці держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/62930.doc.htm.
3. Закон України Про Державний бюджет на 2014 рік №719-7 від 16.01.2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T140719.html.
4. Закон України Про Державний бюджет на 2015 рік №80-8 від 28.12.2014 [Електронний ресурс]. – Режим до- ступу: [http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/ link1/T140080.html](http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T140080.html).
5. Закон України Про Державний бюджет на 2016 рік №928-8 від 25.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T150928.html.
6. Закон України Про Державний бюджет на 2017 рік. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1801-19>
7. Кирей Р. Чому "білі" поки що програють "сірим" / Р. Кирей // Урядовий кур'єр. – 2016. – №185. – 6с.
8. Медведкова М. С. Щодо напрямів збільшення доходів бюджету без створення фіскальних перешкод для економічного зростання. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1491/>.
9. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навч.посіб./Ю.В. Пасічник - К.: Знання Прес, 2003.- 523с.

Журба О.Ю., аспірант

кафедри фінансів, грошового обігу та кредиту

Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів

СИСТЕМА ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ: ДОСВІД ТА ШЛЯХИ ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Зміцнення фінансової основи місцевого самоврядування повністю залежить від формування механізму забезпечення власними фінансовими ресурсами регіонів. На сьогоднішній день місцеві бюджети залишаються незабезпеченими достатнім обсягом фінансів, що є перешкодою для ефективного функціонування місцевих органів влади. Основними джерелами доходів місцевих бюджетів повинні стати місцеві податки та збори, тому що саме вони можуть забезпечити фінансову спроможність місцевих бюджетів.

Удосконалення системи формування місцевих бюджетів в Україні неможливо здійснити без використання зарубіжного досвіду формування

власних доходів місцевих бюджетів. Місцеві податки та збори у деяких європейських державах є основою дохідної частини місцевих бюджетів. У зв'язку з цим на сьогодні є надзвичайно важливим вивчення досвіду зарубіжних країн з цього питання та його впровадження у сфері використання місцевих податків в Україні.

Проблемам забезпечення фінансової самостійності місцевих бюджетів та вивченню світового досвіду з цього питання присвятили свої дослідження такі вчені, як І. Букина, С.В. Богачов, Р.А. Джабраїлов, О.А. Івашко [1], О.М. Пастернак [2], В.В. Рибак, В.А. Устименко та інші. Однак незважаючи на те, що вченими вже досліджено багато питань у цій сфері, дослідження особливостей функціонування систем місцевого оподаткування зарубіжних країн потребують подальшого вивчення з метою вдосконалення та упровадження цього досвіду для України.

Органи місцевого самоврядування повинні володіти власними фінансовими джерелами, яких має бути достатньо для того, щоб вони були спроможні управляти економічною та соціальною сферами на своїй території, адже з місцевих бюджетів здійснюється фінансування закладів освіти, охорони здоров'я, культури, здійснюються видатки на соціальне забезпечення населення. Також органи місцевого врядування повинні мати повноваження самостійно управляти податками та іншими обов'язковими платежами, які стягуються до відповідного бюджету. Досвід формування місцевих бюджетів у зарубіжних країнах свідчить про те, що роль власних джерел наповнення місцевих бюджетів неодмінно повинна зростати. Цікавим є досвід Великої Британії у сфері місцевого оподаткування: тут функціонує лише один місцевий податок, він справляється з нерухомого майна. В інших країнах кількість місцевих податків значно більша: у Німеччині — близько 45, Франції — понад 50, в Італії — понад 70, у Бельгії — понад 100 податків і зборів [1]. У розвинених країнах, за даними О.А. Івашко, множинність місцевих податків розподіляється за такими групами: прямі реальні податки; прямі податки на доходи; непрямі податки на продаж; збори і мита [2]. Цікавим є досвід місцевого оподаткування і у Франції. Із системи місцевих податків виділяють чотири, які мають найбільшу питому вагу: земельний податок на забудовані ділянки; земельний податок на незабудовані ділянки; податок на житло; професійний податок. Від земельного податку звільнено об'єкти державної власності. Він не стягується із фізичних осіб віком від 75-ти років, а також з осіб, які одержують спеціальну допомогу із громадських фондів або допомогу у зв'язку з інвалідністю [3]. Що стосується повноважень місцевих органів управління у Франції, то вони мають право вводити й інші податки та збори на установку електроосвітлення, податок на прибирання територій; місцеві збори на освоєння копалень; мито на автотранспортні засоби; на освоєння родовищ тощо. Ставки місцевих податків, які знаходяться в їх

компетенції, органами влади визначають самостійно під час формування бюджету на майбутній рік, однак у межах, встановлених парламентом Франції максимального рівня [3].

Стосовно формування у Швеції місцевих бюджетів за рахунок податків і зборів можна відмітити, що в Конституції цієї країни прописано гарантії, згідно з якими держава надає муніципальній владі достатньо високу політичну та фінансову автономію. Однак, використовуючи принцип рівномірності надання суспільних послуг у межах всієї держави, стандарти встановлює центральний уряд. В Італії місцеві органи влади мають право вводити та скасовувати місцеві податки, які дозволені законом. Тут місцеві бюджети складаються з прибуткового податку, податку на рекламу. Зростання власних доходів місцевих бюджетів має підвищити рівень фінансової спроможності органів місцевого самоврядування. Досвід деяких зарубіжних країн міг би стати дуже корисним для України, він свідчить про те, що в цих країнах відбулась податкова реформа та є вагомі результати у цій сфері.

З метою розробки напрямів щодо удосконалення формування місцевих бюджетів в Україні виконано розгляд та узагальнено досвід зарубіжних країн. Ґрунтуючись на ньому, можна запропонувати такі дії щодо реформування інституту місцевих податків і зборів в Україні: під час проведення бюджетної політики держава повинна оптимально поєднувати інтереси суспільства, окремих територій, підприємств і громадян; посилити вплив місцевих податків і зборів у частині формування доходної бази місцевих бюджетів; дозволити регулювати органам місцевої влади ставки місцевих податків і зборів; під час формування доходної бази місцевих бюджетів маємо врахувати в Україні досвід зарубіжних країн: у більшості з них податки на нерухомість надходять у місцеві бюджети і мають високу питому вагу у їх формуванні.

Література:

1. Івашко О.А. Проблеми та напрями вдосконалення податкової політики України / О. А. Івашко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Економіка. — 2011. — Вип. 16. — С. 38—42.
2. Пастернак О. М. Імплементация закордонного досвіду у сфері муніципальних відносин / О. М. Пастернак [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http:// www.nbu.gov.ua/PORTAL/Soc_Gum/Pib/2012_1/PB-1/PB-1_9.pdf](http://www.nbu.gov.ua/PORTAL/Soc_Gum/Pib/2012_1/PB-1/PB-1_9.pdf).
3. *Precis de Fiscalite* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www2.impots.gouv.fr/documentation/2013/precis_fiscalite/tome1.pdf.

Іонін М.Є., аспірант

*Донецький національний університет імені В. Стуса, м. Вінниця
кафедра «Фінанси і банківська справа»*

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ СТРАХОВОЇ ПОСЛУГИ

Конкурентні переваги визначаються як результат порівняння товарів або послуг одного виробника з іншими, що здійснюють свої операції продажу на одному ринку. Конкурентне середовище у якому функціонують страховики вимагає від них побудови таких послуг, що задовольняючи потреби клієнтів водночас надають їм більші економічні вигоди перед послугами других компаній, а також створюють можливості покращення своїх ринкових позицій.

Специфіка страхових послуг пов'язана із їх особливостями як товару, що не має матеріальної форми, є образом гарантій та умов їх забезпечення, які реалізуються при настанні передбачених страхових подій. Тобто в страховій послугі закладено умови економічного, юридичного та технологічного забезпечення страхового захисту інтересів клієнтів. Страховий захист надається у двох організаційних формах – обов'язковій та добровільній.

Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» передбачає систему принципів ліцензування, серед яких визначено принцип рівності прав суб'єктів господарювання, що передбачає «заборону використання ліцензування видів господарської діяльності для обмеження конкуренції» [1]. Такий підхід є універсальним правилом забезпечення законності підприємницької діяльності та водночас основою для розвитку суб'єкта господарювання в обраній сфері діяльності. Але по відношенню до страхових компаній ліцензія є також підтвердженням наявності у них Правил страхування для добровільних видів та необхідних умов організаційного та фінансового характеру – для видів обов'язкового страхування.

Саме видача ліцензій на право продажу страхових послуг у формі добровільного страхування є специфічною ознакою товарної конкуренції, тобто зміст продукту, його обґрунтована базова ціна (перевірена регулятором при ліцензуванні) та систематичні перевірки дотримання умов надання послуг впливають на товарний асортимент страхового ринку та їх конкурентні переваги. За нашою думкою кількість діючих ліцензій визначає зареєстрований образ страхової послуги, яка має приналежність певному виробнику (страховику) та відрізняє цей товар від конкурентів. В обов'язковому страхуванні видача ліцензій ґрунтується на перевірці

фінансових вимог до страховиків та відповідності їх досвіду роботи в цьому виді страхування в добровільній формі. Таким чином всі ліцензії на ринку страхування всього крім життя представляють дві групи послуг – в формі обов'язкового та добровільного страхування. Конкуренція між ними здійснюється на різних рівнях:

- в обов'язковому страхуванні – за рахунок розвитку сервісних послуг та можливостей маневрування системами знижок, які передбачає нормативно-правовий акт, що регламентує певний вид страхування;

- в добровільному страхуванні конкуренція відбувається в цілому по страховому продукту та по його сервісній частині, а також враховується фінансова надійність компанії.

Страховій послугі передують страховий продукт, що визначається як результат управління ресурсами страхової компанії зі створення моделі покриття ризиків клієнтів. Процес створення страхового продукту спирається на організаційні та фінансові ресурси. В свою чергу організаційні ресурси, як такі, що забезпечують функціонування економічного суб'єкта, поділяються на інформаційні, комунікаційні та кадрові. Між ними існують багато рівневі зв'язки, де персонал здійснює збір необхідних первинних даних, формує інформаційні потоки, будує необхідні комунікації щодо ефективного використання інформації. Використання організаційних ресурсів має забезпечувати формування конкурентних переваг страхової послуги, що дозволяє дати наступну характеристику цих ресурсів:

1. Інформаційні – забезпечують процеси: а) ціноутворення на основі максимально повного врахування факторів ризику та оцінки можливих втрат клієнтів; б) створення необхідних та статистично й економічно обґрунтованих страхових резервів для забезпечення виконання зобов'язань за страховими контрактами; в) розподілу ризику при його перестрахованні – обґрунтування розміру власного утримання, що поєднує інтереси компанії щодо оптимального перестраховування та підтримки власної платоспроможності; г) обробки значних масивів даних та інше.

2. Кадрові ресурси – це частина організаційних ресурсів, яка інтегрує всі існуючі та необхідні для діяльності ресурси й забезпечує ефективність їх використання. Визначення обсягів та якісних характеристик кадрових ресурсів страховика найбільш складна задача, яку можна розв'язувати лише за умов оцінки таких даних: розмір компанії за обсягом продажу; структура страхового портфелю та наявність в ньому складних (з інтелектуальною компонентою або тих, що базуються на нормах міжнародного праву) видів страхування; наявність функціонуючої розвиненої мережі відокремлених підрозділів в країні та за кордоном; наявність у штаті компанії андеррайтерів з певною спеціалізацією (морське, авіаційне страхування, страхування технічних ризиків, медичне

страхування, тощо), а також експертів з оцінки ризиків та збитків; кваліфікація, освіта та досвід роботи у страховому бізнесі топ менеджерів компанії. до цього додаються дані про кількість персоналу страхової компанії з виокремленням агентів. Кадрові ресурси оцінюються також за показниками продажу послуг у розрізі видів страхування та каналів дистрибуції.

3. Комунікаційні є основою управлінської архітектури страхової компанії, забезпечуючи розподіл функцій та повноважень між підрозділами, утворюючи вже новий вид ресурсу – інформаційний корпоративний ресурс, що сприяє зменшенню витрат та зростанню ефективності діяльності компанії. Ці ресурси є результатом комунікацій, як організованого процесу обміну інформацією на етапах розробки страхового продукту та реалізації страхової послуги, за допомогою якого керівник страхової компанії або її підрозділу отримує інформацію, необхідну для прийняття ефективних управлінських рішень. Комунікаційні ресурси формуються за внутрішніми та зовнішніми комунікаціями. Кожен вид цих ресурсів впливає на внутрішні можливості компанії щодо створення цілісного механізму управління компанією, реалізації її місії, отримання найбільш повної зовнішньої інформації та створення умов для підвищення ринкової сили компанії. найбільш впливовими з боку конкурентних переваг комунікаційними ресурсами страховика є: функціонування віртуального офісу; членство в об'єднаннях страховиків, в пулах та бюро; рекламна підтримка компанії, формування її іміджу в ЗМІ та технологічне забезпечення комунікаційних каналів з обслуговування претензій клієнтів.

Фінансові ресурси страховика є частиною його економічних ресурсів та їх особливістю є джерела їх формування та цільовий характер використання, що в системі страхових відносин спрямоване не лише на забезпечення економічних інтересів власників компанії та клієнтів, а й реалізацію соціальної функції страхового захисту через надання страхових послуг. Оцінка фінансових ресурсів економічного суб'єкту здійснюється за даними фінансових звітів, які в свою чергу є характеристикою фінансового стану та відображають результати руху грошових коштів, наслідки операцій на інших подій, що змінюють економічні ресурси [2]. Фінансова звітність також демонструє результати того, як управлінський персонал компанії розпоряджається ввіреними йому ресурсами.

Стан ресурсів страхової компанії (їх склад, обсяг, структура) є не лише матеріалізованою, управлінською та обліковою характеристикою страхової компанії, як економічного суб'єкту, але й визначають її конкурентні переваги.

Конкурентні переваги страхової послуги є кумулятивною характеристикою найвагоміших можливостей страховика щодо

забезпечення потреб клієнтів у порівнянні з основними конкурентами на страховому ринку. Всі конкурентні переваги поділяються на зовнішні (забезпечують додаткову цінність споживачеві, що веде до підвищення ціни послуги) та внутрішні (визначають можливості зменшення витрат та підвищення компетенцій персоналу). Кожен страховик визначає власні переваги перед конкурентами та, як правило, розміщує таку інформацію на своєму офіційному сайті. Ознайомлення з такою інформацією деяких страховиків дозволило зробити наступні висновки:

- основними конкурентними перевагами страховики визначають: лінійку страхових продуктів, поєднання їх унікальності з комплексністю; репутація компанії та її професійна команда; створення та розвиток каналів дистрибуції; надійність перестрахового захисту та фінансова стійкість. Ці види переваг пов'язані із ресурсами, але вони не завжди можуть розглядатися у якості конкурентних, бо такі мають забезпечувати випередження компанії своїх конкурентів, неможливість безпосереднього копіювання послуги, тобто це не переваги страхової послуги, а самого страховика;

- окремі страховики («Страховий вік», «Дефенса») маючи занадто низькі показники діяльності, наприклад, «Страховий вік» за 2016 р. отримав валових страхових премій 3 тис. грн., має 3 штатних співробітника, але заявляє про себе як про «Лідера у галузі страхування» [3]. «Дефенса» з обсягом продажу в 500 тис. грн. при 5 співробітниках відносить себе до групи «найбільш успішних ризикових компаній в Україні» [4]. На жаль, але така самооцінка страховиків не є об'єктивною, може ввести в оману клієнтів або розчарувати їх.

Таким чином, клієнт фактично обирає продукт страхової компанії, в якому втілені її конкурентні переваги. Страховий продукт є лише образом страхової послуги, а її реальне наповнення здійснюється за індивідуальними потребами кожного споживача або послуга надається на загальних для всіх клієнтів компанії умовах, але вони є уособленням її конкурентних переваг.

Література:

1. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/222-19> (дата звернення: 10.11.2017).
2. Концептуальна основа фінансової звітності від 01.09.2010. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_009 (дата звернення: 10.11.2017).
3. Офіційний сайт ПрАТ СК «Золотий вік». URL: <http://www.asko.com.ua/> (дата звернення: 06.11.2017).
4. Офіційний сайт ПрАТ СК «Дефенса». URL: <http://www.defensa.com.ua/> (дата звернення: 06.11.2017).

*Ісхакова О.М.,
старший викладач кафедри фінансів суб'єктів господарювання та
страхування
Філь К.Г., студентка
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро*

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Важливу роль на ринку фінансових послуг у країнах із розвинутими ринковими відносинами відіграють фінансові посередники, які є ключовою фігурою на всіх сегментах ринку.

Сучасні фінансові посередники є професійними учасниками ринку фінансових послуг і всіх його сегментів, які відіграють важливу роль у його функціонуванні і в результаті впливають на розвиток економіки країни в цілому. Головне призначення фінансових посередників визначається спроможністю фінансувати економічну діяльність і в кінцевому результаті забезпечити ефективний перерозподіл капіталу в суспільстві.

Стрімкий розвиток фінансових відносин призводить до зростання різноманіття видів фінансових посередників, які пропонують свої послуги на ринку. Фінансове посередництво є діяльність, пов'язана з отриманням та перерозподілом фінансових коштів, здійснювана установами банків та іншими фінансово-кредитними організаціями.

Провідна функція фінансових посередників – це допомога у трансформації коштів економічних суб'єктів, які здійснюють заощадження, потенційним інвесторам. Головне призначення фінансового посередництва є забезпечення доступу до фінансових ресурсів економічним суб'єктам, які їх потребують, та залучення коштів тих суб'єктів, які їх мають у надлишку.

Фінансове посередництво в Україні представлене в основному банками. Це пояснюється нетривалим періодом розвитку ринкових відносин, відсутністю значних капіталів, нерозвинутим ринком фінансових послуг небанківських установ. Також на дану ситуацію впливають уподобання клієнтів, їх економічна обізнаність, володіння інформацією.

На сьогодні, одним із основних напрямів розвитку фінансового посередництва є забезпечення ефективного функціонування небанківських фінансових установ, структурний склад яких можемо розглянути на рис.1 [1].

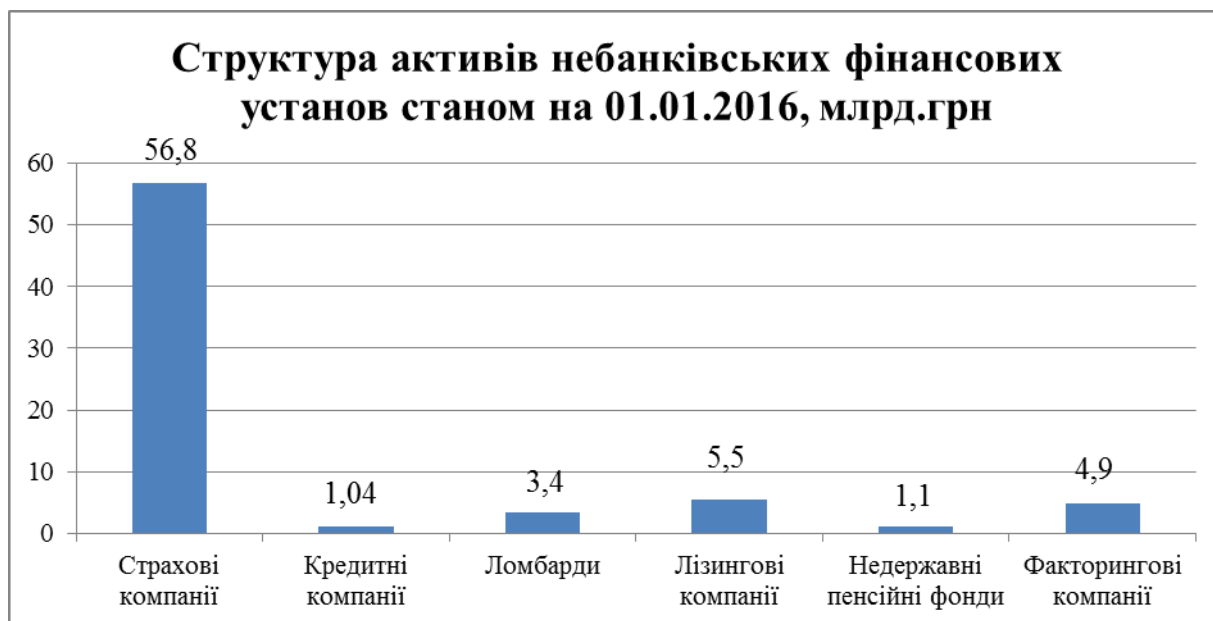

Рисунок 1. Структура активів небанківських фінансових установ станом на 01.01.2016, млрд.грн

В Україні на 01.01.2016 налічувалось 2310 одиниць небанківських фінансових установ, їх загальні активи складають 72,74 млрд.грн [2].

Рисунок 2. Кількість небанківських фінансово-кредитних установ України за 2015-2016 роки

Незважаючи на складну економічну ситуацію в країні, інвестори зацікавлені у діяльності на вітчизняному ринку фінансових послуг. Так, протягом 2015 року кількість кредитних установ збільшилась на 17, або 2% і склала 728 організації. Кількість ломбардів, що працювали у 2015 році – 482, що на 5 установ більше, ніж у 2014 році. Серед інших фінансових установ: 571 фінансова компанія та 72 недержавних пенсійних фонди (рис.2) [3].

Підсумовуючи, можна стверджувати що фінансові посередники відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування

ринку фінансових послуг. Так, фінансові посередники підвищують темпи економічного зростання, стимулюють розвиток торгівлі, виробництва та інших сфер економічної діяльності. Особливо важливу роль фінансове посередництво має для великих суб'єктів господарювання, які через специфіку своєї діяльності мають ділові контакти з багатьма контрагентами, розрахунки з якими неможливо реалізувати без допомоги посередників.

Література:

1. Звіт Про діяльність національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nfp.gov.ua>.
2. Аналітичний огляд ринку небанківських фінансових послуг України за 2015 рік [Електронний ресурс] / Аналітичний огляд / Дослідження // Національне рейтингове агентство "Рюрік". — Режим доступу: <http://rurik.com.ua/our-research/branch-reviews/1191>.
3. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/informaciya-pro-stan-i-rozvitok.html>.

Ковальчук Н.І., викладач-методист

Ірпінський державний коледж економіки та права (м. Ірпінь)

викладач циклової комісії фінансово-економічних дисциплін

Ковальчук В.М., кандидат історичних наук, доцент

Університет державної фіскальної служби України (м. Ірпінь)

кафедра економічної теорії, доцент кафедри економічної теорії

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТРАНСФОРМАЦІЮ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Інформаційне суспільство (англ. Information society) [1] – багатоаспектне поняття, яке визначає розвиток усіх сфер суспільного життя. Воно є теоретичною концепцією постіндустріального суспільства, історичною фазою еволюційного розвитку цивілізації.

Ідея інформаційного суспільства з'явилась у дослідженнях 60 - 70 рр. ХХ століття.

Вперше термін «інформаційне суспільство» було використано в працях таких японських дослідників, як Т. Умесао, Й. Масуда, Т. Сакайя. Подальшого розвитку дана концепція знайшла в дослідженнях провідних американських та європейських теоретиків, а саме – Б. Тоффлер, У. Дайзард, З. Бжезинський, М. Понятовський, Ж. Еллюль, Р. Коен, К. Ясперс, А. Турен, які підкреслювали значення інформаційного розвитку суспільства як нової історичної віхи цивілізації [2].

Якщо порівняно із минулими десятиліттями науковці не достатньо активно оперували поняттям «інформаційне суспільство», то в нинішніх умовах розвитку соціуму ми можемо взяти на себе сміливість констатувати наявність усіх його передумов. Зараз перехід від індустріального суспільства до інформаційного набуває вже не теоретичного, а прикладного характеру і, виходячи з цього, інформаційні процеси безпосередньо впливають на становлення інститутів громадянського суспільства.

Мотивувальну базу зв'язків громадянського суспільства та інформаційних процесів підкріплюють твердження дедалі більшого числа теоретиків як вітчизняних так й іноземних, оскільки суспільство ХХІ століття зазнає докорінних змін.

Сучасний перелом характеризується глобальними ознаками і не має рівних в історії людства. Його сутність – виникнення якісно нової форми соціальної матерії. Зміни стосуються перш за все соціально-економічної сфери. Наприклад, в економічній сфері відбулися трансформації в галузі виробництва, обміну, розподілу і споживання матеріальних благ. Головна з них – всеохоплюючий вплив науки на виробництво. Такий стан суспільства науковці часто називають постіндустріальним суспільством, інформаційним суспільством чи суспільством епохи постмодерну [3, с. 50].

Таким чином, завдання, покладені на інформаційне суспільство, передбачають вирішення протиріч між інформаційним надлишком та інформаційним дефіцитом. З цією метою розробляються та функціонують інформаційні технології, які дозволяють створювати, підтримувати та розвивати комплекс інформаційних ресурсів, які обумовлюють нову модель суспільної організації і забезпечують динамічний розвиток суспільства в цілому [4, с. 41].

Література:

1. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу - https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційне_суспільство.
2. Ліпкан В.А. Інформаційна безпека України в умовах євроінтеграції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу - http://pidruchniki.ws/15660212/politologiya/stanovlennya_informatsiynogo_suspilstva.
3. Гетьман І. Розвиток громадянського суспільства в умовах інформаційно-глобалізаційних процесів // Вісник Академії правових наук України, 2011.- 2(65). - С.46-54.
4. Войнович Радмила. Інформаційне суспільство та процеси глобалізації: філософсько-методологічний аспект // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України, 2004.- 2. - С. 38-56.

Лаврик С.С., аспірант

*Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування*

ДЕДОЛАРИЗАЦІЯ – НЕВІД’ЄМНИЙ ЕЛЕМЕНТ ДЕТІНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Тіньова економіка сучасної України існує за рахунок великої кількості факторів, серед яких окрема увага повинна приділятися доларизації економіки у всіх її різновидах, разом із чорним ринком валюти і тіньовим обортом.

Дослідження масштабів доларизації економіки, її причин і наслідків є необхідною умовою боротьби з цим явищем на тлі нових наукових досягнень фінансової науки, сучасних технічних розробок і концептуальних підходів держави до вирішення цього питання.

Існуюча в Україні доларизація згідно класифікації Бочана В. І. відноситься до тіньової і характеризується тим, що іноземна валюта виконує функцію міри вартості або, так званої, «у. о.», платіжного засобу та функцію нагромадження, тобто збереження заощаджень. [1, с. 149]. Від так, вартість гривні пов'язується не з існуючою кількістю товарів, а з її співвідношенням до доларової маси в економіці. У пошуку безпечніших форм здійснення угод, хеджування ризиків населення йде заміщення не тільки валюти, а і активів, що призводить до ефекту «ідеального шторму» у процесі доларизації економіки.

Фактори доларизації	Адміністративні обмеження офіційного ринку обміну
	Збільшення рівня відкритості економіки
	Введення податків чи зборів з валютно-обмінних операцій, що робить легальний обмін менш конкурентоспроможним
	Недовіра до банківської системи – переведення розрахунків та заощаджень у готівкову форму
	Слабкий рівень інституційної спроможності державних органів і, відповідно, низька премія за ризик у складі спреду між курсом на чорному та офіційному ринках
	Наявність неформального сектору економіки, що формує пропозицію на чорному ринку
	Доларизація боргових зобов'язань
	Девальваційні очікування та недовіра до національної грошової одиниці як засобу збереження вартості
	Зростання мобільності прямих та непрямих іноземних інвестицій
	Висока інфляція та її волатильність

Рис. 2 Фактори доларизації економіки України

У 2017 р. доларизація депозитів та кредитів зменшилась відносно пікових показників у 2015р - 48% та 53% відповідно, але залишається на досить високому рівні у порівнянні із докризовими показниками 2013 р. які на даний момент складають 45% по депозитам, що на 1 в. п. менше ніж у 2016 р. та 44% по кредитах відповідно до 49 % у 2016 р. Загалом

вбачається позитивна тенденція із поступовим зниженням доларизації активів та зобов'язань. Проте, за даними НБУ у III кварталі 2017 значно зросли валютні кошти населення в державних банках на 5,5% за квартал або на 17,8% у річному обчисленні, що опосередковано свідчить про перетікання грошей з депозитів на поточні рахунки, а від так, де факто, зменшення валюти в обігу не відбувається [2].

Згідно дослідженню Кальво, Гільермо та Карлоса Вегха існує тісний взаємозв'язок між заміщенням національної валюти та нестабільністю курсу обміну. Підвищений інтерес до валюти з боку господарюючих суб'єктів і населення, та значна волатильність обмінного курсу призводить до проблем у застосуванні монетарної та фіскальної політики держави (рис. 3). Порушується рівновага у валютному секторі, змінюється валютний курс на ціни [3].

Опосередковані втрати держбюджету від недоотримання податків і зборів від зовнішньоторговельних операцій

- через використання підприємцями неформального ринку валюти і складність пояснення наявності іноземної валюти здійснюється перехід з легального простору і операцій непов'язаних з валютою;
- легальний бізнес, передусім підприємства, що займаються експортно-імпортною діяльністю, змушені користуватись неформальним ринком.

Неможливість для НБУ ефективно застосовувати монетарну політику

- відсутність адекватної статистики та подвійний грошового обіг поза контролем центробанку;
- втрата довіри до дій НБУ учасниками ринку призводить до неможливості або ускладнення досягнення цілей монетарної політики, у той час як "довіра" - є основним інструментом впливу на очікування економічних агентів.

Проблеми із залученням депозитів, зокрема валютних

- призводить до подорожчання кредитування, підвищує ризики низької ліквідності та скорочує терміни кредиту. За 2014-2016 рр. депозити населення в іноземній валюті у доларовому вимірі скоротились удвічі.

Домогосподарства тримають готівкову валюту

- відсутність інвестицій вільних коштів та втрата неотриманих відсотків;
- ризик втрати коштів при нелегальному обміні валюти;

Рис. 2. Негативні наслідки від надлишкової доларизації економіки

Доларизація економіки тісно пов'язана із проблемою чорного ринку валюти. Нелегальний сектор валюти створює додатковий попит на валютну готівку, можливість діяти в обхід законодавства, зокрема валютних обмежень, що призводить до негативних наслідків.

Для подолання чорного ринку валюти необхідно продовжувати лібералізацію валютного ринку, так як заборони спонукають до відходу значної частини ринку у тінь, а здійснення тих самих операцій (як, наприклад, обмін валюти) відбувається поза зоною контролю держави.

На думку автора, доцільним є не контроль курсу національної одиниці, а стратегія стримування інфляції, як метод цінової стабілізації,

що полегшує відновлення впевненості споживачів та сприяє загальній стабілізації національної валюти як засобу збереження вартості. Необхідно спонукати до структурних змін у складі загального державного боргу, корпоративного боргу та боргу домогосподарств. Важливим є створення вигідної і надійної можливості для населення інвестувати свої кошти, що стало б гідною альтернативою зберігання коштів у валюті, такими можуть бути інвестиції у облігації внутрішньої позики, банківські метали.

Література

1. Бочан В.І. Доларизація економіки України: причини і наслідки / Якість економічного розвитку: глобальні та локальні аспекти, збірник наукових праць Першої Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 травня 2007 р.), том 2, - Дніпропетровськ - 2007. – С. 147-152
2. Національний банк України «Огляд банківського сектору» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=37591358
3. Carlos A. Végh Gramont & Ratna Sahay, 1995. "Dollarization in Transition Economies; Evidence and Policy Implications," IMF Working Papers 95/96, International Monetary Fund.
4. Жолудь О., Піонтківська І. Доларизація та чорний ринок валюти в Україні: причини, обсяги, наслідки для економіки та політики [Електронний ресурс] / О. Жолудь // Центр економічної стратегії, 2016 – Режим доступу: http://ces.org.ua/wp-content/uploads/2016/07/Currency-black-market_Research-paper.pdf.

*Марценюк-Розарьонова О.В., кандидат економічних наук, доцент
Вінницький національний аграрний університет
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування*

ТЕНДЕНЦІ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВТОТРАНСПОРТНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Формування умов для економічної ефективності автотранспортного страхування, насамперед, передбачає моделювання та регулювання методів автотранспортного ринку страхування, які сприятимуть підвищенню рівня культури населення, довіри до держави, де основним завданням є формування цивілізованого суспільства. Методи регулювання можуть розглядатися як чинники впливу на механізм прийняття державного рішення на формування інститутів транспортних послуг і транспортного страхування в цілому. Зрозуміло, що врахування впливу такої кількості факторів на процес є дуже важким, кропітким, але необхідним у страхуванні розподіляє елементи своєї структури, що постійно підтримуються при процесі управління суспільством.

У практичному плані державна політика з регулювання автотранспортного ринку, маючи потужну інфраструктуру з відповідними

обсягами грошових надходжень, зможе стати надійним гарантом для всіх учасників страхового ринку[2, ст. 45-52].

Значна роль у забезпеченні відповідного рівня організаційно-методичних та практичних рекомендацій з питань автостраховання, полягає в програмі дій, та в розробці страхових продуктів з урахуванням кращих світових зразків, а саме:

- реалізація методів обліку і аналізу;
- контроль за страховою інформацією з використанням сучасних інформаційних технологій; - надання якісних послуг;
- цивілізована рекламна компанія;
- ефективне обслуговування клієнтів;
- надання „тимчасового транспортного засобу” в усіх страхових компаніях країни;
- звернення особливої уваги на сферу вантажоперевезень при негативних процесах (міжнародний тероризм), впровадження механізмів безпеки [1, ст. 460].

На наш погляд, у вирішенні автотранспортних проблем, необхідно акцентувати увагу на удосконалення транспортної системи:

- раціональне створення і використання резервів, фінансових і матеріальних ресурсів, необхідних для запобігання надзвичайних ситуацій;
- пошук раціональних шляхів роботи реальних економічних систем;
- розробка цільових науково-технічних програм, спрямованих для запобігання надзвичайних ситуацій, які відбуваються при ДТП.

Країна, яка претендує на європейський рівень, не може розвиватись без відповідних законів, нормативно-правових актів, методів та механізмів регулювання страхового ринку. Оцінка стану ринку автотранспортного страхування виявила низку проблем, які стримують розвиток ринку автостраховання України, а саме: зменшення попиту на послуги автостраховання з боку потенційних страхувальників, погіршення загального стану платоспроможності страховиків, відсутність якісної статистичної інформації в страховому секторі, недосконалість законодавчого регулювання, низький рівень послуг, що надаються окремими страховиками та наявність випадків шахраювання. Вирішення саме цих проблем дозволить покращити ситуацію на страховому ринку, а також вдосконалення існуючих методів, а не впровадження нових [1, ст. 509].

Література:

1. Автомобільне страхування в системі безпеки дорожнього руху: [Кол. моногр.] / [О.М. Залетов, О.В. Кнейслер, В.М. Стецюк, О.Ю. Толстенько та ін.]; Наук. ред. та кер. кол. авт. О.М. Залетов. – К.: Міжнародна агенція "BeeZone", 2012.– 509 с.
2. Приказюк Н.В. Роль Інтернету в реалізації страхових послуг / Н.В. Приказюк, Т.П.

Перчук О.В.

*Державний вищий навчальний заклад
«Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»,
м. Переяслав-Хмельницький
здобувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування*

ДОСТУПНІСТЬ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Дослідженням забезпечення якості та доступності медичної допомоги займалися: Т.А. Бажан, Р.В. Богатирьова, Ю.В. Вороненко, Б.П. Криштопа, В.И. Лахтионов, И.А. Логвиненко, В.Ф. Москаленко, Л.А. Пиріг, В.М. Пономаренко, А.М. Сердюк та інші.

Доступність медичної допомоги – це законодавчо врегульована та організаційно забезпечена можливість надання своєчасної й кваліфікованої медичної допомоги та прийнятність за рівнем якості для населення країни цієї допомоги незалежно від географічних, економічних, соціальних, інформаційних, культурних та мовних бар'єрів тобто відсутність перепон для отримання пацієнтом медичних послуг, пов'язаних з організацією надання медичної допомоги [1].

Оцінювати доступність населенню медичних послуг можна за двома показниками: фінансовою доступністю медичних послуг та фізичною доступністю закладів охорони здоров'я, що надають їх.

Фізична доступність передбачає створення мережі необхідних закладів охорони здоров'я, тобто надання кожній людині можливості добратися до пункту медичного обслуговування. Сьогодні українці мають фізичний доступ до закладів охорони здоров'я, однак актуальним залишається питання фінансової доступності медичних послуг. Фінансову доступність можна розглядати через оцінку спроможності населення оплатити запропоновані медичні послуги і вона характеризує потенційну можливість отримання медичної і фармацевтичної допомоги відповідного рівня для всіх громадян незалежно від раси, статі, віросповідання та інших відмінностей [2].

Відповідно до Концепції управління якістю медичної допомоги населенню України на період до 2020 року, діючі підходи до забезпечення якості у системі охорони здоров'я, засновані на принципах контролю,

мають бути замінені підходом, що базується на принципі управління процесом.

Головною сучасною тенденцією в процесі вдосконалення якості медичної допомоги є перехід до комплексного забезпечення якості на всіх етапах надання медичної послуги і допомоги (профілактики, діагностики, лікування, подальшого нагляду за хворими) на відміну від роздрібненого аналізу окремих етапів та медичних втручань [3].

Державне регулювання організації надання доступної і якісної медичної допомоги на базовому рівні – це складна система заходів, що передбачає застосування різноманітних механізмів, форм, методів, інструментів і стратегій. Саме на цьому рівні першочергової й невідкладної уваги органів державної влади та органів місцевого самоврядування потребують розвиток та повноцінна управлінська реалізація тих функцій, які насамперед пов'язані з регулюванням проблем забезпечення доступності і якості медичної допомоги.

Система державного регулювання організації надання медичної допомоги населенню в Україні потребує кардинальної модернізації в напрямку її вдосконалення, що сприятиме ефективному розподілу та використанню ресурсів галузі, оптимізації її організаційної структури та стратегічному плануванню діяльності [1].

Література:

1. Бондарева Л.В. Забезпечення доступної і якісної медичної допомоги на базовому рівні: механізми державного регулювання – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nung.edu.ua/files/attachments/bondareva_dis.pdf.
2. Феденько С. Фінансова доступність медичних послуг – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <file:///C:/Users/user/Desktop/Феденько%20С..pdf>.
3. Чабан О., Бойко О. Формулювання засад для розроблення методики оцінювання якості медичних послуг – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/metrolog_2014_75_12.

Примак Ю.Р., аспірант

*Державний вищий навчальний заклад Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана, м. Київ
Кафедра обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу*

СУЧАСНИЙ АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ

В ході здійснення статистичного аналізу головними напрямками є оцінка складу доходів і витрат, показників фінансової стійкості, прибутку

на акцію, рентабельності тощо. Окрім цього можна визначити місце яке банк займає у порівнянні з іншими банками групи в яку він входить.

Для аналізу середовища розглянемо дані АТ «Ощадбанк» (01.01.2013р. - 01.01.2017р.) за допомогою побудови рядів динаміки. Ці дані можуть бути використані при аналізі фінансової стійкості. Протягом періоду, що аналізується в складі І групи (12 банків), до якої входив АТ «Ощадбанк» відбулися значні зміни. На початку 2013 р. банківська система налічувала 175 установ, які були розділені на 4 групи. АТ «Ощадбанк» посідав третє місце за обсягом активів - 12% серед І групи. ПАТ «Приватбанк» та АТ «Укресімбанк» на першому та другому місцях відповідно. Інші банки мають майже однакові частки в загальному обсязі (від 3% до 7%). Головним конкурентом є ПАТ «Приватбанк» [3].

В наступні роки ситуація на ринку банківських продуктів суттєво змінилася. Після кризи в 2014 р., деякі банки які раніше входили в першу групу були визнані банкрутами (ПАТ «ВТБ БАНК», ПАТ «КБ «Надра» та ін.). Інші зазнали значних збитків. Після прийняття рішення Правління Національного банку України від 10.02.2017р. № 76-рш, було застосовано нові критерії розподілу [5] (див. рис. 1).

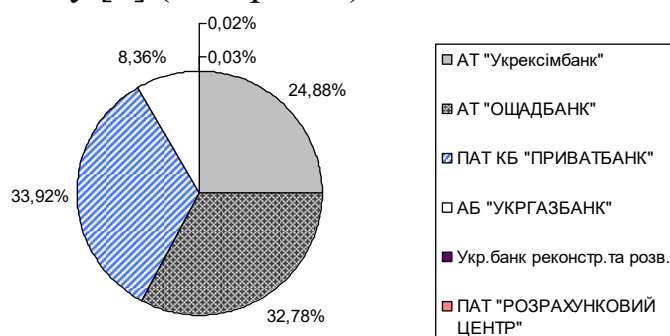

Рис. 1. Частка активів АТ «Ощадбанк» в порівнянні з іншими банками 1-ї групи станом на 01.01.2017р.

По даним на початок 2017 р. АТ «Ощадбанк» по обсягу активів та інших показників, займає друге місце серед банків з державною часткою. Головні конкуренти - ПАТ «Приватбанк» та АТ «Укресімбанк». За вказаний період загальна кількість активів та зобов'язань банку зростала, що показано на рис. 3, але показники власного капіталу та фінансового результату не були стабільними. Через економічну кризу в країні протягом 2015-2016 рр., банк зазнав значних збитків, а в 2016 р. відбулося зменшення власного капіталу.

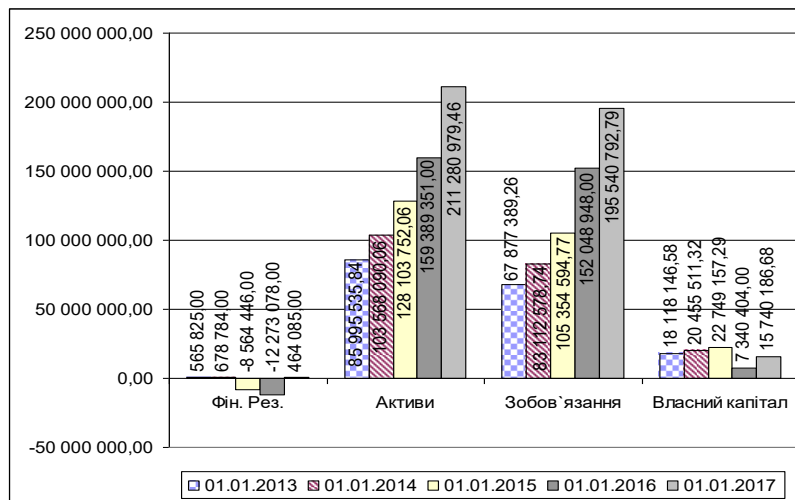

Рис. 2. Динаміка змін базових показників діяльності АТ «Ощадбанк» з 01.01.2013р. по 01.01.2017р.

Для прогнозу діяльності установи найбільшого опцирення набув статистичний прогноз на основі лінії тренду. Його перевагами є простота в побудові та зрозумілість для користувача. Головним критерієм при побудові прогнозу на основі лінії тренду є показник детермінації R^2 – чим ближче його значення до 1, тим точніше отриманий прогнозний результат. Приклад побудови лінії тренду на 2 періоду з застосуванням поліноміальної лінії тренду (див. рис. 3) [1, с.405].

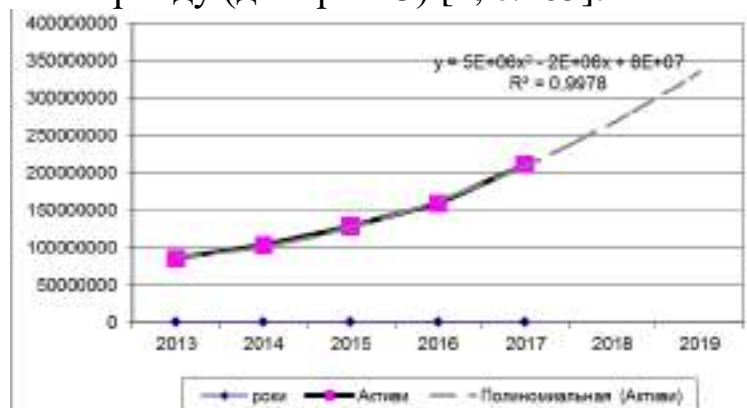

Рис. 3. Побудова прогнозу на основі лінії тренду для показника «Активи» АТ «Ощадбанк» на 2018-2019рр.

Як показано на рис. 3, значення $R^2=0,9978$, тобто отриманий прогноз демонструє високу точність результату. Але у випадку наявності великої розбіжності в значеннях ключового показника, метод лінії тренду втрачає точність.

В умовах ринкових відносин якісна та своєчасно отримана статистична інформація здатна суттєво вплинути на процес прийняття управлінських рішень. Особливе значення в цьому випадку надають рейтинги банківських установ, що оцінюють фінансову стійкість та надійність установи. Їх побудова неможлива без застосування статистичних моделей та даних. Розвиток та поширення статистичних

методів є основою для проведення подальших наукових досліджень в цій сфері.

Література:

1. Вадзинский Р. Статистические вычисления в среде Excel СПб./ Р. Вадзинский. – Питер, 2008. — 608 с.
2. Ігнатова О. М. Статистичний аналіз змісту ПАТ КБ "Приватбанк" на ринку банківських послуг в Україні за основними показниками його діяльності / О. М. Ігнатова, Т. В. Турченко. // Економіка та держава. – 2011. – С. 41–46.
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України, [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://minfin.com.ua/banks/>.
4. Офіційний сайт НБУ, [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123698.
5. Офіційний сайт Укрінформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/>.

*Романько В.Ю., Порохненко А.О., студенти
Науковий керівник: Шкірко О.І.,
асистент кафедри підприємництва та економіки підприємств
Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро*

АНАЛІЗ ВАРТОСТІ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

Необоротні активи становлять вагому частину майна будь-якого суб'єкта господарювання. На даному етапі економічного розвитку забезпеченість необоротними активами є основним чинником успішного функціонування будь-якого підприємства. Згідно з П(с)БО № 27, необоротні активи – всі активи, що не є оборотними [1]. Структура необоротних активів показує діяльності капіталовкладень та технічну забезпеченість підприємства. Невід'ємною складовою діяльності підприємств є контроль необоротних активів. Тому зменшення збитковості, підвищення економічної стійкості підприємства та забезпечення ефективного управління над необоротними активами можливе лише за умови новаторства обліково-аналітичної бази.

Основною проблемою обліку необоротних активів є те, що працівникам підприємства необхідно використовувати достовірну інформацію про стан основних засобів в своїх інтересах. Це пояснюється тим, що будь який інвестор потребує точної інформації про ефективність використання основних засобів.

Сьогодні в Україні все більша увага, з боку держави, приділяється соціальним сферам. До них можна віднести надання послуг, освіту охорону здоров'я та надання соціальної допомоги. Розглянемо динаміку

використання необоротних активів за даними Державної служби статистики (табл.1).

Як бачимо, питома вага сфери надання послуг переважає над іншими. Це очевидно, адже сфера надання послуг поділяється на декілька ланок. Простежуючи динаміку використання нематеріальних активів можна сказати, що:

1. У сфері надання послуг підвищується вартість необоротних активів з кожним роком;

2. У сфері освіти спостерігається зниження вартості з 2014 р. питомої ваги на 0,1%

3. У сфері охорони здоров'я також відбувається тенденція зниження вартості з 2015 р. на 0,3% у порівнянні з 2014 р., у 2016 р. на 0,1% у порівнянні з 2015 роком.

Таблиця 1. Динаміка вартості необоротних активів за 2014-2016рр.млн.грн*.

Вид діяльності	2014 рік		2015 рік		2016 рік	
	Σ	Пит. вага	Σ	Пит. вага	Σ	Пит. вага
Надання послуг	779 395	98,9	1 559 124,5	99,3	1641704,7	99,4
Освіта	1670,9	0,27	1881,2	0,1	1957,8	0,1
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	7086,9	0,9	8593,3	0,6	8735,3	0,5
Усього	788152,8	100	1 569 599	100	1652397,8	100

* Розроблено авторами на основі: [2].

Тенденція зростання вартості необоротних активів у сфері надання послуг свідчить про те, що їх використання є ефективним та попит на такий вид діяльності з кожним роком зростає. Зниження вартості необоротних активів указує на недостатньо ефективне використання у сфері освіти і охорони здоров'я, хоча така діяльність забезпечує нормальний розвиток українського суспільства в цілому.

Отже, підприємство та будь-яка державна установа може зменшити свою збитковість та здобути фінансову стійкість за допомогою розумного використання, обліку та управління необоротними активами.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0396-99>.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики. Вартість необоротних активів за видами економічної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

*Селіванова К., студентка 2 курсу,
Янчук Т., студентка 2 курсу,
Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи
Університету державної фіскальної служби України, Ірпінь
Науковий керівник: старший викладач Кітченко М.І.*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку економіки України провідну роль займає ефективна діяльність бухгалтерського обліку. Обов'язковою умовою для ведення кращої підприємницької діяльності є реформування саме цієї сфери економіки у відповідності до потреб користувачів. Важливим напрямом реформування бухгалтерського обліку в Україні є гармонізація фінансової звітності вітчизняних підприємств з міжнародними стандартами.

Бухгалтерський облік охоплює всю сукупність господарської та фінансової діяльності підприємств: забезпечує контроль за виробництвом і розподілом матеріальних благ, рухом і збереженням майна підприємства; відображає весь процес виробництва і надає можливість простежити за змінами, що відбуваються.

З оглядом наукових джерел стало зрозуміло, що окремі аспекти проблем та перспектив розвитку бухгалтерського обліку висвітлюють у працях таких вітчизняних учених, як: Білуха М. Т., Безруких П. С., Бородкін О. С., Бутинець Ф. Ф., Валуєв Б. І., Герасимович А. М., Гуцайлюк З. В., Завгородній В. П., Кузьмінський Р. [2], Куслії І. П. [1], Кіндрацька Л., Кузнєцова С. А., Литвин Ю. Я., Моссаковський В[3], Палій В. Ф., Свірко С. В., Сопко В. В., Шмигель А. Д., та ін.

Метою запропонованого дослідження є виявлення проблем сьогодення та подальших перспектив бухгалтерського обліку в Україні.

Через постійні зміни в економіці, зміни інформаційного простору, а також зростання значення організації бухгалтерського обліку для підприємства, дана тема потребує постійної уваги.

На сучасному етапі бухгалтерський облік не можна вважати досконалим, оскільки він потребує значної модернізації. Серед основних проблем розвитку бухгалтерського обліку можна виділити такі:

- після прийняття закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» протягом майже десяти років на законодавчому рівні невирішене принципове питання: за якими стандартами працюють наші підприємства – національними чи міжнародними, і для яких підприємств які стандарти мають переваги? Що стосується застосування стандартів іншими підприємствами, які

працюють із позиковими фінансовими інструментами, інститутами спільного інвестування, страховими компаніями, пенсійними фондами, компаніями з управління активами, то це питання на законодавчому рівні також не вирішене. [1]

- в Україні потрібно створити систему постійного підвищення бухгалтерських кадрів, яка б відповідала міжнародним вимогам, а саме стандартам освіти Міжнародної федерації бухгалтерів. Мета такої системи – кваліфікаційний рівень нашого професійного бухгалтера як загальноприйнятий у міжнародній практиці має відповідати європейському рівню. [2]

- облік і звітність малих та середніх підприємств, які за своєю економічною природою не можуть вести облік і складати звітність у такому самому порядку й обсязі, як і великі. До того ж для потреб власників та інших користувачів не потрібна в такому обсязі фінансова інформація. У міжнародному бухгалтерському співтоваристві сьогодні відбувається обговорення проекту Міжнародного стандарту фінансової звітності щодо підприємств малого та середнього бізнесу. Вважаємо за доцільно включитися в таку роботу й в Україні. Передумовою подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні є:

- диференціація вимог до фінансової звітності. Так, суб'єкти господарської діяльності повинні застосовувати єдині принципи оцінки та розкриття інформації, але обсяг інформації визначається винятково потребами користувачів;

- перегляд теоретичних основ бухгалтерського обліку з урахуванням ускладнення управління, зростання ролі інтелектуального капіталу як ключового чинника конкурентоспроможності, сучасних інформаційних технологій тобто вивчення сучасних теорій, перегляд предмета й методу бухгалтерського обліку; [3]

- безперервна професійна освіта, сертифікація бухгалтерів, що сприяє зростанню кваліфікації бухгалтерів і престижу професії;

- реуніфікація обліку та звітності, що передбачає відмову від жорстких форм фінансової звітності з обов'язковими кодами рядків, і збереження лише загальної структури фінансових звітів і мінімальних вимог до розкриття інформації тощо;

- формування сучасної парадигми обліку та звітності, метою якої є створення інформаційної інфраструктури, адекватної вимогам ринкової економіки в інтересах усіх членів суспільства. [3].

Отже, для того, щоб сформуванню ефективну діяльність бухгалтерського обліку, повинні прийматися рішення про зміни в ньому, враховуючи роль в суспільному житті країни та поточних і перспективних завдань, історичні, соціальні та економічні особливості розвитку України. Сьогодні необхідна інституційна перебудова системи регулювання

бухгалтерського обліку та звітності, де держава буде відігравати провідну роль за активної участі професійних громадських бухгалтерських організацій.

Література:

1. Куслій І. П. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку в Україні / Юність науки – 2016: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 18-19 травня 2016 р.): у 7 ч. / Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. – Ч.3: – 212 с.
2. Кузьмінський Р. Реформування бухгалтерського обліку // Актуальні проблеми бухгалтерського обліку. - Фінанси України. – 2006. - №8. – с.59-63.
3. Моссаковський В. Концепція побудови бухгалтерського обліку в Україні // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. - №10. – с. 18-25.
4. Аудит [текст]: навчальний посібник / М.О. Виноградова, Л.І. Жидєєва – Київ: «Центр учбової літератури», 2014.-654 с. – (з грифом МОН).
5. Сторожук Т. М. Елементи облікової політики підприємства щодо зобов'язань / Т. М. Сторожук. // Збірник наукових праць Ірпінської фінансово-юридичної академії (економіка, право). - 2013. - № 2.

Старостіна А.О., студентка

*Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова, м. Харків*

Науковий керівник: доцент, старший викладач кафедри туризму і
готельного господарства **Шаповаленко Д.О.**

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНІВ

Управління соціально-економічним розвитком регіону можна визначити як процес впливу органів державної та місцевої влади на соціально-економічну систему з використанням відповідних інструментів з метою підвищення ефективності функціонування системи, досягнення стратегічних цілей, розв'язання проблемних питань, тощо. Управління соціально-економічним розвитком регіону носить системний характер і має структуру, яка складається з об'єкта управління, суб'єктів управління та відносин між ними. Об'єктом в даному випадку виступає соціально-економічна система регіону, суб'єктами в свою чергу органи державної та місцевої влади і місцеве населення. У регіональній економіці виділяється ряд механізмів управління процесами соціально-економічного розвитку регіону:

1. Механізм, заснований на використанні важелів саморегулювання. У цьому випадку головна функція держави полягає в тому, щоб визначити

економіко-правові умови діяльності для всіх суб'єктів ринкових відносин, самі ж відносини регулюються ринком.

2. Механізм державного регулювання. У цьому випадку функції держави значно ширші, вони не обмежуються лише областю законодавства, а включають участь держави у всіх фазах відтворювального процесу.

3. Механізм стихійного регулювання, що характеризується як пасивною роллю держави в управлінні ринковою системою, так і відсутністю передумов для використання важелів саморегулювання. Результатом використання цього механізму може бути поглиблення економічної кризи, посилення розбалансованості ринкової системи, гіперінфляція й т. ін.

Сьогодні до пріоритетних напрямів управління соціально-економічним розвитком регіонів треба включити: зміцнення економічної та суспільно-політичної єдності держави; забезпечення єдиних соціальних стандартів на всій території держави; призупинення поглиблення міжрегіональних диспропорцій за економічними та соціальними параметрами.

Для реалізації цих пріоритетів у соціально-економічному розвитку регіонів необхідно посилити державне управління регіональним розвитком та забезпечити місцеве самоврядування. Це вимагає зростання децентралізації управління соціальним розвитком і активного переходу до регіонального та місцевого самоврядування. Тут важливим є передача територіальним громадам повноважень, матеріальних та фінансових ресурсів з метою самостійного вирішення соціальних і економічних питань місцевого самоврядування. Вимагають поглиблення й розширення правові основи самоврядування регіонів, надання їм науково-методичної, організаційної та інформаційної допомоги з питань місцевого самоврядування і регіонального розвитку. Сьогодні актуальним є створення спеціального загальнодержавного органу з питань територіального розвитку (міністерство, комітет), який би займався питаннями регіонального та місцевого соціально-економічного розвитку.

Література:

1. Лисенко Ю.О., Єгоров П.В. Організаційно-економічний механізм управління підприємством /Ю.О. Лисенко, П.В. Єгоров //Економіка України. – 1997. - №1. – С.86,87
2. Манів, З. О. Регіональна економіка: навч. посібник / З. О. Манів, І. М. Луцький, С. З. Манів. – Л.: Магнолія-2006, 2011. – 638 с.

Тесленко І.В., магістрант
Богма О.С., кандидат економічних наук, доцент
Запорізький національний університет, м. Запоріжжя
Кафедра «Фінанси та кредит»

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ КРЕДИТНІ РИЗИКИ

В сучасній банківській сфері кредитування це один з найважливіших видів банківської діяльності, що у свою чергу займає велику частку дохідності банку. На ряду з іншими можливими ризиками банку, кредитний ризик виявляється основним. Виникнення кредитних ризиків складає проблему не лише для окремого банку, а й для економіки країни в цілому. Управління банківським кредитним ризиком вимагає дослідження, пошуку нових ефективних способів мінімізації, а також визначення шляхів удосконалення діючих методів управління кредитними ризиками в комерційному банку. Ця проблема актуальна для вітчизняних банків.

Відзначимо, що Є. Жуков пропонує розглядати кредитний ризик як певну небезпеку несплати позичальником основного боргу і відсотків, належних кредитору. Існує багато підходів до цього поняття. З банківської точки зору, кредитний ризик - це наявний або потенційний ризик для надходжень та капіталу, який виникає через неспроможність сторони, що взяла на себе зобов'язання виконати умови будь-якої фінансової угоди із Банком або в інший спосіб виконати взяті на себе зобов'язання. [1]

Кожен банк зацікавлений в якісній оцінці рівня кредитного ризику та зменшення його впливу на фінансово-господарську діяльність із застосуванням відповідного комплексу заходів. Адекватна оцінка кредитного ризику можлива при проведенні детального аналізу сукупності факторів, що призводять до виникнення ризику при кредитуванні.[2]

Кредитний ризик банку можна розділити на два види: індивідуальний та портфельний. Джерелом індивідуального - є окремий конкретний контрагент Банку - позичальник, боржник, емітент цінних паперів. Оцінка індивідуального кредитного ризику передбачає оцінку кредитоспроможності такого окремого контрагента.

Портфельний кредитний ризик проявляється у зменшенні вартості активів Банку (іншій, ніж унаслідок зміни ринкової процентної ставки). Джерелом портфельного кредитного ризику є сукупна заборгованість перед Банком за операціями, яким притаманний кредитний ризик (кредитний портфель, портфель цінних паперів, портфель дебіторської заборгованості тощо). Оцінка портфельного кредитного ризику передбачає оцінку концентрації та диверсифікації активів Банку.

Кредитний ризик, який виникає при операціях із банківськими установами, має свою специфіку, що впливає зі строків кредитування, характеру угод та специфіки банківської діяльності. Оцінка кредитоспроможності банківських установ потребує всебічного аналізу широкого кола факторів кількісного та якісного характеру. Для регулювання ризику необхідні заходи, спрямовані на його зменшення і пошуку оптимального співвідношення дохідності та ризику, що включають оцінку, прогноз і страхування відповідного ризику. Важливим аспектом управління кредитними ризиками в банківській діяльності є встановлення оптимального набору методів мінімізації кредитних ризиків. [3]

Література:

1. Управління ризиками: Офіційний сайт ПАТ «Альфа-Банк» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://alfabank.ua/investor-relations/risks-management>.
2. Банківські ризики: Навчальний збірник, О. І. Лаврушина, Н. І. Валенцева. – 2-е вид. – М.: КНОРУС, 2008. – 232с.
3. Кредитний ризик: методи оцінки та шляхи мінімізації: Навчальний збірник, С.Є. Метельов, Т.В. Завгородня, А.Н. Машкіна. - Омськ: Вид. ИП Погорелова Е.В., 2009.-132 с.

*Шановаленко Д.О., доцент, кандидат економічних наук
Харківський національний університет
міського господарства імені О.М.Бекетова
кафедра «Туризму і готельного господарства»
Луганський В.С., студент групи МГРС16-1
факультету «Менеджмент»,
Нарожна С.О., студент ЦЗН, гр ММГКТС15-1з*

СПЕЦИФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОЇ ІНДУСТРІЇ: ЕКОНОМІЧНИЙ АСПЕКТ

Актуальність теми. Загальною тенденцією сучасного соціально-економічного розвитку більшості країн, у тому числі і України, є розширення сфери послуг і глибокі трансформації її організаційної і функціональної структури. Як наслідок з'являються нові сектори і види послуг, засновані на сучасних технологіях. Серед них особливе місце займає "індустрія гостинності", яка охоплює готельне та ресторанне господарство, туристичні, транспортні та інші види послуг.

Готельне господарство в сучасних умовах дуже швидко розвивається та є високоприбутковою галуззю, залишаючись при цьому найважливішим сегментом ринку послуг. До сфери гостинності, згідно визначень

провідних спеціалістів у сфері економіки туризму, належать готельний та ресторанний бізнес, підприємства транспортного обслуговування, сфера розваг. Готельна сфера в структурі індустрії гостинності виконує ключові функції, оскільки пропонує відвідувачам комплекс послуг, у формуванні та реалізації яких беруть участь всі сектори й елементи індустрії гостинності. Таким чином, доцільно виділити готельну індустрію як найбільш комплексну складову індустрії гостинності та розглядати її самостійно.

Головна риса готельного господарства – підвищення попиту на готельні послуги через створення взаємовигідних відносин між клієнтом (відвідувачем) і підприємством готельного господарства, в яких визначальними стають функціональні якості гостинності. Що ж стосується поняття «готельне господарство», то його можна трактувати в широкому та вузькому розумінні слова.

У широкому розумінні під готельним господарством слід розуміти індустрію гостинності, що передбачає проживання, харчування та інші додаткові послуги, надавані підприємствами готельного господарства. У вузькому розумінні слова готельне господарство – це лише проживання [1, с. 14].

Власне ж визначення поняття «підприємство готельного господарства» законодавчо не закріплено, тому що на сьогодні не існує єдиного законодавчого акту, який регламентував би фінансову та господарську діяльність цієї сфери послуг. [2-5].

На основі вищезазначеного пропонується визначення поняття підприємства готельного господарства, під яким слід розуміти особливий вид підприємства будь-якої організаційно-правової форми, призначеної для надання комплексу готельних послуг, залежно від їхнього типу, призначення, місця розташування, кількості зірок і т.п.

Існує декілька точок зору із приводу того, які ж із засобів розміщення варто відносити до підприємств готельного господарства.

Так, на думку фахівців в готельній галузі Л.І. Нечаюк, Н.О. Телеш, готельна діяльність охоплює діяльність готелів, кемпінгів, мотелів, туристичних баз, котеджів і таке інше. При цьому будинки відпочинку, санаторії, пансіонати, дитячі табори відпочинку, профілакторії не належать до підприємств готельного господарства, тому що це не є їхньою основною діяльністю, а ціна послуг, як правило, перевищує їхню собівартість [1, с. 14].

Окрім готельних підприємств, також виділяються заклади розміщення, що не входять до системи готельного господарства. До цієї категорії належать спеціалізовані установи лікувально-оздоровчого профілю та відпочинку, у яких розміщення не є їх основним видом діяльності, а ціни наближені до собівартості послуг.

Економічна сутність готельної індустрії полягає у нематеріальному характері її діяльності. Результатом виробничо-експлуатаційної діяльності готелів є головний продукт у формі особливого виду послуг - послуг гостинності, особливість яких пов'язується із тим, що вони створюються і реалізуються в межах одного підприємства. Виробництво продукту гостинності не може здійснюватися окремо від матеріального продукту, тобто виробничого використання матеріально-технічної бази (споруди, комунікацій, устаткування, інвентарю), є основою одночасного виробництва та реалізації послуг. Згідно особливостей обслуговування у готельному господарстві, де поєднуються виробництво та споживання послуг, цей процес визначається поняттям "надання послуг".

Узагальнюючи теоретичні положення і досвід практики з тематики наукового дослідження, необхідно відзначити, що трактування певного типу готельного підприємства повною мірою залежить від його призначення та комплексу послуг, що надаються. Переважна більшість авторів розглядає готель як споруду з умебльованими кімнатами для тимчасового проживання. Однак в сучасних умовах готель не є лише місцем для проживання, тим більше тимчасового. Досить часто номерний фонд використовується під різні офіси, тимчасові представництва фірм та установ.

Основною послугою готелю залишається проживання, тому у сучасній практиці номенклатура типів номерів теж розширюється. Рівень обладнання та обслуговування номерів постійно зростає та використовує надсучасні світові технології. Відносно до рівня готелю розробляється дизайн меблів, складається система типових елементів, концепція та рівень інвестицій закладу впливає на підбір обробних матеріалів. Існує ціла низка рекомендацій прийнятих у світі щодо якості оформлення інтер'єрів номерного фонду, яка складається з концепції чи окремого готелю чи ланцюга готелів.

Поширюється тенденція індивідуалізації обслуговування в готелях. Персонал запам'ятовує ім'я клієнта, його улюблені напої, намагається створити у нього враження, що він є бажаним гостем. На це спрямовані й так звані «компліментарні послуги» - привітальний коктейль (у Туреччині та Єгипті – чашечка чаю з карка де, на Балі – склянка жасминового чаю), цукерка або шоколадка на ніч на ліжку (в Австрії – альпійський кекс на столику біля ліжка), зустріч або проводи групи з оркестром, невеличкі сувеніри, фрукти і мінеральна вода тощо. Все це пов'язано з ще однією тенденцією – «гедонізацією» сервісу. Вона полягає в тому, що персонал намагається зробити перебування гостя в готелі максимально радісним не тільки через люб'язне обслуговування, послужливість, «компліментарні» послуги, але й через організацію низки приємних традицій, як наприклад, (happy hour) – «щаслива година», коли гостей пригощають келихом

шампанського в холі готелю або фірмовими стравами та напоями за половинною ціною тощо.

У старій Європі, наприклад існує цілі асоціації тематичних та історичних люкс готелів які обмінюються інформацією про своїх клієнтів та створюють єдину систему сервісу, тематичних готелів чи сезонів, індивідуальні запрошення гостей (Швейцарська Асоціація Історичних готелів). Концепція стилю таких готелів пронизана духом історії, цінної архітектури та унікальністю побуту, сервісу та комфорту. Таким чином готель стає не тільки місцем для тимчасового перебування, а клубом та сенсом подорожі.[5]

Екологізація готельного продукту нині набуває великого значення у зв'язку з необхідністю збереження природного довкілля, зростанням попиту туристів на екологічно безпечні послуги та товари. Готелі намагаються використовувати екологічно безпечні матеріали в інтер'єрі та обладнанні, практикувати «безвідходні» технології, пропонують гостям спеціальну білизну «для алергіків», екологічно чисті продукти та напої «без хімії» в ресторані. Для деяких готелів екологія перетворилась на концепцію їх діяльності. Однією з найпопулярніших нині є концепція екологічних готелів.

Наприклад, готельна група Inter Continental анонсувала перший 100% екологічний готель. Готелі бренду Innovation Hotel будуть використовувати для своєї інфраструктури лише сонячну енергію, а також зможуть обходитися постійним обсягом води, яка після вживання буде очищатися й знову попадати у водопровід. Вітряки забезпечать необхідну кількість електрики для задоволення потреб готелю. Невеликі парки, розміщені на даху, допоможуть зберегти приміщення прохолодним в спекотні місяці та захистити від холоду взимку. Вся дощова вода, яка впаде на будівлю готелю, буде збиратися в спеціальні резервуари, очищатися й використовуватися у ванних та туалетах, а також для миття посуду. В готелі будуть встановлені вікна з вже переробленого скла, меблі з вже перероблених матеріалів. При цьому гарантовано використання тільки натуральних компонентів. Їжа, яка залишиться після шведських столів, буде герметично упакована й передана до благодійних фондів. Всі побутові відходи будуть сортуватися й відправлятися на переробку. Харчові відходи планується переробляти на біологічне пальне. Всього в світі нараховується близько 4 тисяч готелів, які так чи інакше намагаються знизити рівень збитків довкіллю. Серед них виділяється готель Inter Continental Thalasso Spa на Бора- Бора, який спеціальними водозабірними системами піднімає з глибин океану майже крижану воду й використовує її для охолодження приміщень, а також Inter Continental Willard у Вашингтоні, який повністю обходиться електрикою вітряних електростанцій. Починаючи з впровадження в готелях парового опалення

та світла, готелі за традицією одні з перших споруд новаторів і замовників високих технологій та новітніх розробок у сфері інженерії. Це головна концепція підходу до ведення справ і розвитку готельної сфери у світі.[7]

Література:

1. Нечаюк, Л. І. Готельно-ресторанний бізнес. Менеджмент : навч. посіб. / Л. І. Нечаюк, Н. О. Телеш. – К. : Центр навч. л-ри, 2003. – 348 с.
2. О туризме : Закон Украины : [от 18 нояб. 2003 г. № 1282- IV].
3. Правила обязательной сертификации гостиничных услуг, утв. приказом Государственного комитета стандартизации, метрологии и сертификации Украины : [от 30 авг. 2002 г. № 498].
4. Туризм в Україні : стат. бюл. – К. : Держкомстат України, 2008. – 217 с.
5. Свиридова Н.Д. Готельна індустрія України : навч. посіб. / Н.Д. Свиридова. – Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – 132 с.
6. Гладунок Ю.В. Державне регулювання розвитку готельного господарства: проблеми та перспективи / Ю.В. Гладунок // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – 2009. – № 3.
7. Агафонова Л.Г. Туризм, готельний та ресторанний бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /Л.Г. Агафонова, О.С. Агафонова. – К. :Знання України, 2002. – 352 с.
8. Роглев, Х. Й. Основи готельного менеджменту : навч. посіб. / Х. Й. Роглев. – К. :Кондор, 2005. – 408 с.
9. Шматько, Л. П. Туризм и гостиничное хозяйство : учеб. пособие / Л. П. Шматько. –М. : МарТ, 2007. – 352 с.

*Якимчук Д.М., кандидат технічних наук, доцент
Херсонський державний університет, м. Херсон
Кафедра готельно-ресторанної справи, доцент*

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ЗАКЛАДІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Готельно-ресторанне господарство – ключова галузь економіки України, що характеризується швидкими темпами розвитку і впливає на суміжні галузі промисловості, шляхом формування туристичного іміджу конкретних регіонів та взаємоузгодженням їх діяльності. Сучасний стан галузі характеризується інтенсифікацією наявних ресурсів та широким впровадженням інноваційних технологій [1-9].

Галузь гостинності південного регіону характеризується специфічними умовами та особливостями розвитку та функціонування [2, 6]. Природно-кліматичні особливості Херсонської області дуже сприятливі для готельно-ресторанного бізнесу. Це пояснюється наявністю в регіоні Чорного та Азовського морів, морського сполучення з країнами Азії, Близького Сходу та Середземномор'я, а також вдалого географічного розташування з транзитними маршрутами.

Однак, існують і проблеми розвитку галузі гостинності [5], до яких можна віднести:

- застаріла інфраструктура засобів розміщення;
- технічна та функціональна нерозвиненість транспортної інфраструктури;
- низький рівень платоспроможності населення;
- відсутність ефективної системи підготовки кваліфікованих кадрів;
- невідповідність маркетингової політики світовим вимогам;
- недосконалість правового регулювання у сфері управління розвитком готельно-ресторанної сфери на регіональному та місцевому рівнях;
- відсутність ефективного механізму сприяння вкладенню коштів у розбудову інфраструктури готельно-ресторанного господарства;
- недосконала система управління фінансовими потоками;
- недостатнє фінансування ключових напрямів розвитку галузі гостинності.

Проведені аналітичні дослідження особливостей функціонування галузі гостинності Херсонської області [9] дозволили встановити динаміку її розвитку (рис. 1).

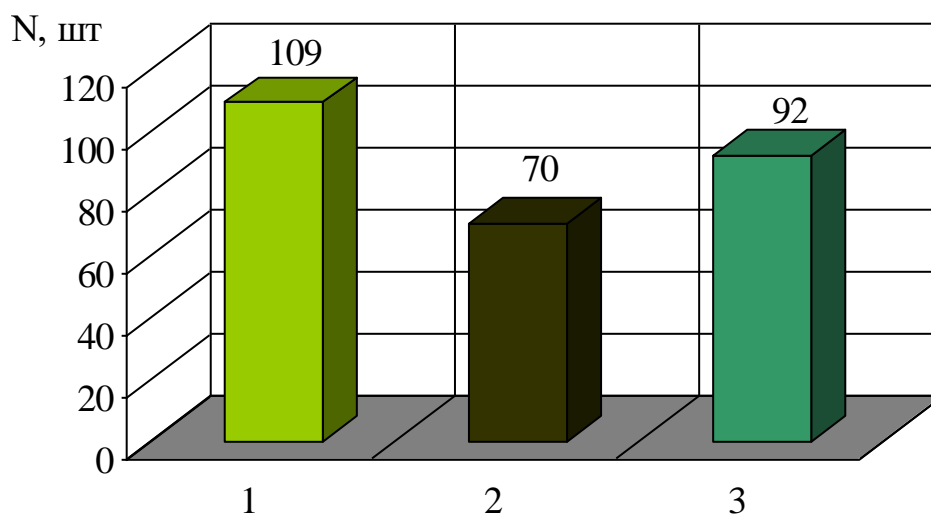

Рис. 1. – Динаміка розвитку закладів готельно-ресторанного господарства Херсонської області: N – кількість засобів розміщення; 1 – 2014 р.; 2 – 2015 р.; 3 – 2016 р.

Встановлено, що частка доходів від готельного бізнесу за останні роки збільшилася на 0,73 %. Проте спостерігаються і деякі негативні фактори. До них відносяться [9]: зменшення кількості підприємств готельно-ресторанного господарства на 1,34 %, зменшення загальної житлової площі на 0,42 %, а також номерного фонду на 0,62 %.

Негативна динаміка кількості закладів гостинності Херсонської області за останні 3 роки (рис. 1) пояснюється багатьма чинниками, ключовими з яких є низький загальний економічний розвиток регіону, його низька інвестиційна привабливість та недостатнє залучення інвесторів. Це, в свою чергу, значно погіршує загальну економічну картину регіону та рівень розвитку готельно-ресторанного господарства в цілому.

Інфраструктура готельно-ресторанного бізнесу Херсонської області не зазнавала значних змін до 2000 років. В подальшому відбувся стрімкий розвиток та збільшення кількості готелів, ресторанів, та інших засобів розміщення. Водночас, незначна кількість номерів наявних готелів того часу компенсувалась більш якісним сервісом значної кількості засобів розміщення. Це сприяло збільшенню середнього навантаження на 1 місце в готелях та мотелях протягом 2008-2011 років не менш ніж на 60 %, у порівнянні з попередніми роками.

Заробітна плата працівників галузі гостинності постійно зростає, що сприяє залученню необхідної кількості кваліфікованих кадрів та залученню нових перспективних працівників. Однак, останні змушенні перші декілька років працювати на невисоку заробітну плату через недостатній рівень знань та відсутність необхідного досвіду.

Таким чином, забезпечення ефективного розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Херсонській області повинно здійснюватись за рахунок виконання усіх факторів, які стимулюватимуть зростання інвестиційної привабливості галузі гостинності та її фінансового благополуччя.

Забезпечення стабільного попиту на готельні послуги повинно здійснюватись шляхом покращення їх якості за наявності професійного управлінського контролю за господарською діяльністю закладів готельно-ресторанного господарства та модернізацією відповідної інфраструктури. Варто зауважити, що регіональний рівень повинен забезпечуватись механізмом управління господарською діяльністю та підтримкою підприємницької діяльності, а також активним впровадженням та дієвим контролем за виконанням стратегічної регіональної програми розвитку [7, 8].

Для цього на державному рівні повинні створюватись необхідні нормативно-законодавчі документи, а також здійснюватись фінансування та створення загальнодержавної програми розвитку галузі гостинності.

Отже, проаналізовано економічні аспекти становлення закладів готельно-ресторанного господарства Херсонської області та встановлено проблеми розвитку галузі гостинності. Проведені аналітичні дослідження дозволили встановити динаміку її розвитку і негативні фактори, що погіршують інвестиційну привабливість готельно-ресторанного бізнесу

регіону. Проаналізовано аспекти надання якісних послуг та особливостей функціонування засобів розміщення Херсонської області.

Література:

1. Якимчук Д.М. Динаміка та перспективи розвитку готельно-ресторанного господарства України / Д.М. Якимчук // Сборник научных трудов SWorld. Материалы междунар. науч.-практ. конф. [“Современные направления теоретических и прикладных исследований ‘2012”]. – Выпуск 1. Том 2. – Одесса: КУПРИЕНКО, 2012. – С.73–76.
2. Якимчук Д.М. Перспективи використання рекреаційних ресурсів Херсонщини / Д.М. Якимчук // Збірник наукових праць [“Рекреаційно-оздоровчий потенціал Півдня України”]. – Херсон: ПП Вишемирський В.С., 2013. – С. 110-112.
3. Якимчук Д.М. Сучасні аспекти управлінської діяльності у сфері послуг / Д.М. Якимчук // Тези доповідей XIII всеукр. наук. конф. молодих учених та студентів [“Наукові розробки молоді на сучасному етапі”]. – К. : КНУТД, 2014. – Т. 3. – С.237-238.
4. Якимчук Д.М. Сучасні технології управління людськими ресурсами організацій готельно-ресторанного бізнесу / Д.М. Якимчук // Матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених [“Сучасні технології управління туристичним та готельно-ресторанним бізнесом”]. – Маріуполь: МДУ, 2014. – С.69-70.
5. Якимчук Д.М. Проблеми якості надання послуг в закладах готельно-ресторанного господарства / Д.М. Якимчук // Збірник наукових праць за матеріалами III Всеукр. наук.-практ. конф. [“Інновації у підготовці фахівців технологічної, професійної освіти та готельно-ресторанного бізнесу”]. – Херсон : Айлант, 2014. – С.241-242.
6. Якимчук Д.М. Перспективи розвитку річкового туризму Херсонщини / Д.М. Якимчук // Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. [“Молодь у світі сучасних технологій”]. – Херсон: ХНТУ, 2015. – С.236-237.
7. Yakumchuk D.M. Economic aspects of formation hotel and restaurant business of Ukraine / D.M. Yakumchuk // Матеріали XII (LXIV) Междунар. науч.-практ. конф. по философским, филологическим, юридическим, педагогическим, экономическим, психологическим, социологическим и политическим наукам [“Будущее современной науки: задачи и стратегии”]. – Горловка: ФЛП Пантюх Ю.Ф., 2015. – С.4-5.
8. Yakumchuk D.M. Economic prospects of introduction energy saving technologies in Ukraine / D.M. Yakumchuk // Матеріали II (LXVI) Междунар. науч.-практ. конф. по философским, филологическим, юридическим, педагогическим, экономическим, психологическим, социологическим и политическим наукам [“Научные перспективы – 2016”]. – Горловка: ФЛП Пантюх Ю.Ф., 2016. – С.1-3.
9. Головне управління статистики в Херсонській області – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ks.ukrstat.gov.ua/>.

Yuchenkova A.E., graduate student
Dernova I.A., Ph.D., teacher
Kyiv National University of Technologies and Design
Department of Business Economics, graduate student

FEATURES OF FINANCIAL SUPPORT FOR DEVELOPMENT OF INNOVATIVE ACTIVITY OF DOMESTIC ENTERPRISES

Today, the innovative way of development is an integral or even decisive component of the economic growth of any country in the world. The experience of other countries testifies that only with the wide introduction of innovative developments it is possible to fill both the Ukrainian and world markets with competitive domestic production in Ukraine.

Consequently, the use of innovative products and technologies should form the basis of competition and become one of the factors of obtaining competitive advantages for domestic producers. The peak of innovation activity in Ukraine was recorded in 2014 with an index of 17.4% of the total number of enterprises. The decline in the activity of the company begins in 2015 and continues to the present. The largest number of industrial enterprises engaged in innovation activity was registered in 2015 (1715). Unfortunately, non-innovative enterprises account for 85.4% of the total number of enterprises [1].

It should be noted that there is a direct link between the size of the enterprise and its level of innovation, since for the introduction of innovations it is necessary to have a certain number of personnel involved in the implementation of research and development. Accordingly, the highest share of both technologically innovative and non-technologically innovative enterprises was among large enterprises (32.9% and 20.7% accordingly). By types of economic activity, the highest share of innovative enterprises belongs to the enterprises of the recycling industry (20.3% by the end of 2016).

The total amount of financing of innovation activity of industrial enterprises in 2016 amounted to UAH 7695, 9 million or 0.5% of GDP (in 2015 - UAH 9562.63 million). The low level of innovation activity is due to the need for high financial costs (innovative costs), most of which is related to the purchase of machinery and equipment. The main source of financing for innovation activity is their own funds, their share in 2016 accounted for 64% of the total financing of technological innovations [3].

The basis of innovation activity is research and development. The total amount of domestic expenditures for the implementation of R & D in 2016 of industrial enterprises of Ukraine amounted to 1221.43 million UAH. The bulk of the funds, from the total volume of financial investments, was allocated for the production of food products - 24.2%; manufacture of machinery and

equipment - 14.4%, and manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceuticals - 10.6% [2].

The main problems of financial support for the development of innovation activity in Ukraine are the imperfection of the legislative framework for regulation of investment activity in the innovation sphere, low level and non-coordination of attraction of foreign and domestic investments, and its inadequate financial support. The state needs to create favorable conditions for attracting foreign and domestic investors and significantly increase the financing of enterprises as those industries where they already have certain achievements, as well as new industries and spheres of domestic production. It also needs to be implemented: legislative changes in the system of privileges and incentives in the field of innovation activity; to create a joint fund for financing scientific and innovative activities; to create innovative infrastructure at the national and regional level.

Literature:

1. Govorukha J.A. Issues of development of innovation activity of Ukrainian enterprises / Zh. A. Govorukha // Actual problems of the economy. - 2007. - No. 8. - P. 107-114.
2. Mostotenko NA Funding sources for innovation projects / N. A. Mostovenko // Economic sciences. - 2010. - № 7 (25). - P. 1 - 9.
3. Shatkovskaya L.S. Accounting for innovative activity / L.S. Shatkovskaya, T.G. Kaminskaya // Accounting and finance of agroindustrial complex. - 2006. - No. 9/10. - C. 122-127.

Секція 3. Технічні науки

*Багашова Н.В., кандидат геологічних наук,
доцент кафедри економіки та підприємництва,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
«Криворізький економічний інститут»
Бруханська А.В., студентка 4 курсу,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
«Криворізький економічний інститут»*

ОХОРОНА ПРАЦІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Необхідність забезпечення здорових і безпечних умов праці, формування ціннісних орієнтацій пріоритетності життя і здоров'я людей по відношенню до результатів виробничої діяльності, зумовлює потребу належно приділяти увагу охороні праці.

Треба відмітити, що дослідженнями різних аспектів зазначеної проблематики на сучасному етапі займаються такі вчені як Муравйов В.І., Атаманчук П.С., Зеркалов Д.В. та ін.

Метою написання статті є аналіз стану та характеру розвитку охорони праці в Україні, враховуючи фактор євроінтеграції.

Аналізуючи дану проблему, було досліджено, що законодавство ЄС у сфері охорони праці ґрунтується на чотирьох основних принципах:

- 1) більш досконалі стандарти охорони праці покликані сприяти зміцненню конкуренції;
- 2) законодавство про охорону праці може принести очікувані результати лише за умови його належного виконання;
- 3) поява нових ризиків вимагатиме розробки нових правових норм;
- 4) соціальний діалог залишається основним засобом при розробці політики з охорони праці, успіх якої залежатиме від спільних зусиль соціальних партнерів.

Європейська політика у сфері охорони праці спрямована на досягненні двох основних завдань: соціальне – захист працівників шляхом забезпечення відповідного рівня охорони праці; економічне — забезпечення відповідності товарів, що виробляються в рамках цього сектора, стандартам безпеки та гігієни [1].

Головною метою політики з охорони праці у ЄС є мінімізація показників виробничого травматизму та профзахворювань. Останніми роками дана ціль отримала новий сенс, позиціонуючись у вигляді пропаганди «добробуту на роботі». Так званий «добробут» означає

створення сприятливих моральних та психологічних умов праці, а не тільки зменшення кількості нещасних випадків та профзахворювань.

Євроінтеграційні процеси зумовили істотні зміни в структурі і механізмі функціонування національних, загальноєвропейських та світових ринків праці. Реформування системи регулювання ринку праці України в умовах інтеграції до ЄС має відбуватися в напрямку імплементації відповідних законодавчих норм ЄС, активної співпраці з відповідними установами інституціональної структури регулювання спільного ринку праці ЄС [1].

Що стосується виконання угоди у сфері соціальної політики, то робота з адаптації законодавства України до норм ЄС, які регулюють питання охорони праці працівників гірничодобувних підприємств, ведеться на підготовчій стадії із порушенням строків, передбачених Угодою про асоціацію. Для її завершення необхідно прийняття двох наказів Міністерства соціальної політики України, що регулюють мінімальні вимоги щодо безпеки праці та захисту здоров'я працівників видобувних підприємств. На даний момент вони навіть не оприлюднені [2].

В Україні питаннями подальшого вдосконалення охорони праці в сучасних умовах, проведенням фундаментальних та прикладних наукових досліджень з вищеназваних питань займаються Національний науково-дослідний інститут (НДІ) охорони праці, Державний НДІ техніки безпеки хімічних виробництв, Інститут медицини праці, Український НДІ пожежної безпеки, галузеві НДІ, проектно-конструкторські установи, навчальні заклади.

Сучасний стан охорони праці в Україні можна охарактеризувати як такий, що викликає серйозне занепокоєння. Створення безпечних умов праці – це невід'ємна частина соціально-економічного розвитку держави, складова державної політики, одна з найважливіших функцій органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, підприємств. Впродовж останніх 10 років в Україні спостерігається позитивна тенденція до зниження рівня виробничого травматизму [3]. Статистика нещасних випадків в Україні протягом 2009-2016 рр. наведена у таблиці 1 [4].

Таблиця 1 – Динаміка показників виробничого травматизму в Україні протягом 2006-2016 рр.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Кількість потерпілих від нещасних випадків на виробництві, осіб	25000	22900	19700	15028	14481	13009	12077	10405	7892	4260	4428
Кількість загіблених від нещасних випадків зі смертельним наслідком, осіб	1951	1959	1751	1352	1364	1337	1327	1163	754	375	400

З таблиці видно, що за останні 10 років виробничий травматизм зменшився в 5 разів, кількість летальних випадків в 4 рази, узагальнюючі показники останніх років внесли позитивну динаміку стосовно травматизму.

Серед найбільш поширених недоліків, виявлених в ході дослідження, є такі: працівники не забезпечені в повному обсязі спеціальним одягом та засобами індивідуального захисту згідно з галузевими нормами; не складені і не затверджено переліки інструкцій з охорони праці; не розроблені програми проведення вступного інструктажу; не проводиться навчання і перевірка знань працівників, які працюють в умовах підвищеної небезпеки або шкідливих умовах.

Спираючись на офіційну статистику, за останні 20 років кількість об'єктів промислової медицини на підприємствах зменшилася більш ніж в 10 разів. А на один смертельний випадок припадає 10–15 травматичних випадків виробничого травматизму. У той час як в Німеччині один смертельний випадок до семи ста травматичних випадків.

Інша проблема, на яку вказують у Фонді соціального страхування, це кваліфікація й залученість до проблем охорони праці відповідних інженерів. Наявність на підприємстві інженера з охорони праці, не викликає сумнівів. Дуже часто особа, на яку покладено функції інженера з охорони праці, не звільняється від основної роботи. Така посада розглядається як додаткове навантаження, що несе негативний вплив на стан виробничого травматизму [5].

Міжнародний досвід засвідчує, що організація праці, яка ігнорує вимоги гігієни і безпеки праці, підриває економічну ефективність

підприємств і не може бути основою для сталої стратегії їх розвитку. В концепції ООН про «сталий людський розвиток» безпека праці розглядається як одна із основних (базових) потреб людини. Достойна праця – це, в першу чергу, безпечна праця. Однак щорічно в світі реєструється приблизно 270 млн нещасних випадків виробничого характеру та 160 млн професійних захворювань. При цьому близько 2,0 млн чоловіків і жінок гинуть, а економічні збитки досягають 4% від світового валового внутрішнього продукту (ВВП), який, до речі, в 2001 році дорівнював 1,251 трильйона доларів США [6].

Аналіз тенденцій розвитку охорони праці в Україні в аспекті євроінтеграції свідчить про недостатню зацікавленість окремих роботодавців у поліпшенні умов праці, розробці заходів щодо запобігання виробничому травматизму та професійної захворюваності.

Підсумуюмо, що однією з ключових причин незадовільного стану охорони праці в Україні є недостатнє чи халатне врахування в цій сфері європейських та міжнародних стандартів, що мають принести структурні позитивні зрушення для України. Одним із основних напрямків інтеграційного процесу в сфері охорони праці є адаптація національного законодавства до законодавства Європейського Союзу.

З метою адаптувати законодавство України суспільство в діалозі із владою мусить реформувати правову систему, поетапно привести її у відповідність із європейськими та міжнародними стандартами охорони праці з метою окреслення єдиних та загальноприйнятих правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних та ін. аспектів стосовно трудової діяльності.

Література:

1. Муравйов В.І. Право Європейського Союзу / за ред. В. І. Муравйова. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 704 с.
2. Реальна євроінтеграція: як Україна виконує Угоду про асоціацію? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://reforms.censor.net.ua>
3. Сучасний стан охорони праці в Україні і за кордоном [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://studfiles.net/preview/5462428/>
4. Богданова О.В. Удосконалення науково-методичних підходів до планування заходів зі зниження виробничих ризиків: дис. ...к.т.н. : 05.26.01 / Богданова Ольга Віталіївна. – К., 2016. – 164 с.
5. Производственный травматизм: страховые случаи и механизм компенсации [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://ru.slovoidilo.ua/>
6. Горденко С. І. Тенденції розвитку законодавства України з огляду інтеграції євросоюзу у сфері охорони праці / С. І. Горденко // Вісник Чернігівського НПУ. Серія : Педагогічні науки. - 2015. - Вип. 124. – С. 14-17.

ЗАПОБІГАННЯ ЗБУДЖЕННЯ ХАОТИЧНИХ КОЛИВАНЬ В ПРИСТРОЇ ЛІНІЙНОЇ РОЗГОРТКИ СТРУМУ СОНЯЧНОЇ БАТАРЕЇ

При замиканні фотоелектричної сонячної батареї на індуктивне навантаження в колах комутації за певних умов виникають високочастотні коливання. Спектральний аналіз довів, що дані коливання мають хаотичний характер (Рис. 1).

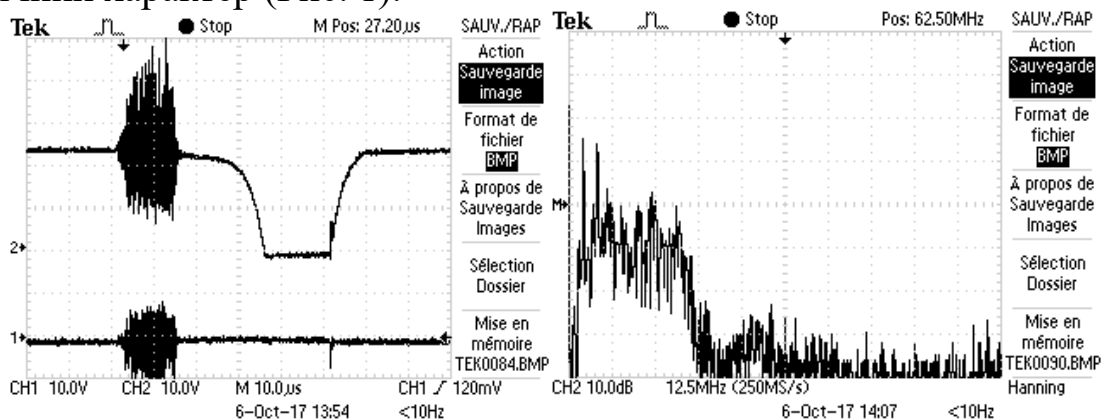

Рисунок 1 – Хаотичні коливання в колах комутації сонячної батареї: а)Осцилограми напруги та струму сонячної батареї; б)Спектр сигналу напруги

Коротке замикання сонячної батареї через індуктивність утворює процес формування лінійної розгортки струму. Оскільки процес зростання струму лінійно залежить від часу, то осцилограма напруги є одночасно вольт-амперною характеристикою сонячної батареї. Для запобігання збудження хаотичних коливань до схеми пристрою введено діод VD1, який включено паралельно до індуктивності. Призначення діоду – шунтування від'ємних частин синусоїдальних сигналів, які хаотично збуджуються в колі розгортки (на витоку транзистора VT1). Струм вимірювали на резисторі R1 (Рис. 2).

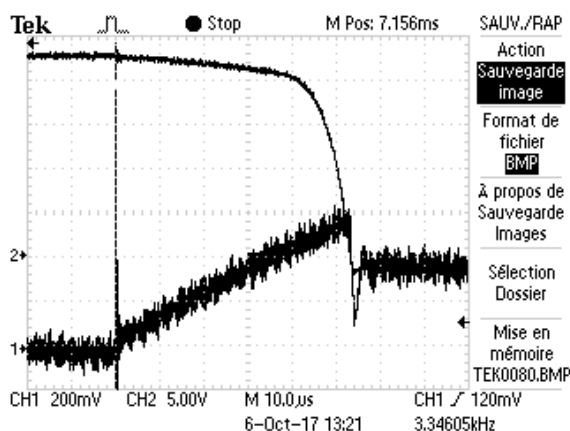
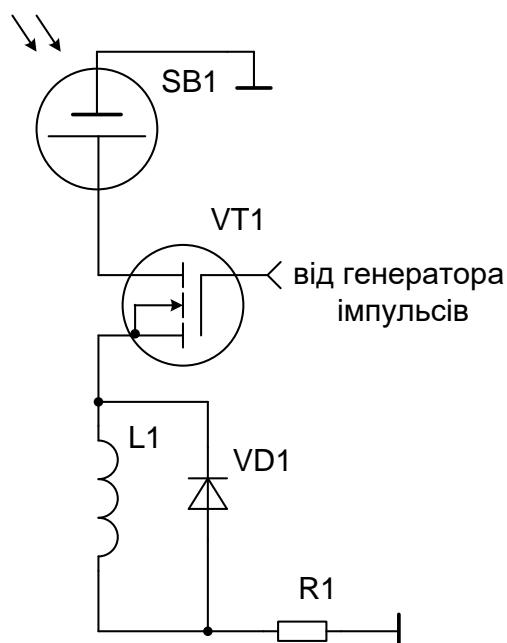

Рисунок 2 – Запобігання збудженню хаотичних коливань: а) Пристрій лінійної розгортки струму сонячної батареї; б) Осцилограми напруги та струму

Таким чином практично вирішена задача збільшення тривалості розгортки струму сонячної батареї. Адже тепер за наявності в схемі додаткового діоду можна збільшувати величину індуктивності без ризику збудити хаотичні коливання в колі витоків транзисторного ключа.

Ключові слова: фотоелектрична сонячна батарея, лінійна розгортка струму.

Дердун О.В.

*Національний університет цивільного захисту України, м. Харків
Кафедра охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, студент*

Нужна К.С.

*Національний університет цивільного захисту України, м. Харків
Кафедра пожежної безпеки, курсант*

АНАЛІЗ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВІДХОДІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА З ТОЧКИ ЗОРУ БЕЗПЕКИ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ

Проблема відходів сільського господарства є вельми нагальною не тільки для України, але й для всього світу [1, 2]. У Китаї у 2011 р. маса відходів становила 200 млн. т. [1], а в Україні, кількість накопичених відходів, які заборонені до застосування, становить близько 13,5 тис. т. [3]. Швидкий прогрес, розвиток індустріалізації міста, нова урбанізація – це те, що призвело до величезних змін у сільському розвитку й сільськогосподарському виробництві. Найсильніше на природне середовище впливає землеробство, яке може приводити до руйнування

грунтових екосистем, втрати родючості, водної та вітрової ерозії, ущільнення ґрунту. Негативні наслідки для довкілля має відсутність цивілізованого управління відходами сільського господарства [3]. У склад цих відходів здебільшого входять органічні речовини, які являють собою цінну сировину. Але на жаль, наразі й вони не завжди підлягають переробці. Тому метою цього дослідження є аналіз екологічної безпеки відходів сільського господарства й визначення перспективних шляхів зменшення навантаження на довкілля.

До складу відходів сільського господарства входять надлишки їжі, листя, рослинна шкіра, страви стебел, ядра плодів, яєчна шкаралупа, вугілля (дрова), зола тощо. До них також відносяться добрива й хімічні речовини захисту довкілля, які вичерпали термін придатності. У деяких пестицидах містяться у вільному або зв'язаному вигляді сірчана, соляна і фосфорна кислоти. Сірчана кислота, наприклад, входить до складу кельтана, мідного купоросу. Полімарцін при температурі 20 °С розкладається з виділенням сірковуглецю. При зволоженні ціанаміда кальцію виділяється отруйний ціаністий водень. Процес розкладання непридатних пестицидів відбувається швидко при підвищеній температурі або контакті з органічними основами. При цьому вплив такий агресивний, що навіть бетон через рік втрачає до 50 % міцності без зовнішніх ознак корозійної дії. Довговічність контейнерів з відходами хімічних засобів захисту рослин або їх сумішей, ідентифікувати які практично неможливо [2].

Вчені різних країн акцентують увагу на компостуванні відходів. Оскільки це найбільш безпечний й мало витратний спосіб утилізації. Однак існує проблема якості виробленого компосту, яка пов'язана з вмістом в ньому важких металів. Цей факт ставить під сумнів можливість його використання. Для вирішення проблеми доцільним є первинне сортування відходів, яке забезпечить вилучення потенційної вторинної сировини, металів, скла тощо [3].

Найбільш ефективним способом ліквідації запасів непридатних пестицидів є їх спалювання в спеціальних високо-температурних спалювачах. Такі установки є в обмеженій кількості в розвинених країнах [4].

Агентство з охорони довкілля (EPA) США рекомендує забезпечувати температуру у камері спалювання 1000 °С впродовж 2 с. Це має привести для руйнування органічних пестицидів [2]. До того ж дотримання цих умов є важливим для зменшення утворення продуктів неповного згоряння пестицидів.

Література:

1. Китайская статья.
2. Ferguson, T. L. Treatment and Disposal of Pesticide Wastes [Text] / T. L. Ferguson, R. R. Wilkinson // ACS Symposium. – American Chemical Society, Washington DC, 1984. – Series 259. – P. 181–191.
3. Погрібний, О. О. Правове регулювання поведження з відходами сільського господарства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.konferenciaonline.org.ua/umovi-ucasti-v-konferenciie/vimogi-do-oformlenna>.
4. Schimpf, W. A. Chemistry of Crop Protection [Text] / W. A. Schimpf // Progress and Prospects in Science and Regulation. – Weinheim, 2003. – P. 40–53.

**Євчук О.В., кандидат технічних наук, доцент,
Дуткевич О.Р., магістр**
*Івано-Франківський національний технічний університет
нафти й газу,
м. Івано-Франківськ
Кафедра інформаційно-телекомунікаційних технологій та систем*

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕТОДІВ РОЗРАХУНКУ ПРОФІЛЮ СВЕРДЛОВИН ЗА ДАНИМИ ІНКЛІНОМЕТРІЇ

Значна частина нафтовидобувних свердловин, обладнаних штанговими глибиннонасосними установками (ШГНУ), мають викривлену траєкторію стовбура свердловини. Математичні моделі руху штангової колони зазвичай будуються у припущенні, що стовбур свердловини є вертикальним. Однак, викривленість спричиняє появу додаткових напружень згину у штанговій колоні, що негативно впливає на довговічність штангової колони і збільшує імовірність її обриву в процесі експлуатації [1].

Для того, щоб ризики обриву були мінімальними, потрібно враховувати дійсну траєкторію стовбура свердловини. Визначення траєкторії стовбура свердловини за даними інклінометрії передбачає вимірювання у кожній опорній точці кута нахилу та азимуту, а також довжини стовбура від гирла свердловини до даної точки [2].

Існує більше вісімнадцяти методів, доступні для обчислення або визначення траєкторії стовбура свердловини [3]. Основна відмінність у всіх методах полягає в тому, що одна група використовує пряму лінію апроксимації, а інші припускають, що стовбур свердловини є криволінійним і апроксимація відбувається з вигнутими сегментами. Нижче перераховані шість методів в порядку зростання їх переваг та складності:

1. Тангенційний метод
2. Зрівноважений тангенційний метод

3. Метод Меркьюрі
4. Метод середнього кута
5. Метод радіусу кривини
6. Метод мінімального радіусу кривини

Розрахунок профілю свердловини виконувався в середовищі Matlab. Вихідними даними були результати інклінометрії – значення кутів нахилу та азимутів у точках, віддалених одна від одної на відстань 25м. Результати розрахунку для свердловини Б-320 НГВУ «Надвірнанафтогаз» представлені на рисунках 1 та 2.

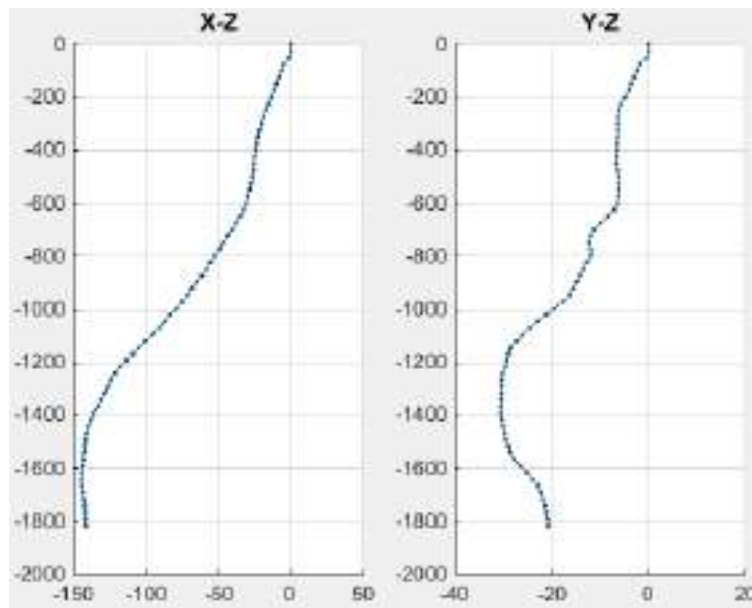

Рис. 1. Результат розрахунку для методів 1-4 та 6

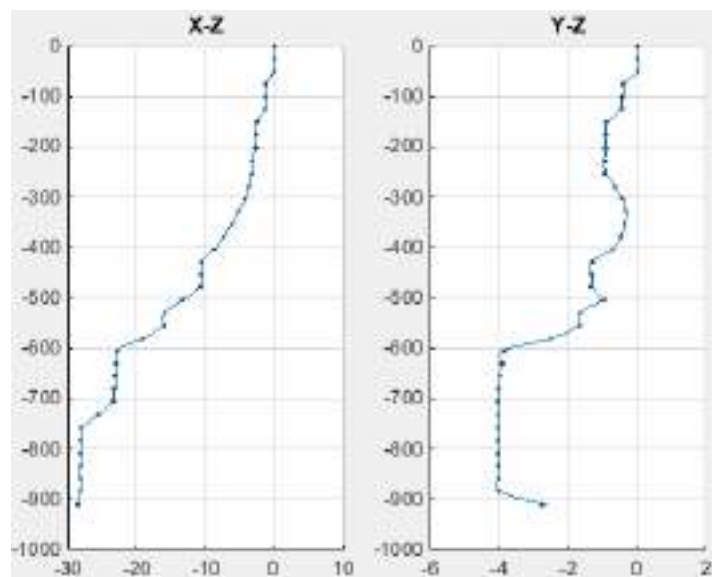

Рис. 2. Результат розрахунку для методу 5

Оскільки візуально результати розрахунку для методів 1-4 та 6 не відрізняються, вони представлені на одному рисунку.

Як бачимо, метод радіусу кривини показує значну похибку для всіх координат, тому його не доцільно використовувати в промисловості. Відмінності між іншими методами дуже незначні, тобто будь-який з них може бути використаний для розрахунку траєкторії стовбура.

Перші чотири метода, застосовують до траєкторії стовбура свердловини, напрям якого наближається до прямої лінії, в той час як радіус кривини строго використовують до траєкторії стовбура свердловини, який нагадує напрям сегменту кривої. Тангенційний метод в основному застосовують до утворень з великою площею (з високим ступенем контролю). Метод мінімальної кривини є універсальним, його можна застосовувати до будь-якого напрямку траєкторії та цільового радіусу.

Література:

1. Мищенко И.Т. Скважинная добыча нефти: Учебное пособие для вузов. — М: Изд-во «Нефть и газ», 2003. - 816 с.
2. Калинин А. Г. Профили направленных скважин и компоновки низа буровых колонн / А. Г. Калинин, Б. А. Никитин, К. М. Солодкий, А. С. Повалихин. – М. : Недра, 1995. - 304 с.
3. Bourgoyne Jr. Adam T. Applied Drilling Engineering, SPE Textbook Series, Vol. 2/, Bourgoyne, Millheim, Chenvert, Young . – Texas: Society of Petroleum Engineers Richardson, 1991. – 508 с.

Міськів І.В.

Кафедра електроніки та наносистем

Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

АВТОНОМНИЙ ІНВЕРТОР СТРУМУ З ВИКОРИСТАННЯМ ТИРИСТОРНОГО ПЕРЕТВОРЮВАЧА

Вступ

Інвертор – це пристрій, призначений для перетворення постійного струму в змінний. На відміну від джерел безперебійного живлення, інвертори забезпечують значно більший час автономної роботи. У перетворювальних пристроях режим інвертування дуже часто чергується з режимом випрямлення, тобто один і той же перетворювач може працювати і у випрямних і інверторних режимах[1].

Інвертування дуже часто чергується з режимом випрямлення, тобто один і той же перетворювач може працювати і у випрямних і інверторних режимах. Наприклад, якщо керований випрямляч працює на двигун, то при розгоні двигуна перетворювач працює у випрямному режимі, енергія поступає з мережі змінного струму в навантаження. При гальмуванні

двигуна, рух під уклон і так далі перетворювач працює в режимі інвертування, а потужність (енергія) та, що генерується двигуном, що гальмується, передається в мережу змінного струму[2].

Метою роботи є збільшення вихідної потужності пристрою за рахунок використання тиристорного перетворювача.

Результати дослідження

Розроблено структурну схему автономного інвертора струму (Рис.1.1) Схема складається з трьох каналів (K_1, K_2, K_3), які живляться від трьох джерел V_1, V_2 і V_3 , які працюють на загальне навантаження, підключене до виходу U (паралельно конденсатору C)

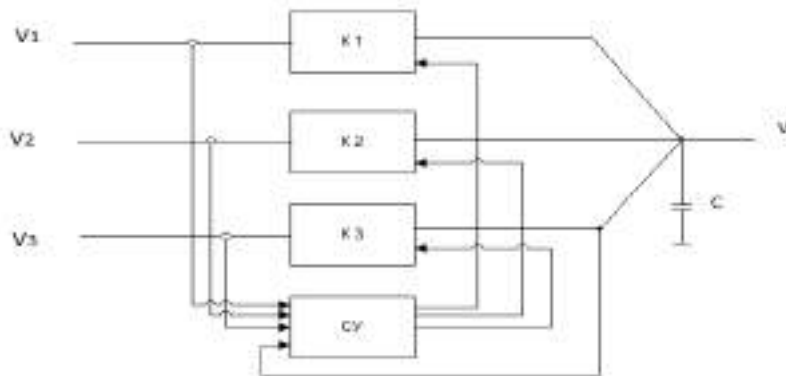

Рисунок. 1.1 – Структурна схема автономного інвертора струму

На входи системи управління (СУ) надходять три сигнали зворотного зв'язку по струму і один по напрузі, а на трьох її виходах формуються сигнали управління каналами перетворення. Характерними властивостями автономного інвертора є зовнішня характеристика, і, зокрема, неможливість роботи схеми при холостому ході через різке збільшення амплітуди вихідної напруги. Оскільки ця енергія, зважаючи на відсутність навантаження, запасується в конденсаторі, то напруга на ньому зростає з кожним тактом роботи схеми. Таким чином, стійка робота схеми можлива лише в обмеженому діапазоні навантажень, причому максимальний струм навантаження обмежений зменшенням часу, наданого для відновлення керованості, а мінімальний - збільшенням амплітуди вихідної напруги до неприпустимих значень.

Висновки

У роботі наведена схема автономного інвертора струму з використанням тиристорного перетворювача яка на відміну від джерел безперебійного живлення перетворювач струму забезпечує значно більший час автономної роботи.

Література:

1. Лукьянов Д. П. Микромеханические навигационные приборы : учеб. пособие / Лукьянов Д. П., Распопов В. Я., Филатов Ю. В. – СПб. : ГЭТУ «ЛЭТИ», 2008. – 48 с.
2. Герасимов В. Г. Основы промышленной электроники: монографія / Герасимов В. Г. – М. : Высшая школа, 1986. – 336 с.

Приймак К.В., Капінос Д.А.

*Національний університет цивільного захисту України, м. Харків
Кафедра охорони праці та техногенно - екологічної безпеки,
студенти*

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОЇ БЕЗПЕКИ НА МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Машинобудівні підприємства характеризуються великою кількістю нещасних випадків. Серед основних причин, які призводять до них – організаційні. До них відносяться:

- не серйозне ставлення до проведення навчання та перевірки знань з охорони праці;
- формальний підхід до розробки інструкції з охорони праці;
- ігнорування необхідності використання засобів індивідуального захисту або зовсім їх відсутність у працівників;
- порушення трудової та виробничої дисципліни посадовими особами та працівниками.

В меншій кількості випадки травмування трапляються з технічних причин таких, як недосконалість технологічного процесу й незадовільний стан споруд.

Аналізуючи статистику за останні 3 років можна побачити, що рівень травматизму на підприємствах зменшився (рис. 1), але при цьому тяжкість травм найчастіше стала значно вищою [1]. У зв'язку з цим питання створення безпечних умов праці потребують належної уваги з метою запобігання виробничому травматизму. Важливим є те, що нещасні випадки на виробництві найчастіше трапляються або з недосвідченими працівниками, або з тими, хто відпрацював за фахом більше десяти років.

Отже, розвиток системи забезпечення промислової безпеки на машинобудівних підприємствах бачиться у ризик-орієнтованому підході. Основна складність в побудові процесу управління ризиками полягає у двоїстій природі ризику. Це виражається в тому, що ризик є одночасно і ризиком, і фактором ризику для інших взаємопов'язаних ризиків [2].

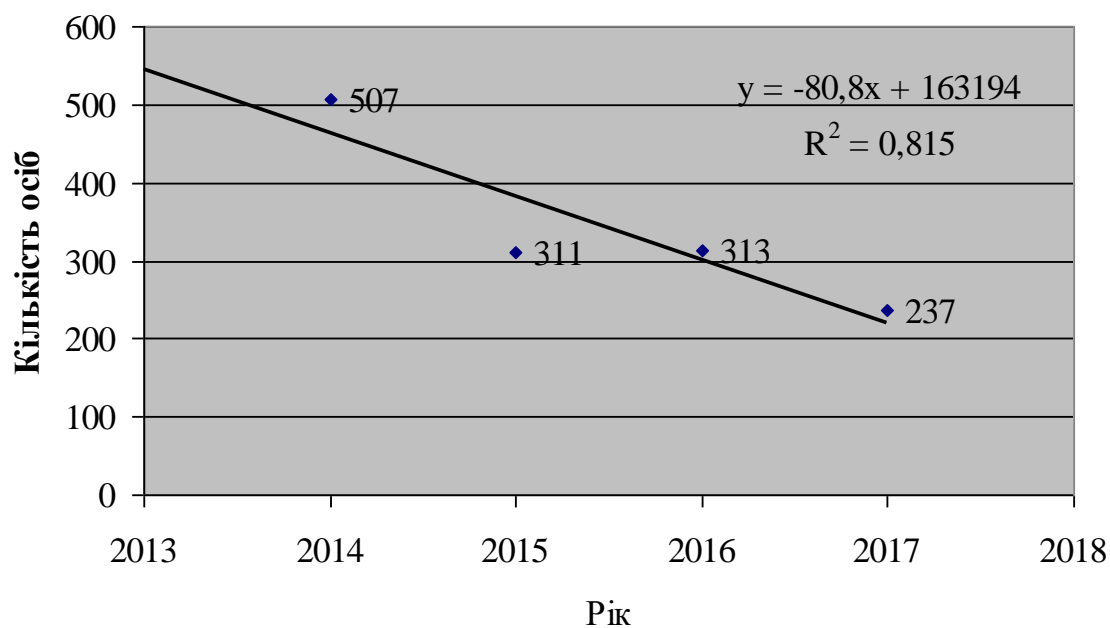

Рис. 1. Стан виробничого травматизму за 2014-2017* роки

Як правило, ризик є результатом множення між частота нещасних випадків та їх наслідків, тобто [3]

$$R = Nf,$$

де R – ризик; N – частота нещасних випадків; f – наслідки.

Щоб гарантувати безпеку у виробничій сфері, необхідно встановлення ризик-орієнтованого походу. Головна мета цього – не просто уникнути ризику, але й мінімізація втрати. Опис технічних вимог для використання системи безпеки в обробних галузях містить стандарт ІЕС 61511, в якому двома ключовими концепціями є життєвий цикл безпеки і рівень цілісності безпеки.

Література:

1. Інформація Держпраці України [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://dsp.gov.ua/statystychni-dani-travmatyzmu-za-den/>.
2. Крышкин, О. Риск-ориентированный подход к проведению проектов внутреннего аудита [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cfin.ru/ias/risk-based.shtml>.
3. Kireeva, E. V. Risk-oriented approach to design of the industrial safety system: problems, solutions [Text] / E. V. Kireeva, M. S. Kireev // International Journal of Applied Engineering Research. – Vol. 12. - № 16 (2017). –P. 5463–5471.

ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ СПОСОБІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛІГОНІВ З ВІДХОДАМИ

Постійний ріст потреб населення призводить до накопичення в екосистемі твердих побутових відходів (ТПВ). Найбільш поширеним способом утилізації відходів є захоронення (депонування) на полігонах (звалищах) [1]. Таким чином, виникають потужні об'єкти з підвищеною техногенно-екологічною небезпекою, що становлять загрозу для існування живих організмів, життя та здоров'я населення.

При вирішенні проблем у сфері поводження з відходами актуальним є аналіз впливу полігонів ТПВ на компоненти навколишнього середовища [2]. До негативних факторів впливу належать продукти горіння (тління) під час пожеж. Основні причини пожеж [3] пов'язані з неконтрольним накопиченням біогазу, питання утворення та розсіювання (забруднення) якого досліджуються за допомогою розрахунків та прогнозів [4–6]. Ряд науковців [7] розглядають проблеми з підвищення пожежної безпеки полігонів ТПВ.

Процеси забруднення атмосферного повітря розглядаються здебільшого за допомогою контактних методів спостереження та контролю за станом безпеки (пости спостереження [8]), а також біологічних засобів [9]. Серед перспективних – дистанційні методи з використанням геоінформаційних систем (ГІС) [10] та лазерних моніторів [11], які мають істотні переваги, що полягають в безпечній, оперативній та надійній ідентифікації речовин, що забруднюють атмосферу, а також можуть застосовуватись в умовах надзвичайних ситуацій (НС).

Метою роботи є аналіз ефективності застосування сучасних способів забезпечення техногенної безпеки на території полігону для раннього виявлення мікро джерел пожежі в тілі полігону з відходами.

Полігони ТПВ, окрім прояву реальної небезпеки під час утворення екологічно-небезпечних речовин, несуть в собі потенційну (скриту) небезпеку. Встановлення небезпеки на початковій стадії зменшує ризик виникнення й розповсюдження НС, що пов'язані з горінням відходів або звалищного газу.

На протікання фізико-хімічних й біологічних процесів у тлі полігону, а отже, на ймовірність виникнення пожежі впливають склад відходів, їх щільність й ступінь вологості. З часом, під впливом природних факторів, у

товщі сміття утворюється звалищний газ до складу якого входить пожеже- та вибухонебезпечний парниковий газ метан (понад 50 % від загального об'єму), вуглекислий газ, а також в малих частках водень, сірководень (придає різкий неприємний запах), аміак та на рівні слідів ароматичні та хлоровані вуглеводні.

Моделювання теплових процесів показує закономірності тління, самозаймання, умови виникнення техногенної небезпеки. Математичне обчислення виходу біогазу у газоповітряній суміші, окремих небезпечних компонентів враховують стабільні умови газоутворення. Однак, в процесі життєвого циклу полігону існують невизначеності (сезонна зміна морфологічного складу, умови зберігання).

Високі температури, що утворюються під час розкладання відходів, вказують на процес утворення метану та появу ознак пожежі.

Морфологічний склад відходів важкопрогнозований й містить папір, харчові відходи, текстиль, скло, полімерні та будівельні матеріали, гуму, шкіру, відсів (менше 15 мм) та ін. Залежно від умов процесу горіння (тління), можуть утворюватись різні вихідні продукти, які різняться за хімічним складом та токсичністю з'єднань. При повному окисленні метану утворюється вуглекислий газ та вода: $\text{CH}_4 + 3\text{O}_2 = \text{CO}_2 + 2\text{H}_2\text{O}$; при неповному – чадний газ та вода: $2\text{CH}_4 + 6\text{O}_2 = 2\text{CO} + 4\text{H}_2\text{O}$ або дрібнодисперсний вуглець (сажа): $\text{CH}_4 + \text{O}_2 = \text{C} + 2\text{H}_2\text{O}$. Так в роботі [12] експериментально встановлено, що при горінні (тлінні) полімерних матеріалів на основі поліакрилонітрила утворюються газоподібні продукти горіння: водень, синильна кислота, аміак, окис і двоокис вуглецю. Об'єм викидів цих речовин залежать від наявності окислювача та температур нагріву. Отже, названі речовини можуть виступати як ідентифікатори початку розвитку НС. Постає питання їх своєчасного виявлення.

Система спостережень, що існує на об'єктах які створюють небезпеку, переважно заснована на неавтоматизованому зборі та обробленні інформації здебільшого для статистичного аналізу на основі лабораторно-хімічних методів відбору та аналізу проб. Робота постів спостереження спрямована на контроль забруднення атмосферного повітря всього населеного пункту, а не окремої території, як полігон депонування відходів. При проведенні досліджень утворюється великий обсяг інформації, який потрібно обробити та подати в конкретній і зрозумілій формі, пояснити цифрові дані і взаємозв'язок між ними, відобразити закономірності. Також на кожному етапі слід враховувати систематичні похибки, які зумовлені недосконалістю кожної з ланок багатоланкового ланцюжка методу пробвідбору [11]. На обробку даних потрібен час, з впливом якого, може початися розвиток НС.

Автором [9] при визначенні стану екологічної небезпеки в зоні впливу

звалища ТПВ було адаптовано та використано біоіндикатори (пластинки листка берези повислої *Betula pendula* та ліхеноіндикації). Однак, біологічний метод базується на більш тривалих спостереженнях за станом навколишнього середовища і не дозволяє виявити «скриті» джерела небезпеки та чітко вказати на них. Відсутня оперативність в отриманні інформації про початок прояву ознак НС, які за короткий час можуть нанести довікллю непоправної шкоди.

Дослідження та забезпечення якості атмосферного повітря шляхом дистанційних методів (ГІС-технологій) є перспективним. Супутникові системи спостереження спроможні вловити різницю між температурою поверхні Землі та температурою джерела загоряння, а також визначити місце розташування. При цьому потрібно враховувати вплив метеорологічних умов (підвищена вологість, сильний вітер), низька оперативність передачі даних знижують показник правдивості реальної оцінки стану небезпеки. Космічні (супутникові) знімки для подальшого аналізу та ідентифікації джерел формування небезпеки підлягають дешифрувці. Обробка та інтерпретація знімків потребує часу, а також застосування спеціальних програмних комплексів.

Існує ряд приладів і методів аналізу стану атмосфери на базі оптичних властивостей, що мають високу інформативність. Дослідження у роботі [13] спрямоване саме на вивчення теоретичних основ лазерного моніторингу атмосфери в зоні виникнення НС для ідентифікації газового складу й аерозолів. Надаються пропозиції щодо застосування лазерного комплексу в умовах НС. Однак, відсутні пропозиції щодо виявлення первинних ознак НС. Слід відзначити й дуже суттєву перевагу цього методу дії в режимі реального часу – з високою мобільністю проводити дослідження атмосфери. Застосування лідарів передбачає наявність адекватної математичної моделі для інтерпретації отриманих даних. При цьому, якщо прагнути покращення оптичних властивостей апаратури, то це може виявитися економічно недоцільним.

Висновки. Індикаторами початку розвитку НС можуть виступати токсичні речовини, які утворюються при розкладанні відходів, або підвищення температури повітря над поверхнею полігона. Такі способи як хімічний аналіз проб повітря та біологічні індикатори погіршення стану повітря потребують певного часу для отримання результатів і спрямовані на визначення фонових рівнів забруднення. Прогнозування із застосуванням математичних моделей потребує врахування значної кількості змінних факторів. Серед перспективних способів раннього виявлення залишаються оптичні методи та ГІС-технології.

Література:

1. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2016 році. URL: <http://www.menr.gov.ua/dopovidi> (дата звернення: 15.10.2017).
2. Трофімов І. Л. Оцінка впливу відходів побутового походження на екологічний стан України // *Восточно-Европейский журнал передовых технологий*. 2014. № 2(10). С. 25–29.
3. Алешина Т. А. Причины возгораний на свалках ТБО // *Безопасность строительных систем. Экологические проблемы в строительстве. Геоэкология*. 2014. № 1. С. 119-124.
4. Краснянский М. Е., Бельгасем, А. Загрязнение свалками ТБО природной среды. URL: ea.donntu.org/handle/123456789/13351 (дата звернення: 15.10.2017).
5. Осіпова Т. А., Ремез Н. С. Прогнозування виходу біогазу і температури полігону твердих побутових відходів на основі математичного моделювання // *Вісник КрНУ ім. Михайла Остроградського*. Вип. 3/2015 (92) С. 144–149.
6. Годовська Т. Б., Гуреля В. В. Екологічний аналіз та моделювання розсіювання забруднюючих речовин з полігону твердих побутових відходів // *Вісник КрНУ ім. Михайла Остроградського*. Випуск 5/2012 (76). С. 115–118.
7. Соболев А.Н., Олениченко Ю.А., Марусенко Т.В. Расчет тепловых полей полигонов твердых бытовых отходов как одна из базовых составляющих в решении задачи повышения техногенной безопасности объектов данного класса // *Системы озброєння і військова техніка*. Х.: ХУПС, 2013. Вип. 2(30). С. 231–235.
8. Бахарев В. С., Маренич А. В., Журавська М. К. Адекватність діючої мережі та обґрунтування пропозицій щодо розміщення стаціонарних постів спостереження за станом атмосферного повітря у м. Кременчуці // *Вісник КрНУ ім. Михайла Остроградського*. Кременчук: КрНУ, Вип. 4/2016 (99). С. 80–87.
9. Корбут М. Б. Забезпечення екологічної безпеки звалищ твердих побутових відходів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: [спец.] 21.06.01 / Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. Кременчук, 2015. 23 с.
10. Крета Д. Л. Оцінка стану складових доквілля з використанням технологій дистанційного зондування землі та геоінформаційних систем: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук: [спец.] 21.06.01 / Київський національний університет будівництва і архітектури. Київ, 2017. 20 с.
11. Вамболь В. В., Рашкевич А. С., Рашкевич Н. В. Анализ особенностей экологического мониторинга атмосферного воздуха в зоне чрезвычайных ситуаций техногенного характера // *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. Х., 2016. № 49 (1221). С. 85–89.
12. Рашкевич Н.В. Исследование состава продуктов горения синтетического волокна // *East journal of security studies, KHARKIV, SŁUPSK*. 2017. Vol. 1. С. 194-201.
13. Черногор Л. Ф., Рашкевич А. С. Возможности применения лазерных исследований атмосферы зоны чрезвычайной ситуации // *Восточно-Европейский журнал передовых технологий*. – 2011. – № 5/9 (53). С. 10–14.

ЄМНІСНИЙ ДАТЧИК РІВНЯ РІДИНИ

Вступ

Вимірювання рівня рідини відіграє важливу роль при автоматизації технологічних процесів у багатьох галузях промисловості. Ці виміри особливо важливі в таких випадках, коли підтримання деякого заданого рівня рідин, пов'язано з умовами безпечної роботи обладнання. На сьогодні існує велике число методів виміру рівня рідин. Вимір рівня відбувається як у відкритих ринках, так і в ємностях, що знаходяться під тиском. Технічні засоби, які призначені для виміру рівня рідини, називають рівнемірами.

Метою роботи є підвищення чутливості ємнісного датчика за допомогою перетворення електричного сигналу в частотний.

Результати дослідження

Розроблено структурну схему ємнісного датчика рівня рідини, яка зображена на рисунку 1.

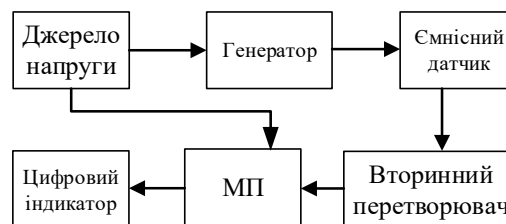

Рис. 1 – Структурна схема ємнісного датчика рівня рідини

Конструктивно прилад складається з трьох вузлів: виносного генератора з датчиком, що занурюється в рідину, вимірювача і зовнішнього джерела живлення. Генератор з вимірювачем з'єднаний трьохпровідним кабелем, по якому подається напруга живлення, а назад в вимірювач повертається генерований сигнал. Ємнісний датчик рівня рідини працює наступним чином. Генератор з'єднаний з вимірником трьох провідний кабель, по якому подається напруга живлення, а назад в вимірювач рівня рідини – генерований сигнал (рис. 2).

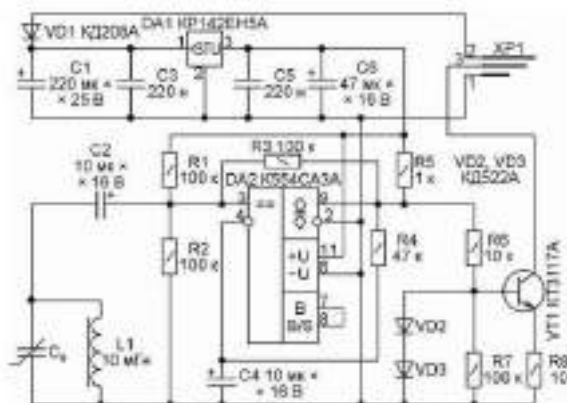

Рис. 2– Схема генератора ємнісного датчика рівня рідини

На рис. 2 зображена схема генератора, який побудований на базі компаратора напруги K554CA3A (DA2). Напруга його живлення 5В стабілізовано інтегральним стабілізатором KP142EH5A (DA1), тому зовнішня напруга живлення може бути нестабілізованою і перебувати в межах від 9 до 12 В. Діод VD1 призначений для захисту від переполюсовки харчування. Частото задаючих елементів генератора служить коливальний контур, утворений ємністю датчика Cx і котушкою індуктивності L1. Компаратор охоплений позитивним зворотним зв'язком через резистор R3. Робоча точка компаратора задана ділником напруги R1/R2 і стабілізована негативним зворотним зв'язком по ланцюгу R4-C4, що не пропускає змінну складову вихідної напруги компаратора. На вихідний роз'єм XP1 генеруються імпульси надходять через буферний підсилювач на транзисторі VT1. Резистор R8 обмежує струм транзистора при замиканні в його колекторної навантаженні.

Висновок

Встановлено, що запропонована схема ємнісного датчика рівня рідини дозволяє підвищити чутливість вимірювання рівня рідини за допомогою перетворення електричного сигналу в частотний.

Література:

1. Кэди У. Пьезоэлектричество и его практические применения./ У.Кэди – М.: Изд-во иностр. лит., 1949. –718 с.
2. Мэзон У.П. Пьезоэлектрические кристаллы и их применение в ультразвуке./ У.П. Мэзон – М.: Изд-во иностр. лит., 1952.-447 с.

ГЕНЕРАТОР ЗВУКОВИХ ЧАСТОТ НА ОСНОВІ ПЕРЕТВОРЕННЯ ОПТИЧНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ

Вступ

Сучасні оптичні телекомунікаційні системи здатні забезпечити пропускні здатності каналів на рівні декількох терабіт за секунду. Однак на сучасному етапі розвитку основні функціональні властивості фізичного рівня транспортних DWDM мереж, такі як: підсилення, крос-з'єднання, комутація, контроль-діагностика забезпечуються за допомогою оптоелектронних перетворень у кожному вузлі мережі [1–3]. Розвиток технологій призводить до введення нових вузлів і компонентів у мережі, які працюють на основі оптичних ефектів та явищ, що дає змогу уникнути перетворень сигналу із оптичного представлення у електричне, і навпаки. Незважаючи на широку різноманітність фізичних принципів, на яких побудовані відомі сьогодні генератори звуку керованих світловими потоками, жоден з них поки не здатен повністю задовольнити всі вимоги, що пред'являються до комутаційних вузлів сучасних інформаційних мереж.

Метою роботи є розширення функціональних можливостей генератора звукових частот на основі перетворення оптичного випромінювання шляхом додавання підсилювача.

Результати дослідження

Розроблено структурну схему генератора звуку керованого світлом, яка зображена на рисунку 1. Генератор звуку керований світлом складається з вхідного пристрою, який з'єднаний послідовно з джерелом випромінювання, який в свою чергу з'єднаний з оптичним середовищем, в якого вхідний сигнал потрапляє на фотоприймач, а той надходить на вихідний пристрій, в якому отриманий сигнал підсилюється за допомогою операційного підсилювача та надходить на динамік.

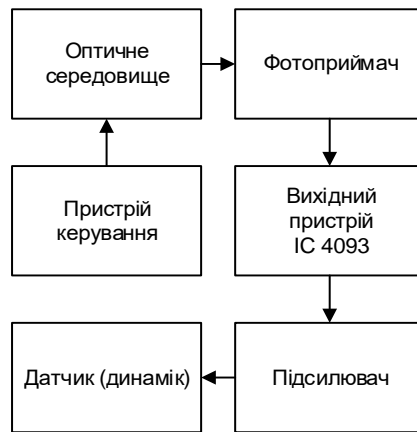

Рис. 1– Структурна схема генератора звуку на основі перетворення оптичного випромінювання

Схема генератора звукових частот, керованого світлом, показана на рис. 1. В даній схемі частота вихідного сигналу залежить від світлового потоку, що потрапляє на фоторезистор (LDR - light-dependent resistor). Частота 10-1000 Гц може регулюватися резистором R1, а також залежить від значення ємності конденсатора C1. Величина ємності цього конденсатора змінюється в діапазоні від 0,01 до 0,1 мкФ.

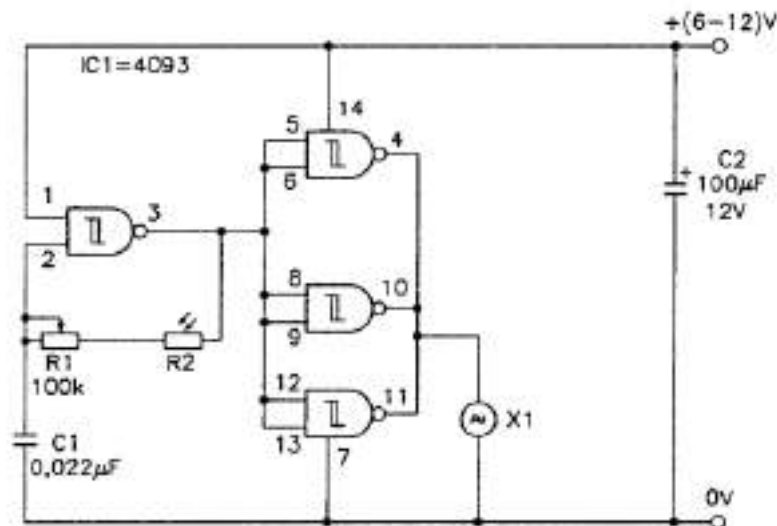

Рис. 2 – Електрично принципова схема на основі перетворення оптичного випромінювання

На виході пристрою – п'єзодинамік, але з іншими вихідними каскадами можна використовувати і гучномовець. Схема споживає струм лише кілька міліампер і може працювати від батарейок.

У цій схемі фоторезистор діє як змінний резистор, управляючи частотою генерації в залежності від падаючого світла. У темряві опір фоторезистора дуже високий і генеруюча частота низька. На яскравому світлі опір фоторезистора дуже малий і генеруюча частота - поблизу верхньої межі [4].

При вказаних на схемі номіналах компонентів частоти міняються від 1 до 1000 Гц. Для регулювання частоти при експериментах з цією схемою можна змінювати ємність конденсатора межах 0,01-0,1 мкФ, рухаючи

рукою перед фоторезистором, можна змінювати кількість падаючого світла і витягувати музичні тони.

Висновки

Встановлено, що запропонована схема генератора звукових частот на основі перетворення оптичного випромінювання при додаванні операційного підсилювача дозволяє розширити свої функціональні можливості, що збільшить швидкість спрацювання оптичного датчика.

Література:

1. Росадо Л. Физическая електроника и микроелектроника./ Л. Росадо – М.: Висшая школа, 1991.
2. Герасимов В. Т. Основы промышленной електроники./ В. Т. Герасимов – М.: Висшая школа, 1978.
3. Лавриненко В. Ю. Справочник по полупроводниковым приборам./ В. Ю. Лавриненко – К.: Техника, 1984.
4. Манаев Е. И. Основы радиоелектроники./ Е. И. Манаев – М.: Радио и связь, 1985.

Зміст

Секція 1. Інформаційні системи і технології

Бабич Є.Ю.

Способи застосування інформаційно-психологічних війн у світовій економіці.....3

Берладін В.К.

Інформаційна безпека.....4

Гризодуб Т.В.

Використання комп'ютерних технологій у процесі викладання математики в коледжі.....8

Левченко А.І.

Оптимізація процесу формування множини базисних логічних функцій для крипто-шифрувальних технологій.....10

Майба І.В.

Аналіз методів прогнозування.....12

Санталова Г.О., Шматко В.А.

Використання інформаційних технологій в навчальному процесі вищих навчальних закладів.....16

Секція 2. Економічні науки

Баландіна І.С., Антипова А.М.

Аналіз проблем і перспективи розвитку туризму в Одеській області.....19

Баландіна І.С., Занько Є.А., Рябоконт А.С.

Спецефічні особливості конкурентної стратегії в готельній індустрії.....24

Булах І.І., Шиманська О.В.

Роль професійної підготовки бухгалтера у забезпеченні економічної безпеки підприємства.....27

Дейна А.Ю. Статистичний аналіз структури споживання енергоресурсів в Україні.....	29
Жук І.І., Василичук Т.В. Перспективи зростання надходжень до державного бюджету України.....	31
Журба О.Ю. Система функціонування місцевих податків в європейських країнах: досвід та шляхи застосування в Україні.....	35
Іонін М.Є. Ресурсне забезпечення конкурентних переваг страхової послуги.....	38
Ісхакова О.М., Філь К.Г. Роль фінансового посередництва на ринку фінансових послуг.....	42
Ковальчук Н.І., Ковальчук В.М. Вплив інформаційних процесів на трансформацію суспільних відносин.....	44
Лаврик С.С. Дедоларизація – невід’ємний елемент детінізації економіки України.....	46
Марценюк-Розарьонова О.В. Тенденції і перспективи розвитку автотранспортного страхування в Україні.....	48
Перчук О.В. Доступність медичної допомоги.....	50
Примак Ю.Р. Сучасний аналіз конкурентоспроможності та зовнішнього середовища фінансової установи.....	51
Романько В.Ю., Порохненко А.О. Аналіз вартості необоротних активів.....	54

Селіванова К., Янчук Т. Проблеми та преспективи розвитку бухгалтерського обліку в Україні.....	56
Старостіна А.О. Особливості управління соціально-економічним розвитком регіонів.....	58
Тесленко І.В., Богма О.С. Сутність поняття кредитні ризики.....	60
Шаповаленко Д.О., Луганський В.С., Нарожна С.О. Специфічні особливості підприємств готельної індустрії: економічний аспект.....	61
Якимчук Д.М. Економічні аспекти становлення закладів готельно-ресторанного господарства Херсонської області.....	65
Yuchenkova A.E., Dernova I.A. Features of financial support for development of innovative activity of domestic enterprises.....	69

Секція 3. Технічні науки

Багашова Н.В., Бруханська А.В. Охорона праці в Україні в умовах євроінтеграції.....	71
Божко К.М. Запобігання збудження хаотичних коливань в пристрої лінійної розгортки струму сонячної батареї.....	75
Дердун О.В., Нужна К.С. Аналіз характеристики відходів сільського господарства з точки зору безпеки для довкілля.....	76
Євчук О.В., Дуткевич О.Р. Порівняльний аналіз методів розрахунку профілю свердловин за даними інклінометрії.....	78

Міськів І.В. Автономний інвертор струму з використанням тиристорного перетворювача.....	80
Приймак К.В., Капінос Д.А. Розвиток системи забезпечення промислової безпеки на машинобудівних підприємствах.....	82
Рашкевич Н.В. Дослідження сучасних способів забезпечення техногенної безпеки на території полігонів з відходами.....	84
Тарас В.І. Ємнісний датчик рівня рідини.....	88
Тарас І.І. Генератор звукових частот на основі перетворення оптичного випромінювання.....	90

www.konferenciaonline.org.ua

Міжнародна наукова інтернет-конференція

**"Інформаційне суспільство:
технологічні, економічні та
технічні аспекти становлення"
(випуск 24)**

15 листопада 2017 р.

Підписано до друку 24.11.2017
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 70 прим.

Громадська організація «Наукова спільнота»
46027, м. Тернопіль, вул. Загребельна, 23
Ідентифікаційний код 41522543
тел. 0979074970
E-mail: rusenkos@ukr.net

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99, 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net

